

STEVEN
ERIKSON

Pád světla

DRUHÁ KNIHA
CHARKANASKÉ TRILOGIE

Pád světla

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Steven Erikson

Pád světla – e-kniha

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Steven Erikson

PÁD SVĚTLA

Druhá kniha
Charkanaské trilogie

TALPRESS

Copyright © Steven Erikson 2016
Maps © Neil Gower 2012
Translation © Dana Krejčová 2018
Cover © Steve Stone 2016

First published in Great Britain in 2016 by Bantam Press an imprint
of Transworld Publishers

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat a šířit bez souhlasu
nakladatele.

ISBN 978-80-719-7674-5 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-719-7709-4 (e-kniha)

Věnováno Howardu Morhaimovi

Poděkování

Chci poděkovat svým betačtenářům: A. P. Canavanovi, Steve Diamondovi, Bari Ahmed, Judith Collinsové a Sharon Sasaki. Tentokrát mi to chvíli trvalo a velice si vážím vaší trpělivosti. Jako vždy děkuji Clare Thomasové, Simonu Taylorovi a Howardu Morhaimovi.

CHARKANSAS

(střed města)

a: hlušina a smetiště

b: jámy a závrtý

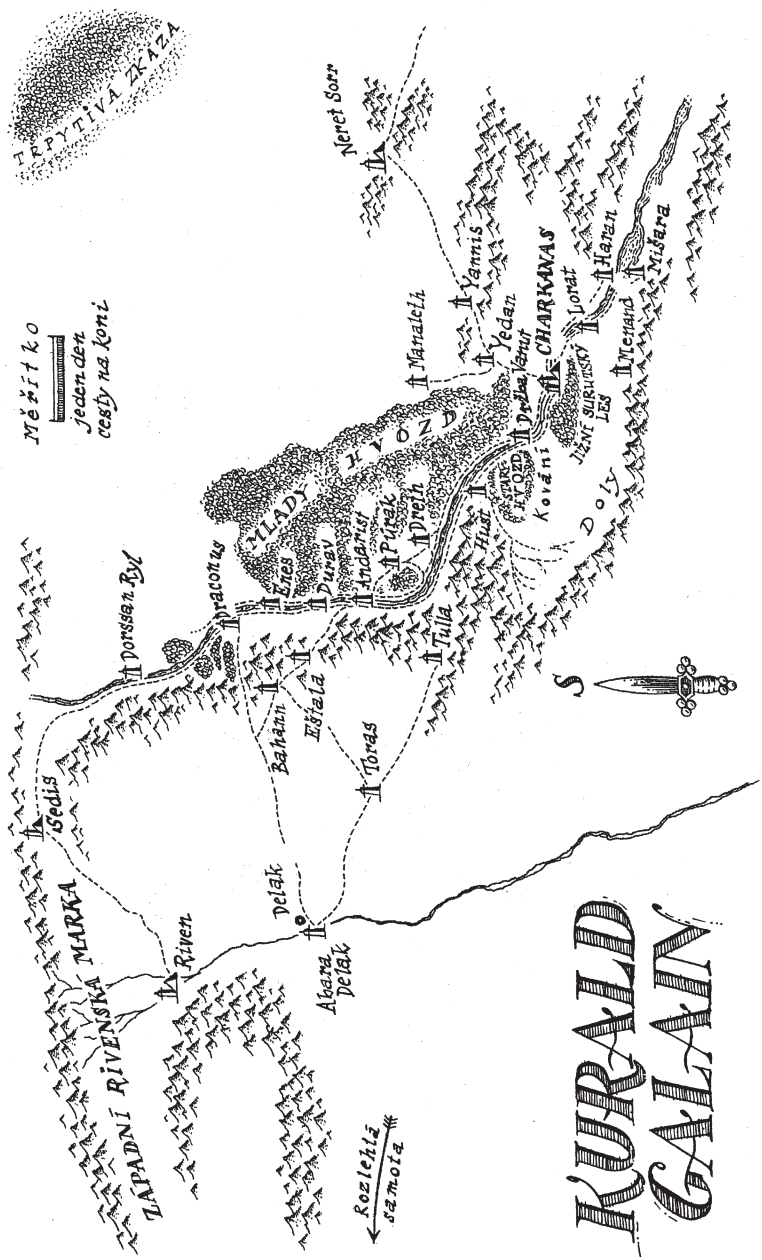
c: usazovací jímky

d: krypty

1. Citadela
2. sídlo His
3. Silanské sídlo
4. Půracké sídlo
5. Řeční trh
6. sídlo Degatty
7. Rendské sídlo
8. Duravské sídlo
9. Hustská svatyně
10. Skellor
11. Staré královské hrobky

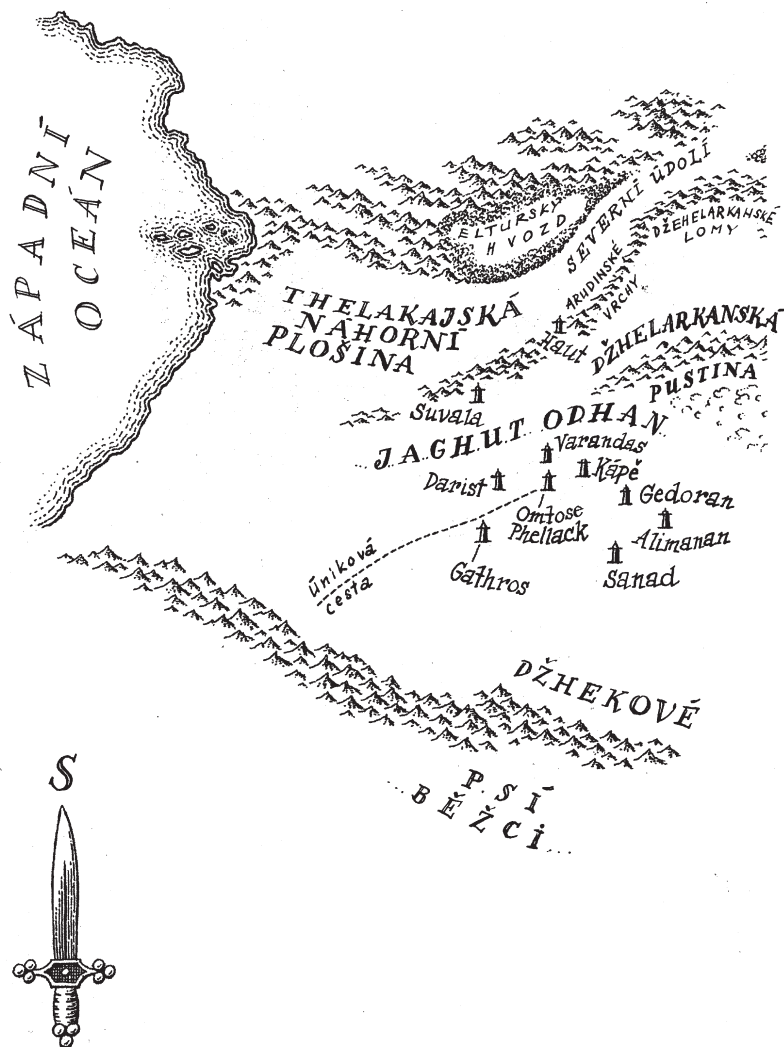
RURAL GALAIN

MĚŘÍTKO
jeden den
cesty na koni

Rozlehlá
samoza

HRPYTIVA KAZA

ŘÍŠE THELAKAI, JAGHUTŮ a TISTEŮ

Osoby

PÚRACKÁ VRŽBA

Anomander
Andarist
Silchas Zmar
Kellaras
Prazek
Dathenar

TULLSKÁ VRŽBA

His Tulla, ž.
Venes Turayd
Rancept
Sukul Anchadu (rukojmí), ž.
Gripp Galas

DRETHSKÁ VRŽBA

Drethdenan
Horult Chiv
Sekarrow

DRACONSKÁ VRŽBA

Draconus
Zášť, ž.
Závist, ž.
Ivis
Yalad
Sandalat Drukorlat (rukojmí), ž.

DŮM DURAV

Spinnok Durav
Faror Hend, ž.

VANUTSKÁ DRŽBA

paní Degalla
Jureg Taj
pán Vanut Degalla
Syl Lebanas

CITADELA A KNĚŽSTVO

Matka noc
Emral Lnear, ž.
Endest Silann
Cedorpul Ahras
Povejš Herat
Orfantal
Žbírek

HUSTOVÉ

Kovárný
Hust Henarald
Hustská legie
Toras Redona, ž.
Galar Baras
Seltin Ryggandas

TŘASOVÉ

klášter Yannis
Šekkanto Derran, ž.
Zaklínač Reš
Kaplo Drím
klášter Yedan
Vyšší Milost Skelenal
čarodějka Ruvera, ž.

URUSANDEROVA LEGIE

Skara Bandaris
Ilgast Rend
Eštala, ž.
Kagamandra Tulas (Održený)
Tathe Lorat, ž.
Šeltata Lor, ž.
Infayen Menand, ž.
Šarenas Anchadu, ž.
Hallyd Bahann
Sagander

VLASTISTRÁŽCI

Lahanis, ž.

ODPÍRAČI

Vranek
Narad
Glyf

VĚZNI

Waret
Listar
Rebble
Rance, ž.

STRÁŽCI

Calat Hustain
Faror Hend, ž.
Spinnok Durav
Bursa
Finarra Pecka, ž.

NERET SORR (město)

Vatha Urusander

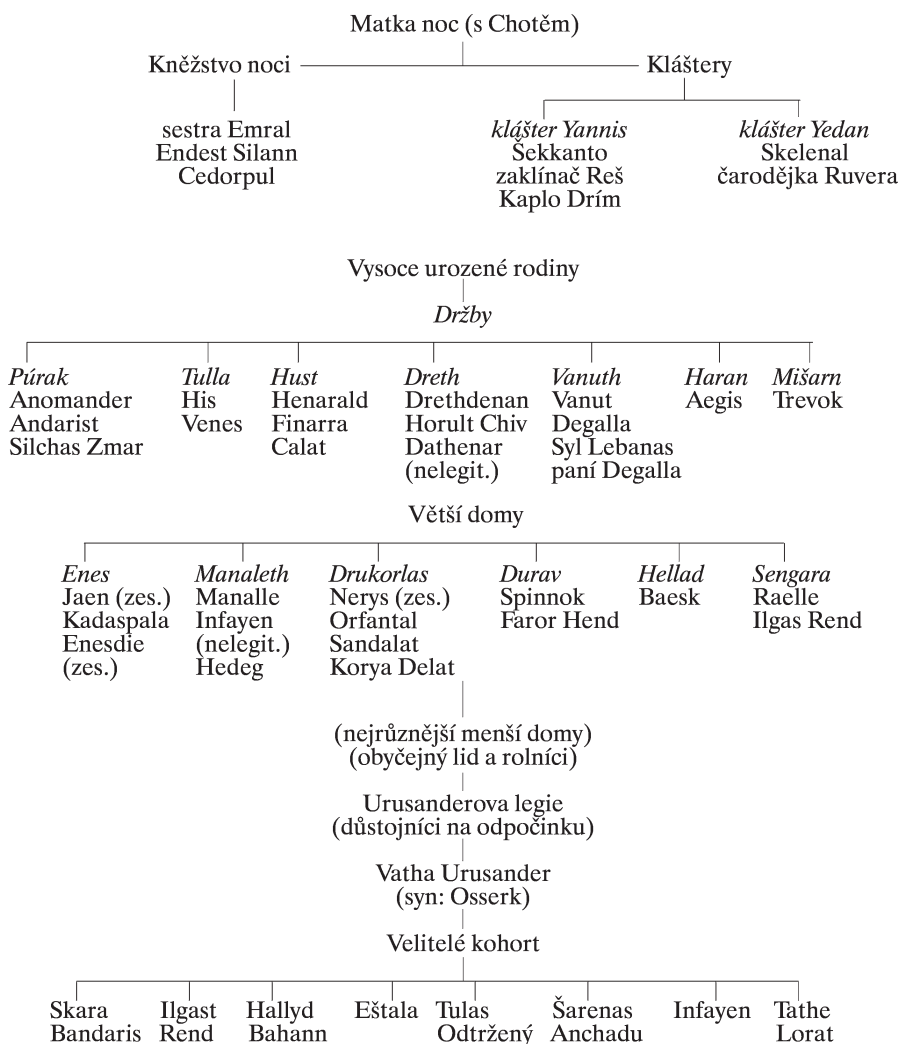
Hunn Raal

Serap, ž.

Sevegg, ž.

Syntara, ž.

TIŠTEOVÉ: DRŽBY,
VĚTŠÍ A MENŠÍ RODY, KNĚŽSTVO A DVŮR

KNIIA PRVNÍ

Stůdnost tragédie

A tak prahnou po krvi. Básníci znají její chuť, ale někteří ji znají lépe než jiní. O několika se ví, že se jí udávali. Stůjte tedy opodál a proměňte násilí v tanec. Těšte se z těch zvuků, ze zmatku a přísných výrazů, co se lépe hodí k nepřijemnému úkolu dokončenému se zdráhavým sebeovládáním. Pro obecenstvo tu je radost z obdivu nad dobrým máchnutím mečem, dokonalým výpadem, chladnou, profesionální tvář s bezvýrazným pohledem. Libujte si tedy v naparování a vizte něco lákavého v ponuré pospolitosti neúspěšných mužů a žen –

Neúspěšných? Říkáte, že mnozí to tak nevidí? Ach je.

Mám tedy nabídnout zápach výkalů a moči? Volání po nepřítomných milovaných? Beznadějnou touhu po mateřském objetí utišujícím bolest a hrůzu, laskavě utěšující prudce bušící srdce? Mám popisovat skutečné tváře násilí? Příliv strachu, tíži hrůzy, paniku zrychlující tep, kdy bledne tvář a oči vylézají z důlků? Jakou cenu ale toto vše má, když city znamenají přijmout křehkost vlastní duše, přičemž však je nutné tuto křehkost popřít veřejným chvástáním, jež tolik lidí považuje za nezbytné, neboť jinak by byli ztraceni?

Vskutku, myslel bych, že zbroj sama šeptá o slabosti. Uvolněte řemínek přilbice, vystavte hlavu chladnému vzduchu. Svlékněte se do naha a podívejte se znovu na to chvástání.

Jsou básníci vychutnávající si líčení bitvy, všechno to šikovně zri-tualizované zápolení. A s láskou opečovávají svou zahradu slov, vrší na bromadu sklizenou slávu, povinnost, odvahu a čest. Jenomže každé z těch svůdných, podmanivých slov je utrženo ze stejné révy a žel, ta je jedovatá. Nazvěte to nezbytností a dobře se podívejte na její spre-dená vlákna, na její útočnost.

Nezbytnost. Vojáci útočí, ale útočí, aby bránili. Ti, jimž čelí, stojí pevně, a stojí pevně, aby se také bránili. Nepřítel vede válku v sebeobraně. Zvažte to, snažně vás prosím. Zvažte to dobře a zvažujte to

dlouho. Vyberte si chladný soumrak, kdy je vzduch nehybný a na zemi se drží vlhkost. Opusťte veškerou společnost a buďte sami, pozorujte skomírající slunce a noční oblohu probouzející se nad vámi a rozjímajte o nezbytnosti.

Lovec ji zná. Kořist ji zná. Ne tak na bojišti, kdy se každý život potácí na pokraji rovnováhy, kde dětství, započaté tak dávno, a dny mládí náhle uplynulé, neuvěřitelně, šíleně vedly k tomuto dni. K tomuto boji. Na tuto žalostnou plochu zabíjení a umírání. Je toto cíl, který byl snem vašich rodičů? Je to důvod, proč vás vychovávali, chránili, krmili, milovali?

Co tady ve jménu všech bohů nad námi i pod námi pohledáváte?

Nezbytnost, když se o ní mluví z pohledu lidského usilování, je často lží. Ti, kdo vznesli nárok na váš život, ji budou často používat, a přesto si vás budou držet od těla a neposkytnou vám čas k zamyslení, natož k pochopení. Pokud prohlédnete faleš jejich tvrzení, je vše ztraceno. Nezbytnost: lež skrývající se za skutečnými ctnostmi, odvahou a ctí – těmito slovy vás opíjejí, dokud nenadejde čas, abyste pro ně krváceli.

Básník libující si ve válce je splétač lží. Básník mající požitek z tělesných podrobností pouze pro to, aby krmil tuto touhu po krvi, má hloubku louže moči na zemi.

Ach, to už by stačilo.

KAPITOLA JEONĀ

Renarr vyšla ze stanu do jasného ranního světla a ani nemrkla. Za ní, na druhé straně plátěné stěny, vylézali lidé z kožešin, trpce si stěžovali na vlhký chlad a pobízeli děti, ať si pospíší s tím svařeným vínem. Ve stanu byl vzduch zhoustlý milováním, pachem potu vojáků, kteří mezitím odešli, kovovou pachutí olejů, s nimiž si vojáci brousili zbraně a promazávali kůže, aby zůstaly pružné, dechem opilců a také zvratky. Tady se však pachy rychle vytrácely a jí se při pohledu na probouzející se tábor pročistila hlava.

Vzala si peníz stejně jako ostatní kurvy, i když ho nepotřebovala. Sténala a pohybovala se pod mužem jako dychtivá, nedočkavá žena, a když se oťásl a vyprázdnil do ní svůj poklad a stal se slabým jako děcko, držela ho jako matka. V každém ohledu tedy byla stejná jako ostatní. A přesto se jí stranili, nepustili ji mezi sebe. Nakonec, byla adoptovaná dcera pána Urusandera, velitele legie a zdráhavého držitele titulu Otec světlo, což byla výsada hodná snů, a pokud by za ní rozhazovali okvětní plátky, ty by měly barvu krve. Neměla přátele. Neměla následovníky. Společnost, již si držela, byla příjemná jako hejno vran.

Trsy trávy mezi stany byly postříbřené jíním a půda byla zmrzlá. Kouř z ohňů nestoupal příliš vysoko a táhl se nad hlavami vojáků připravujících si výstroj.

Z jejich podrážděných gest, nervozity, prozrazované tím, jak zápolili s přezkami a podobně, a nevrlého podtónu hovorů Renarr poznala, že mnozí věří, že dnešek bude *ten* den. Nadcházela bitva označující začátek občanské války. Pokud by se otočila doleva a mohla vidět skrz svah na jihovýchodě, skrz kamení, hlínu a spleť koření a pak opět skrz ranní světlo, uviděla by tábor strážců, nijak se nelišící od toho jejich, kromě sněhem vyleštěné pleti a vlasů barvy spředeného zlata. A ve středu toho druhého tábora, na zástavě zvedající se nad velitelským stanem, by rozeznala erb pána Ilgasta Renda.

Den působil váhavě, ale ironicky – jako žena předstírající odpor o první noci, kdy jí drsné ruce roztahují stehna a vzduch plný společný drsný dech, vzrušené sténání a neobratné chrochtání. A když už je po všem, v hlubokých tůních spokojeného žáru je na trávě vidět krev.

Přesně tak. Jak by řekl Hunn Raal, pokud by na to byl dost chytrý, spravedlnost má ostří a dnes bude tasena a vedena pevnou rukou. Váhavost je jen iluzí, a jak ví pouze Osserk, moje zdráhání bylo ten den, kdy si mě Urusanderův syn vzal drsně do postele, opravdu hrané. Jsme zasypání lžemi.

Pochopitelně bylo stejně pravděpodobné, že pán Urusander se to-muto zdánlivě nevyhnutelnému osudu vzepře. Sváže ženě nohy k sobě, pás cudnosti zajistí na obou stranách a odmítne uspokojení z obou stran. Ještě by to mohl všem zhatit.

A tak by díky prozaičtějším věcem – mrazu ve slabém, přesto ledovém větru, páře stoupající od úst a kouři z ohňů, všech těch zvucích za úsvitu ve společnosti mužů, žen, dětí a zvířat – mohla nevědomky věřit, že proud života je nepřerušovaný, se všemi přísliby shromážděnými před sebou, jasnými jako ranní slunce.

Přitáhla si plášť ke kulatým ramenům a vykročila do tábora. Procházela mezi řadami stanů, opatrně našlapovala, aby se vyhnula lanům a kolíkům, a dávála pozor na brázdy vyryté napříč přes cestu a strniště na poli sklizeném teprve minulý týden. Obešla zákopy vykopané v hlíně, kde na hladině kalné vody plavaly odpadky a nafouknuté mrtvolky krys. Odpoledne, až slunce dostatečně prohřeje vzduch, dorazí v hustých, vířících mračnech komáři žízňící po krvi. Budou-li vojáci nastoupení v řadách proti nepříteli, nebude to před srážkou zbraní příliš příjemné.

I když byla její matka kapitánem v legii, Renarr se v tom, jak to ve válce chodí, příliš nevyznala. Pro ni to byla síla až dosud uzamčená v minulosti: říše náhlých odchodů, vykotlaná ztrátami a smůlou, kde byl každý žal na dotek studený. Bylo to místo někde jinde, a pouhé pomýšlení na ně přivolávalo pocit, že krade cizí vzpomínky. Veteráni, které si brala do kožešin, tu říši znali, a každou noc, jak se vyhlídka na bitvu blížila, v nich vycítila nejasnou únavu, odevzdanost, která jim otupovala zrak a sebrala i těch pár slov, jež chtěli pronést. A když se milovali, bylo to zahanbující.

Matka zemřela na bojišti. Probudila se do rána, jako je tohle, a upřela bezútěšný pohled na to, co den přinese. Cítila ve vzduchu svou smrt? Viděla ve svém stínu svou hniјící mrtvolu? A poznala na první pohled zbraň, která ji zabije – oslepující záblesk blížící se tlačenicí? Podívala

se do zamračených očí toho, kdo ji zabil, a spatřila v nich vepsán svůj ortel?

Nebo se to ráno nijak nelišila od všech ostatních hlupáků v její kumpanii?

Otázky vypadaly všedně, jako věci pokryté prachem, který zvíří těžký, ale bezvýznamný vzdech. Renarr se nenarodila s mečem v ruce. Nůž v tenké kožené pochvě u pasu byl ve své pragmatické nezbytnosti skromný. Ještě nebyla připravená si ani představit, jak ho tasí. Jak šla, nevylepšená, s pletí dosud nepožehnanou bělostí, ji obklopili vojáci, a v jasném světle stoupajícím jako jiný svět, svět nepodobný předešlé noci, byla obratně zapomenuta, viděna, ale neviděna, a pohled na ni, pokud by vůbec něco vyvolával, by jistě přinášel nemalé bodnutí lítosti – měkký dotek jejího těla, váha, kterou nesla a která překvapila každého muže, na něhož si sedla. Na ničem z toho ale nyní nezáleželo.

Přesto tu bylo možné najít moc: laciná žena jako zvěstovatelka lítosti, před níž se všichni odvracejí, silní muži se sklánějí k nějakým úkolům a zamračeně vraští čelo. Tělesné rozkoše znamenaly jen ostrý záhyb ve smyslech života a na opačné straně to tělo znalo bolest a strašlivé rány. V neopatrné chvíli bylo možné zaměnit jedny skvrny za druhé.

Ona byla připomínkou, o kterou nestáli, ne tady a teď, a tak šla dál, aniž by ji někdo zastavil, příliš skutečná, než aby byla duch, přesto stejně odmítaná. Pochopitelně se to dalo nejspíš říct o všech duších – tedy o těch živých zcela jistě – a pokud ano, potom jich byl svět plný, skutečných, ale ne dost skutečných, a každý den se toulali jako neviditelní, snili o budoucnosti a představovali si své jediné dokonalé gesto, jež u všech vyvolá nádherný šok poznání.

Zástava na velitelském stanu, zlaté slunce na modrém poli, byla přímo před ní, a jak se přiblížila, všimla si prostoru kolem toho stanu, jako by tam stála nějaká neviditelná překážka. Žádný voják se nepřiblížil, a ti, které viděla na okraji, byli posílání pryč. Po chvilce uslyšela ze stanu křik; drsné, rozhněvané štekání, ale ovládané. Hlas Vathy Urusandera, velitele legie a jejího adoptivního otce.

Ti, kdo mu možná odpovídali, mluvili potichu a jejich mumlání neproniklo přes stanové plátno, takže to vypadalo, jako by se pán hádal sám se sebou, jako šílenec bojující s hlasy ve své hlavě. Na krátkou chvíli si ho Renarr představila ve velitelském stanu samotného, a sebe, jak tam vstupuje, svědek jeho stařecké potupy. Viděla se, jak ho nevzrušeně pozoruje, a on se se zmateným výrazem obrací. Ta chvíle pominula a ona přicházela ke vchodu zakrytému špinavou chlopní, jako by to byla žebrákova pokrývka.

Stále byla pár kroků od stanu, když se chlopeč odhrnula. Objevil se kapitán Hunn Raal, a jak se narovnával, natahoval si kožené rukavice. Obličej měl pod vybělenou maskou své zázračné proměny rudý, ale on byl rudý pořád. Zastavil se, rozhlédl se kolem sebe a pohledem spočinul na Renarr, jež zpomalila. Objevila se za ním Sevegg, jedna z jeho sestřenic, s kulatým, křídově bílým obličejem, jejíž výraz skoro mohl být radostí, ale když zahlédla Renarr, hned se stočil do úšklebku.

Sevagg šťouchla do bratrance, ustoupila stranou a posměšně se uklonila. „Pokud tě v tomhle chladném ránu něco bolí, milá moje,“ utrousila, „není na vině zima.“

„Mě už dávno nic nebolí,“ opáčila Renarr a prošla kolem ní.

Hunn Raal jí však položil ruku na rameno.

Renarr se zastavila a obrátila se k němu.

„Myslím, že by ho pohled na tebe nepotěšil, Renarr,“ řekl kapitán a prohlížel si ji krví podlitýma očima. „Kolik plášťů porážky může jeden člověk nosit?“

„Páchneš vínem,“ odsekla Renarr. Odhrnula stanovou chlopeč a vstoupila do stanu.

Jejich pán nebyl sám. Unaveně vypadající poručík Serap – o dva roky starší než sestra Sevegg a o kámen těžší – seděla po jeho levici na otlučené táborové stoličce, stejné jako ta, jež nesla Urusanderův zadek. Uprostřed byl stůl s mapami, ale stál nakřivo, jako by ho někdo odstrčil nebo odkopl. Na potlučené desce se mapa na velínu, zachycující bezprostřední okolí, na jedné straně uvolnila a zkroutila se, jako by chtěla skryt, co odhalovala.

Reanařin adoptivní otec, s pletí tak bílou, až mu skoro zářila, zíral na zablácenou plátěnou podlážku pod svýma stejně zablácenýma nohama. V dlouhých vlasech teď měl zlato se stříbrnými pramínky. V podstatě všichni v legii teď měli bílou kůži.

Serap si s vážným výrazem odkašlala. „Dobré ráno, Renarr,“ pozdravila.

Jakmile promluvila, Urusander vstal a potichu zabručel. „Bolí mě celé tělo,“ zamumlal. „Vzpomínky se probouzejí nejdřív v kostech a vysílají bolest do všech svalů a ty člověku připomínají, kolik let je na světě.“ Nevšímaje si adoptivní dcery, podíval se na Serap a zřejmě si ji pobaveně prohlížel. „Ještě jsi neviděla můj portrét, vid’?“

Renarr si všimla, jak poručík mrká jakoby překvapením. „Ne, můj pane, i když jsem slyšela, že Kadaspalovo nadání je –“

„Jeho nadání?“ Urusander vycenil zuby v neveselém úsměvu. „Á, pravda, mluvmе o jeho nadání, což? Oko sezdané s rukou. Obraťtatné tahy génia. A tady je moje podoba skvěle zachycena nejnaře-

děnější barvou. Když se podíváš na můj obličej na tom plátně, Serap, můžeš si říkat, jak dokonale zachycuje hloubky, jako bych stál ve světě, kam můžeš taky vstoupit. Ale jakmile se přiblížíš, pokud se opovážíš, zjistíš, že můj obličej je jenom barva, tenká vrstva jako kůže, a pod ní není nic.“ Teď byl jeho úsměv stíněný. „Vůbec nic.“

„Můj pane, žádný obraz nedokáže víc.“

„Ne. V každém případě teď portrét čeká přemalování na bílo, že? Takže možná socha? Nějaký azathanajský umělec s obvyklým nezměnitelným nadáním. Prach na ruku a dláto, které křičí. Ale kdy čistý mramor odhalil pravdu pod povrchem? Bolest, napětí, bodání objevující se z ničeho nic, jako by každý nerv zapomněl na své zdraví.“ S povzdechem se otočil ke vchodu. „I mramor časem zvětrá. Poručíku, s Hunnem Raalem i se vším, co se týká tažení, jsem dnes skončil. Už mě nevyhledávej a neposílej kurýry – jdu se projít.“

„Zajisté, můj pane.“

Urusander vyšel ze stanu.

Renarr došla ke stoličce, kterou uvolnil, a posadila se. Na koženém sedátku dosud ulpívalo teplo jeho těla.

„V tomto stavu tě nevezme na vědomí,“ poznamenala Serap. „Upadla jsi hodně rychle a hodně hluboko, Renarr.“

„Jsem přízrak.“

„Přízrak lítosti pro pána Urusandera. Vypadáš jako odvrácená strana své matky, jako obrácený kámen, a zatímco ji jsme viděli zalitou slunečním světlem, ty nejsi nic než temnota.“

Renarr natáhla ruku a prohlížela si ne tak úplně perleťovou pleť. „Skvrnitý mramor, ještě neohlodaný zubem času. Ty vypadáš nahá jako sníš. Ale já ne.“

„I to přijde,“ opáčila Serap. „Ale pomalu. Značí to váhavost tvé víry.“

„Opravdu? Nosím na sobě svoje váhání?“

„Přinejmenším naši nepřátelé nosí svoje postižení všem na očích.“

Renarr spustila ruku. „Vezmi si ho do kožešin,“ řekla. „Jeho bolesti a návaly – zažen jeho myšlenky na vlastní smrtelnost.“

Serap znechuceně zabručela a pak se zeptala: „Tohle vídáš každou noc, Renarr? V tom lhotejním obličejí nad sebou? Nějaký slabý závan nesmrtelnosti jako růži na poušti?“

Renarr pokrčila rameny. „Udělal ze svého těla pytel vad. Rozvaž uzal, poručíku.“

„Pro dobro legie?“

„Pokud tvoje svědomí potřebuje uklidnění.“

„Svědomí. Nenapadlo by mě, že tohle slovo od tebe uslyším.“

Serap zamítavě mávla rukou. „Dneska na to jednání s pánem Ilgastem Rendem povede legii Hunn Raal. Tohle šílenství musí skončit.“

„Aha, ano. On je ztělesněné sebeovládání, ten náš Hunn Raal.“

„Raal dostal rozkazy a my toho byli svědky. Urusander se bojí, že pokud by dorazil sám v čele legie, bylo by to dnes příliš provokativní. Nepřipustí veřejnou hádku s pánem Ilgastem Rendem.“

Renarr po ní střelila pohledem a zase odvrátila zrak. „Můžeš se spolehnout, že Hunn Raal to na veřejnost vytáhne, pokud už máme klesnout až k eufemismům pro bitvu.“

Serap potřásla hlavou. „Pokud dnes budou taseny zbraně, udělá to jako první Ilgast Rend a ti jeho nepřizpůsobiví strážci.“

„Popíchnutý urážkou a zahnaný do kouta samolibým úšklebkem Hunna Raala. Řekla bych, že to, co popisuješ, je nevyhnutelné.“

Žena zvedla jemné obočí. „Děvka a jasnovidka v jednom. Výborně. Dosáhla jsi toho, po čem touží kněžky Matky noci, když se zmítají za nocí. Mám tě tedy poslat za Dcerou světlo jako její první akolytku ve víře?“

„Ano, tohle jméno si Syntara opravdu zvolila. Dcera světlo. Od začátku to považuji za troufalost. Ach, a teď to děláš i ty, když si myslíš, že máš právo mě někam posílat.“

„Odpusť mi můj přestupek, Renarr. V táboře je učitel – viděla jsi ho? Přišel o nohu. Třeba by tě přichýlil. Navrhnu to Urusanderovi, až ho zase uvidím.“

„Myslíš toho Sagandera, co utekl z domu Dracons?“ utrousila Renarr, lhotejná vůči hrozbě druhé ženy. „Kurvy o něm mluví. Ale on už má dítě, které poučuje. Prý je to dcera Tathe Lorat. Šeltata Lor. Opírá se o ni jako muž zmrzačený sebelítostí.“

Serapin pohled ztvrdl. „Šeltata? Tenhle drb jsem ještě neslyšela.“

„Taky se nestýkáš s markytánkami a děvkami. No, ne pravidelně,“ dodala Renarr s lehkým úsměvem. „V každém případě jsem učitelů měla dost. A taky jsem s nimi strávila příliš mnoho let, a že se o dceru mrtvého hrdiny starali věru náramně.“

„Ale podařilo se jim vybrousit tvůj důvtip, Renarr, i když pochybuju, že by byli hrdí na ženu, kterou stvořili.“

„Napadá mě nemálo takových, kteří by se se mnou vesele pomuchlali v kožešinách a pot považovali za opožděnou odměnu.“

Serap s frknutím vstala. „Čeho jsi tu chtěla být svědkem, Renarr? Tohle je poprvé, kdy jsi přišla do otcova velitelského stanu, co jsme vytáhli z Neret Sorr.“

„Potřebovala jsem mu připomenout,“ opáčila Renarr, „že i když mě nevidí, přesto kolem mě chodí.“

„Jsi jeho trápení.“

„V tom mám hojnou společnost, poručíku.“

„A teď?“

„Teď se připojím ke svým uhihnaným společníkům na kopečku s výhledem na bitvu. Upřeme krkavčí oči na bitevní pole a budeme se bavit o prstenech a sponách celých od krve.“

Chvilí na sobě cítila Serapin pohled, než druhá žena vyšla ze stanu a zanechala ji samotnou.

Renarr vstala, došla ke stolu a vrátila těžítka, aby narovнала zkroutěnou mapu. Naklonila se a studovala tenké inkoustové čáry zobrazující terén. „Á, ten kopec tady by nám měl dnes dobře posloužit.“ *Hovory o chamtivosti s leskem v očích. Ostrý smích a chechtání, drsné vtípy, dohady, jestli ti, s nimiž jsme strávily včerejší noc, budou brzy ležet studeně v blátě na dně údolí; přece tu vždy budou další, kteří zaujmou jejich místo.*

Nenasytnost dělá dívky z nás všech.

Kapitán Havaral sjížděl klusem ze svahu a vítr šustil suchým listím na cestě. Široké dno údolí nebylo tak rovné, jak by se mu líbilo, a nepatrné stoupání pomůže nepříteli. Z hřebene za jeho zády, na němž Ilgast Rend rozestavil svou armádu strážců, vypadal terén více méně příznivý, ale nyní musel objíždět díry zakryté spleť křoví a nízkých, pokroucených stromků bez listí, a tu a tam se dolů vinulo úzké, nicméně hluboké koryto nebezpečné pro koňské nohy. Strážci byli jezdcí, spoléhali se na rychlost a pohyblivost. To, co kapitán Havaral na svahu viděl, mu dělalo starosti.

Byl strážcem celý svůj dospělý život a v nepřítomnosti Calata Hustaina se často ujímal velení jako nejvyšší důstojník. Nebylo snadné zbavit se jednoduše pocitu zrad, když zjistil, že ho nahradil pán Ilgast Rend, ale hodlal jeho rozkazy plnit bez námitek či roztrpčených úšklebků. V každém případě byly dnes po ránu osobní urážky nejmenší z jeho starostí. To, že strážci vytáhli proti Urusanderovi, že se on a jeho společníci připravovali k boji kvůli pár stovkám pobitých venkovanů v lese, mu připadalo jako čiré šílenství.

A aby bylo všechno ještě horší, neměli žádné spolehlivé zprávy o stavu legie. Je nastoupená celá? Nebo, jak zjevně věřil Rend, se teprve schází? To byly pragmatické starosti. Dnes by klidně mohli čelit plné moci Urusanderovy legie.

Občanská válka. Odmítám na to jen pomyslet. Stáhl jsem své strážce z kůže, kdykoliv to jen naznačili, a teď tu stojím, hlupák starý, obležený vědoucími pohledy. Nezbyvá tedy než doufat, že jsem ne-

pohřbil i poslední špetku úcty svých vojáků. Nic hlupáka nestvoří rychleji než prázdná tiráda.

Ale i hlupáci mohou mít odvalu. Vojáci budou plnit jeho rozkazy. Opak byl nepředstavitelný.

Zatím jel sám pod dohledem patnácti set svých druhů a nesl pánu Urusanderovi pozvání na soukromé jednání s Ilgastem Rendem. Bitvě bylo ještě možné zabránit. Ještě bylo možné vytesat z této příšerné šlamastyky mír, a toužit po něm neznamenal selhání odvahy. Popravdě to bylo zoufalé lpění na posledních zbytcích zdravého rozumu.

Jak se Urusanderovi povede tváří v tvář hněvu pána Renda? To bude stát za vidění, i kdyby jen dírkou propíchnutou v zadní stěně stanu. Ne že by něco takového bylo možné. Ti dva se sejdou o samotě, a nebylo pravděpodobné, že se jejich hlasy ponesou až ven ze stanu.

Kapitán Havaral už byl v polovině údolí, když na protějším hřebeni zahlédl oddíl jezdců.

Zamračil se a jeho kůň na okamžik ztratil cestu, jak mu mimoděk povolil otěže.

Praporec nepatřil Vathovi Urusanderovi. Vlajkonoš místo toho ukazoval barvy legijní první kohorty.

Hunn Raal. Copak už jsme si ho neužili dost?

Byla to jasná urážka a Havaral náhle zaváhal. Hned si ale v duchu vynadal. *Ne, tohle není na mně. Nejsem ani Calat Hustain, ani Ilgast Rend. Nemám právo se cítit dotčený. Kromě toho možná Urusander očekává zprávu, ale poslal svého kapitána, stejně jako Rend poslal mě.* Toto vysvětlení mu připadalo dostatečně přesvědčivé, pokud ho nezkoumal příliš důkladně. Pobídl koně a s obnovenou sebejistotou pokračoval v cestě přímo k delegaci.

Vedle bratrance jela Sevegg a ostatní z Raalova doprovodu byli stejní lokajové, kteří ho doprovázeli při návštěvě tábora strážců. Pravdivost toho, co se povídalo, měl Havaral přímo před očima. Byli všichni proměnění, pleť měli jako alabastr. Vidět toto zázračné požehnání světla však stále vyvolávalo šok. Jeli nadutě, očividně si mysleli, že znají nějaká nebezpečná tajemství, a proto jsou hodni strachu a úcty. A jako tolik vojáků, i oni byli horší než děti.

Vzdych chutnal hořce a Havaral měl co dělat, aby si neodplivl.

Dávající neomalenež najevo nezdvořilost či smělé opovržení, zastavili první a očekávali, až k nim dojede.

Vítr sílil a hnal se údolím, vířil listím kolem koňských kopyt, až se zvřata plašila, a z trávy se již zvedala mračna komárů a vrhala se na vojáky i koně.

Když před nimi Havaral přitáhl otěže, Sevegg promluvila jako

první. „Ilgast posílá starce, aby nás uvítal? Těžko tě můžeme označit za veterána, že? Strážci nejsou vojáci. A nikdy nebyli, jak brzy zjistíš.“

Hunn Raal zvedl ruku, aby sestřenici zabránil v dalších poznámkách. „Kapitán Havaral, není-liž pravda? Vítej. Je chladno, že? Takový chlad zalézá do kostí.“

A to jako mělo zmírnit mé odhodlání? Vitr mě vem, vždyť ty ani nejsi střízlivý. „Přináším zprávu svého pána Ilgasta Renda,“ odvětil Havaral, oči upřené do Raalových, jenž je měl zarudlé, takže v bílém obličejí vypadaly zvláště příšerně. „Žádá o soukromé jednání s pánem Vathou Urusanderem.“

„Tak to mě mrzí, příteli,“ pronesl Hunn Raal s tajuplným úsměvem opilců na tenkých rtech. „To nepůjde. Můj velitel mě pověřil, abych mluvil jeho jménem. Takže budu rád jednat s pánem Rendem. I když tedy asi ne soukromě. Za takovýchto okolností jsou strážci užiteční.“

„Myslíš tělesné strážce? Nebo asasíny?“

„Dozajista ani jedno,“ uchechtl se Hunn Raal. „Tvůj velitel si zřejmě svého života považuje víc, než je jeho právo. A ani já se nehodlám cítit sebemeně ohrožený jeho blízkostí.“

„Pýcha vysoce urozených,“ utrousila Sevegg a potrásla hlavou, jako by tomu nemohla uvěřit. „Zavolej ho sem, kapitáne, ať to máme z krku. Když už si chce zase hrát na vojáka, připomeneme mu, jak to u nás prostě chodí.“

„To stačí, sestřenko,“ zavrčel Hunn Raal. „Vidíš, jak ten muž bledne.“

Havaral zvedl otěže. „To, co na sebe dnes přivoláváte, pánové, je špína hanebnosti, jakou ani *vaše* kůže nedokáže skrýt. Kéž ji navždy nosíte s hanbou.“ Otočil koně a vyrazil zpátky přes údolí.

Jak se tak za ním dívali, jak odjíždí, Sevegg promluvila: „Milý bratranče, dovol mi ho zabít, snažně tě prosím.“

Hunn Raal zavrtěl hlavou. „Schovej si tu krvežíznivost, drahoušku. Necháme Renda popustit uzdu hněvu, čímž vyprovokuje nadcházející bitvu. A tak, sestřenko, budeme zproštěni viny za následky.“

„Potom si toho dědka najdu na bojišti a připravím ho o život.“

„Byl to jenom posel,“ podotkl Hunn Raal.

„Viděla jsem v jeho očích nenávist.“

„Tu jsi ovšem rozdmýchala sama, sestřenko.“

„Za urážku, že ho sem poslal, zodpovídá pán Ilgast Rend, to připouštím. Ale mezi jeho strážci nevidím žádnou úctu. Kdyby je tak vedl Calat Hustain.“

Bratranec frkl. „Jsi hloupá, drahoušku, Calat by je nikdy nepřivedl k nám.“

Chvilí mlčela, pak lhostejně pokrčila rameny. „Aspoň nám ušetřili cestu.“

„Ano.“

Hunn Raal otočil koně a ostatní ho následovali, vraceli se zpátky cestou, kterou přišli. Komáři je pronásledovali, ale oni jim brzy ujeli.

Dopoledne se táhlo, sbíralo násilí prudkými poryvy větru, v němž poléhala tráva na svahu, kde Renarr stála kousek od ostatních. Za nimi na ostrůvku neblahých tužeb pobíhali sirotci, kteří zcela neoficiálně adoptovali asi dvě desítky kurev dělících se o tento stan, smáli se a proklínali šílející hmyz. Někteří zapálili oheň a přihodili pár kousků suchého trusu v naději, že kouř hmyz zažene, ale palivo nijak velkou úlevu nepřinášelo. Ostatní si zapalovali dýmky, pokud si od své oblíbené děvky dokázali vyprosit rezlístí. Ti, kteří nic neměli, si do hlaviček prostě nacpali trávu. Jejich zoufalý kašel spustil záchvaty pronikavého smíchu.

Na kopci se už objevovaly děvky z jiných stanů a nad trávou přeletělo pár urážek. Soupeřící děti po sobě začaly házet kamení. První krev toho dne byla prolita, když ostrý kámen zasáhl jednu dívku do spánku a přidal další jizvu. Dívka rozruženě zaútočila na chlapce, který kámen hodil, a on s pištěním utekl.

Renarr s ostatními přihlížela, jak oba utíkají dolů.

Napravo přitáhl Hunn Raal svou kohortu, i když ten starý titul nebyl na místě, protože každou kohortu Urusanderovy legie nyní tvořila celá tisícovka vojáků. Tuto sílu Raal stavěl proti Ilgastu Rendovi a jeho strážcům, nastoupeným na protějším hřebeni. Mimo dohled strážců a jejich pána čekaly dvě křídelní kohorty na odvráceném svahu a mezi pěšími vojáky byli lehce vyzbrojení jezdci.

Podél hřebene Renarr viděla pikenýry, nastupující do šestiřadu za Hunnem Raalem a jeho důstojníky, a pochopila, že tyto zbraně jsou nejlepší proti útočící kavalerii. Ze svahu postupovalo pár set harcovníků vyzbrojených vrhacími oštěpy. Někteří z nich křičeli na dvě honící se děti, snažili se je zahnat, ale ty je nebraly na vědomí, a dívka díky delším nohám menšího chlapce rychle doháněla. Ten se přestal smát a prchal už doopravdy.

Renarr viděla, že dívka má polovinu obličeje zalitou krví.

Hoch těsně předtím, než ho dohnala, prudce odbočil a hnál se ke vzdálenému nepříteli.

Dívka ho znovu dohonila a oběma rukama do něj strčila, až odletěl. Překulil se a snažil se vstát, ale ona byla rychlejší, zaklekla ho, a teprve teď Renarr zahlédla v její ruce velký kámen.

Pokřik harcovníků utichl a dívka třískala kamenem chlapce do hlavy. Ten se po chvíli přestal zmítat a už se nepohnul, zatímco dívka bušila dál.

„Zaplať, Srillo!“ houkla jedna děvka. „Přijala jsem tvou sázku, tak zaplať!“

Renarr si přitáhla šaty k tělu. Jeden harcovník se vydal k dívce a něco jí řekl. Když bylo jasné, že ho neslyší, došel až k ní a klepl ji do spánku, pustil oštěp, chytil dívku za paže a vypáčil jí zakrvácený kámen z rukou. Pak ji odstrčil.

Odklopýtala stranou, vzhledla, a jako by poprvé uviděla, kam ji honička zavedla. Dlouhé nohy se znovu zamíhaly, jak pelášila zpátky na kopec; ale utíkala, jako by byla zpitá vínem.

Chlapcovo tělo bylo malé a ucourané, rozhozené končetiny připomínaly konec nějaké příšerné oběti, a harcovníci se mu vyhýbali širokým obloukem.

„No to je mi tedy způsob, jak začít válku!“ zakřičela jedna děvka a zvedla pěst, v níž svírala výhru.

Kapitáni a jejich poslové se shlukli kolem pána Ilgasta Renda. Přestože urozený velitel vypadal spolehlivý, pevný ve své obnošené zbroji, a jeho výraz prozrazoval pouze sebejistotu, jak tam tak seděl na svém válečném oři, Havaral bojoval s mrazivou hrůzou. V břiše měl prázdné místo, které nedokázala zaplnit žádná suverenity.

Držel se na kraji hloučku důstojníků a měl u sebe seržanta Kullise, jenž měl fungovat jako praporečník, až bude vydán rozkaz.

Kullis, nepřístupný chlap s plochým obličejem, byl málomluvný, takže když promluvil, Havaral se polekal. „Každá armáda je prý jako tělo, z masa, kostí a krve. A pochopitelně toho, kdo jí velí, je možné označit za hlavu, mozek.“ Seržant mluvil potichu. Nebylo pravděpodobné, že by jeho slova slyšel ještě někdo.

„Tohle není vhodná chvíle na otázky víry, seržante,“ zavrčel Havaral.

Kullis se nenechal odradit a pokračoval: „Jenomže armáda má taky srdce, pomalu bijící buben přímo uprostřed hrudi. Skutečný velitel ví, že to musí ovládnout ze všeho nejdřív.“

„Kullisi, to stačí.“

„Dnes, pane, velí srdce hlavě.“

Seržantovo metodické uvažování postupovalo pomalými, odměřenými kroky až k pravdě, již Havaral pochopil už při jeho prvních slovech. Pán Ilgast Rend byl příliš rozhněvaný a neustále se zrychlující bubnování je dovedlo ukvapeně na tento hřeben pod chladnou

ranní oblohou. Nepřítel před nimi, to byli všichni do jednoho hrdinové Kurald Galain. Ba hůř, ani nevytáhli proti strážcům a nijak je přímo neprovokovali.

Bude pak snadné připsat začátek občanské války pánovi Ilgastu Rendovi a nám, strážcům.

„Říkáme si, pane,“ pronesl Kullis a pohlédl na svého kapitána, „kdy promluvíš?“

„Promluví? Co tím myslíš?“

„Kdo zná lépe uvažování Calata –“

„Calat Hustain tu není.“

„Pán Ilgast –“

„Obdržel velení nad strážci. Seržante, které ‚my‘ máte přesně na mysli?“

Kullis frkl. „Tvoje druhy, pane. A ti všichni se teď na tebe dívají. V této chvíli, pane, se dívají na tebe.“

„Vyřídil jsem slova Hunna Raala,“ prohlásil Havaral, „a pán se rozhodl na ně odpovědět.“

„Ano, pane, vidím nůž v jeho ruce. Ale my, měchy krve, teď na sobě máme kapky potu.“

Havaral se odvrátil. Nevolnost zesílila. Zaletěl pohledem podél řad strážců čekajících na koních v dřevěné zbroji. Zvířatům stoupala od nozder pára a občas některé pohodilo hlavou v roji komárů. Jeho druhové seděli nehybní v sedlech a lakované kyrysy z vázaného dřeva se jim v jasném slunečním světle leskly. Pod okrajem přileb Havaral viděl obličeje, jež byly na tohle mladé.

Mí požehnaní nepřítelů, kteří nedokážete nosit vojácký oděv, kteří vždy stojíte stranou společnosti ostatních. Dokážete čelit desítkám lysých vlků a ani nemrknete. Jezdíte k Vitru a nestěžujete si na otrávený vzduch. Teď tu čekáte na povel k útoku. Moje děti.

Moje měchy krve.

„Pane.“

„Urusanderova legie se na to těší,“ pronesl Havaral. „Jakmile bude v plné síle, bude muset vyrazit proti strážcům, než se vrhne na Charkanas. Legie si nás nemůže nechat v zádech. A tak se s ní setkáváme dnes v suché trávě, v prudkém větru a mezi sny o příchodu laskavého jara.“

„Pane –“

Havaral se otočil k seržantovi, tvář zkřivenou. „Myslíš si, že kapitáni nic neříkali?“ zasyčel. „Opravdu si vy hlupáci myslíte, že jsme polkli žluč a jen se pokorně sklonili před naším velitelem?“

Kullis sebou při jeho slovech lehce trhl.

„Poslouchej mě,“ pokračoval Havaral, „já tady nevelím. Jakou hanbu mi chceš přivodit? Myslíte, že tam nepojedu s vámi? S kopím napraženým a po tvém boku? Propast tě vem, Kullisi – ty jsi mě připravil o mužství!“

„Pane, nic takového jsem nechtěl. Opuště mi má slova.“

„Neříkal jsem, ať nemluvíš o otázkách víry?“

„Říkal, pane. Omlouvám se.“

Ozvaly se hlasy a přilákaly pozornost k údolí, kde se objevily dvě postavičky, jedna pronásledující druhou.

A pak se v tichu odehrála vražda.

Dorazili harcovníci, dítě odehnali a pokračovali v postupu.

Chvilí nato se studeným vzduchem rozlehl hlas Ilgasta Renda. „Zdá se, že si legie neumí udělat doma pořádek. Dobře si promyslete to trápení, strážci, a krutost dětství. Hunn Raal ovládá hřiště jako gauner. Tyran. A sní o tom, že pro sebe získá místo v Citadele.“ Jeho slova neměla ozvěnu, protože je rychlý vítr odnášel pryč. Po krátké odmlce pán pokračoval: „Vy už ale nejste děti. Probudte vzpomínky, které potřebujete, a odpovzte!“

Havaral usoudil, že to jsou chytrá slova otevírající staré rány.

„Připravte se k útoku, kopiníci. Kapitáne Havarale a Šalat, křídla pojedou klusem a pak se na signál modrých vlajek stočí dovnitř. Ty harcovníky polapíme a vyřídíme.“

Havaral zvedl otěže. „K našemu oddílu, seržante. Věřím, že to bude dobře načasované, protože už vidím pikenýry na pochodu.“

„Sestupuj z hřebene,“ poznamenal Kullis, když se rozjeli ke svým jednotkám.

„Svah postačí.“

„A naši koneč budou méně udýchaní, až k nim dorazí!“

Havaral kývl. „Vidí dřevěné čabraky a předpokládají, že našim koním schází výdrž. Čeká je překvapení, seržante.“

„To tedy ano, pane!“

„Ilgast Rend býval voják,“ podotkl Havaral. „Na to nezapomínej – boj mu není cizí.“

„Budu vyhlížet modré vlajky, pane.“

„To udělej, seržante.“

Dorazili před svůj oddíl a stočili se ve chvíli, kdy byl vydán povel k útoku. „Pozor, kam šlapete, strážci!“ houkl Havaral, když si vzpomněl na nástrahy na svahu.

Ujal se vedení a zahájil sestup. Jeho kůň by raději cválal, než klusal, ale on pevně držel otěže a zakláněl se v sedle, takže zvíře muselo zpomalit.

Harcovníci, každý se třemi nebo čtyřmi kopími, se rozestoupili. Začínali váhat, a když uviděli blížící se kavalerii, zpomalili.

V oddíle nalevo od Havarala zařičel kůň a shodil jezdce, jak si zlomil nohu v nějaké noře či výmolu.

„Přímo hled!“ štěkl Havaral. „A dívejte se, kam jedete!“

Komáři, přitahovaní potem a lapáním po dechu, se rojili ještě hustěji, jak strážci sjížděli do údolí. Kapitán slyšel kašel, jak někdo hmyz vdechl. Ozývaly se nadávky, ale většinou bylo slyšet jen vrzání zbroje, dusot kopyt a poryvy větru pronikajícího pod železné přílby, kde sténal, jako by se ocitl v pasti.

Havaral se ocitl na dně údolí a konečně pustil koně rychlejším krokem. Jeho muži s ním drželi krok.

Havaral kdysi miloval jednoho muže, a vzpomínka na jeho obličej byla celá léta pohřbená. Teď se mu najednou zjevil před očima, jako by se vynořil ze stínů, živý a svůdný jako vždy. A za první vzpomínkou se tlačily další, všechny ty zmatené tužby z období dospívání a s nimi i tupá bolest ducha.

Odbočit z obvyklé cesty nebyl žádný zločin, ale přesto to nebylo zadarmo. Na tom už ale nezáleželo. Onen mladý muž odešel, nechťel zůstat s jedním milencem, a jeho jméno zmizelo ze světa živých poté, co jejich vesnici vypálili forulkanští nájezdníci. Havaral netušil, zda zemřel nebo si pro sebe našel jiný život.

Teď ale mám před sebou tvůj vědoucí úsměv. Lituju pouze toho konce, miláčku, jen toho konce.

Havaral měl hlavu plnou zmatku a duši mu zněla žalostná píseň přinášející slzy. *Je to píseň starce. Píseň o všech úmrtích v normálním životě, o tom, jak k nim došlo, a pak byly pryč jako verše, a tento refrén, který je propojuje, ach, ten nevyjadřuje nic, jen otázku, na niž nikdo nedokáže odpovědět.*

Seržant Kullis se k němu naklonil s přísným úsměvem. „Jak je v takové chvíli mysl čistá, pane! Svět je skoro příliš jasný na pohled!“

Havaral kývl. „Zatracený vítr,“ zavrčel a zamrkal.

První modrý odstín, co se objevil mezi vlajkonosi, je popohnal do cvalu. Odbočili směrem od harcovníků. Jakmile podkovovitá formace získala tvar, pěšáci se náhle zalekli, jak jim to došlo. Praporky se otočily a ukázaly tmavší druhou stranu, ohlašující uzavření formace a útok.

Harcovníci se pustili příliš daleko – to Havaral jasně viděl – a linie pikenýrů se dál plahočila těžkopádným tempem, takže byla teprve v polovině svahu.

Havaral sklopil kopí a zasunul patku do koženého pouzdra upevněného k sedlu. Slyšel a cítil, jak patka zacvakla do bronzové objímky.

„Chytili jsme je všechny!“ křičel Kullis. „Jsme příliš rychlí!“

Kapitán mlčel. Viděl oštěpy vrhané do vzduchu, i to, jak jich kopí většinu odrazila stranou, než stačily zasáhnout koně do prsou. Pár zvířat zaržálo, ale teď kolem hřměly hlasy strážců zvedající se nad dunění koňských kopyt.

Možná to je vypůjčený hněv, ale bude stačit.

Harcovníci se rozprchli jako zajáci.

Pár set legionářů za chvíli zemře a Havaralovi se z očí řinuly slzy a vytvářely na lících studené cestičky.

Začíná to. Ach, požehnaná Matko noci, začíná to.

Sevegg zaklela a obrátila se k Hunnu Raalovi. „Ti pitomci byli příliš daleko. Kdo jim velí?“

„Poručík Altras.“

„Altras! Bratráčku, to je pobočník kvartýrmajstra!“

„A velice dychtivý, jako štěně vypuštěné z vodítka.“

Podívala se na kapitána vedle sebe. Profil měl ostrý, téměř majestátní, pokud se ovšem nikdo nedíval příliš zblízka. Pokud pro něj hrozící smrt tří set legionářů něco znamenala, nedal to na sobě nijak znát. *Takže jiná příchuť velení. Pán Urusander by to takhle nikdy neudělal. Přesto nemá smysl něco zpochybňovat.* Prohlížela si bratrancův obličej a vzpomínala, jak se mu krabatil při milování, kdy nebyl ani tak dětský, jako spíš zhýralý.

Na bojišti se křídla strážcovské kavalerie spojila ve vražednou smyčku kolem harcovníků. Kopí se sklonila, zachytávala těla a zvedala je do vzduchu nebo srážela k zemi. Většina zbraní vojáky zabila ze zadu.

Koutkem oka Sevegg zachytila Raalovo gesto, téměř líné mávnutí obrněné pěsti.

Za nimi se vnější jednotky legijní kavalerie na zadním svahu pohuly, zrychlily do cvalu a stočily se, jako by byl jeden okraj formace ukotvený v zemi, a jezdci se otočili čelem ke svahu a předklonili se, jak koně šplhali vzhůru.

Tobhle měl nařídít dříve. Mnohem dříve. Takhle to žádný harcovník nepřežije.

„Měl jsem seznam nespokojenců,“ utrousil Hunn Raal, jako by jí četl myšlenky. „Vojáků, kteří byli ochotní příliš pochybovat o tom, co je nezbytné, aby to přineslo mír říši. Hádali se u táborových ohňů. Mluvili o tom, že zběhnou.“

Sevegg neříkala nic. Klást otázky nebyl žádný zločin. A to poslední obvinění bylo směšné. O zběhnutí se nikdy nikdo nebaví předem.

Opak je pravdou. Předtím než utečou, několik dní mlčí. Každý voják znal příznaky.

Přední řady legijní kavalerie vyjely na hřeben a hnaly se dolů jako jednotná masa. Na bojiště dorazily za strážcovskými křídly. Sevegg sledovala, jak první nepřátelští jezdci odhalili hrozbu a zmocnil se jich zmatek, zvedali kopí, aby se mohli rychle otočit. Střed formace, kde hlavní voj Rendova voje dosud postupoval klusem, se začal prohýbat.

„Vidíš?!“ vyhrkl Hunn Raal. „Nechal křídla vydaná napospas a oči má jenom pro naše pikenýry.“

„Ti jejich obrnění koně jsou překvapivě obratní,“ poznamenala Sevegg, když viděla, jak se krajní řady už připravují a sklápějí kopí proti legijní kavalerii.

„Stojí proti přesile,“ opáčil Raal, „a koně jsou unavení.“

Cesta k Rendovu středu byla volná, bylo třeba jen přejet nehybná těla. Ve třech čtvrtinách svahu se Raalovi pikenýři zastavili, zapřeli zbraně o zem a zaryli paty do nepoddajné, zmrzlé půdy.

Ve válkách proti Džhelekům se píky osvědčily. Jenomže obří vlci útočili bez disciplíny a byli příliš hloupí, příliš udatní a příliš umínění, než aby změnili taktiku. Přesto Sevegg netušila, jak by mohli strážci na tu ježící se řadu ozubených železných hrotů reagovat. „Rend se musel pomátnout, jestli doufá, že prorazí naším středem,“ prohlásila.

„Přiznávám, že jsem na to docela zvědavý,“ zabručel Hunn Raal. „Brzy uvidíme, co má v plánu.“

Legijní kavalerie se stočila dovnitř a zrychlila do útoku. Strážci odpověděli. A ve chvílce se přední okraje srazily.

Renarr na svém kopci sebou při nárazu dole trhla. Viděla, jak se těla tiše zvedají, jako by je z prázdné oblohy chytaly neviditelné ruce a strhávaly je ze sedel. Končetiny se zmítaly a uprostřed tlačence se otevíraly rudé květy. Koně padali a kopali kolem sebe. Vzápětí k ní dolehl rachot té srážky.

Děvky hulákaly a děti se teď krčily mezi muži a ženami na hřebeni a mlčky to sledovaly vykulenýma očima, některé s palcem v ústech, jiné vytahovaly dýmky.

Bylo zjevné, že při první srážce popadalo mnohem víc legijních koní než koní strážců. Předpokládala, že to bylo nečekané. Nejspíš výhoda dřevěné zbroje nepřátelských koní, která poskytovala překvapivě dobrou ochranu a zároveň zvířata příliš nezpomalovala. Přesto legijní přesila protiútok zadržela, vstřebala náraz a nyní, jak jezdci bojovali v mačkanici, začali strážci ustupovat.

Renarr se podívala do středu a viděla, že přední strážci dosáhli svahu. Zavlnily se vlajky a změnily barvu ve vlně vedoucí od stanoviště na protější svah, a strážci najednou vyrazili nahoru.

Píky na ně čekaly, leskly se ve slunečním světle jako horské bystřiny.

Renarr ucítila, že je někdo vedle ní. Spatřila tu dívku se zakrváceným obličejem. Líce jí v úzkých, křivolakých cestičkách očistily slzy, ale světlé oči, upřené na bitvu odehrávající se dole, měla suché.

Milencova tvář byla všude kolem. Pod okrajem přilbic, mezi jeho druhy i mezi nepřáteli valícími se všude okolo. Při boji vzlykal, řval, jak svého milovaného zabíjel znovu a znovu, a zavřískl pokaždé, když padl některý z jeho druhů. Kopí nechal zabodnuté v koni, když hrot z prsou projel až hluboko do útroh. Tehdy ho zachvátila nevíra: na ratišti téměř necítil odpor. Hrot se vyhnul všem možným překážkám. Jezdec se pokusil seknout ho těžkým mečem, ale zvíře se pod ním zhroutilo a strhlo ho stranou, a vzápětí mu krkem hladce projelo kopí jiného strážce a jeho hlava odletěla stranou.

Jeho muži ustupovali, stahovali se k sobě. Pán Rend neudělal nic, aby tomu zabránil, a Havaral pochopil, jakou roli jeho křídlo nyní hraje – obětní hráz chránící střed. Budou bojovat dál bez naděje na vítězství či aspoň vyvážnutí, a v tomto zoufalém osudu bylo jejich jediným úkolem umírat co nejdéle.

O průběhu bitvy Havaral nevěděl nic. Těch pár vlajek, jež zahlédl kdesi v dálce na protějším svahu, bylo černých.

Máchal mečem, sekal do legionářů. Množství milencových obličejů se rozzuřeně šklebilo, byly plné nenávisti, vzteku i strachu. Ostatní mu ten obličej ukazovali v šedivém, zamračeném zmatku, jak padali dozadu či se hroutili ze sedel. Smrt byla překvapením, jaké žádný herec nedokáže zachytit na pódiu, protože její pravda vrhá do očí nelidský stín a ten stín se šíří dál obličejem a vyběluje hrdlo. Bylo to tiché a bylo to strašlivě nezvratné.

Milovaný, proč mi to všechno děláš? Proč jsi tady? Co jsem ti udělal, abych si tohle zasloužil?

Ztratil z očí Kullise, a přitom po něm toužil, zoufale chtěl vidět jinou tvář než ty, jež ho obklopovaly. Představoval si, jak ho pevně objímá, tvář zabořenou do ohbí mezi krkem a ramenem, a pláče, jak jenom dokáže plakat stařec.

Copak láska neznamená šok? Takový, co se vyrovná i smrti? Copak také nezasáhne jako první oči? Nepřináší rozechvění, jaké oslabí i nejudatnějšího muže či ženu – a nikdy neopustí smrtelnou duši?

Obelhal sám sebe. Nebyla v tom žádná hudba, žádná píseň, žádný refrén o toužení a lítosti. Byl v tom jenom zmatek a tvář milence, která nikdy nezmizela.

Zabil svého milého bez váhání. A zabíjel ho znovu a znovu.

Když oba voje dělilo jen několik koňských délek, nepřátelští jezdci sklopili kopí do strany, a Sevegg si teprve v té chvíli všimla, že celá polovina strážců vepředu zapřela zbraně o levý bok – že ta linie byla napravo od ní.

Jakmile se oddíly srazily, přední řada jezdců se rozdělila do stran v překvapivě dokonalém načasování a řinčení zbraní ohlásilo srážku kopí s píkami, které byly smeteny do strany, jako když se podsekávají stébla trávy.

Hned za nimi, se stejnou ohromující rychlostí, jakou se pohybovala první řada, udeřila do středu odkryté přední linie řada druhá, a ten náraz se rozléval do stran.

Sevegg ohromeně vykřikla. Přesnost toho manévru byla děsivá a jeho účinek byl zničující.

Střed legie se prohnul, jak byla těla umírajících zvedána ze země a vrážena do řad za nimi. Píky zasahovaly druhy po stranách, vyrážely jim zbraně či se lámaly. Vzápětí se zablýskly meče a protínaly hlavy, krky, ramena.

Na svahu se vojáci snažili vycouvat, ale mnozí popadali. A pěst nepřátelského útoku se nořila stále hlouběji, stoupala vzhůru do svahu.

„Hovno z Propasti!“ zasyčel Hunn Raal, náhle vyburcovaný. „Vyslete naše pěší křídla!“ zařval a zvedl se ve třmenech. „Honem, všichni, ztraceně!“ Prudce otočil koně. „Druhá řada středu, dolů, a pohyb! Vytvoříte druhou linii a udržíte ji, abyste si zachránili krky!“

I nám. Sevegg náhle vyschlo v ústech a útroby se jí stáhly, jako by se všechny orgány snažily uprchnout, ale byly polapené v kleci z kostí. Sevrěla meč. Kožená ovinka jílce byla příliš hladká – ještě nebyla opotřebovaná či zdrsňelá potem – a zbraň jako by vzdorovala jejímu doteku.

„Nech to v pochvě, huso!“ štěkl bratranec. „Jestli mi zpanikaříš moje vojáky, nechám tě stáhnout z kůže!“

Strážci dole se prosekávali stále blíže. Ze šesti řad pikenýrů zůstávaly jen dvě, a ta přední se rychle rozpadla.

Pak se přes hřeben po obou stranách kolem Sevegg a Hunna Raala přehnali vojáci a před nimi se zase srazili a namířili píky.

„Teď je rozdrťme,“ prohlásil Hunn Raal. „Ale ať se propadnu, provedli to dobře.“

„Nenapadlo ho, že čelí celým třem kohortám,“ usoudila Sevegg a vlastní hlas jí zněl slabě, i když ji zachvátila úleva.

„Klidně bych použil ještě dvě.“

A tak bys vyprázdnil Urusanderův tábor. Potom by ale byl tvůj záměr příliš jasný.

„Aha, vidíš levé křídlo? Naše kavalerie prorazila!“

Úleva ustoupila radosti. „Prosím, bratránku, dovol mi připojit se k nim!“

„Tak běž. Ne, počkej. Drž svůj oddíl pohromadě, Sevegg. Určitě si smočte meče, ale jenom na okrajích – chci, aby sis dojela pro Ilgasta Renda. Neunikne nám. Jestli budeš muset, tak ho uštví. Dneska ho před sebou uvidím v řetězech, rozumíš?“

„Takže živého?“

„Živého. A teď se běž pobavit.“

Příliš rychle mě nazýváš husou, bratránku. Nezapomenu na to ponižování na veřejnosti, a až tě budu mít přistě v náručí, připomenu ti druhou stranu rozkoše. Zamávala na svůj oddíl a vyrazila podél hřebene.

Havaral kopal nohama a snažil se vylézt zpod mrtvého koně. Jeho váha byla ohromná, tělo mu zavalilo nohu, ale on se dál snažil. Když přimáčknuté koleno podlehlo nelítostnému tahu a kost vyskočila z kloubu, zařval bolestí.

Zalila ho temnota. S lapáním po dechu se snažil zůstat při vědomí. *No, a je to. Už nikam nepůjdu.*

Někde za ním, mimo jeho dohled, ničila legijní kavalerie střed. Nepovedlo se mu je zadržet, a teď byla bitva ztracená.

Kolem se vršila těla. Krev a vyhřezlé vnitřnosti vytvářely na zemi lesklý koberec, a on sám byl pokrytý krví. Komáři se mu kolem obličeje rojili tak hustě, že mu lezli do úst jako mouka, a on se dusil, jak je neustále polykal. Hmyz byl z této nečekané hojnosti u vytržení a také zmatený, a i když se rojil v takových počtech, až byly nedaleké mrtvolky pokryté černou vrstvou, zdálo se, že je to marné, jako by nedokázal nasát krev bez toho, aby kořisti tepalo srdce.

Havaral to vše promyslel, držel se zvažování, jako by zbytek světa se všemi jeho dramaty a ničemným zoufalstvím nestál za pozornost. Dokonce i jeho milenec zmizel, a tváře, jež viděl nyní, ať strážců či legionářů, byly ve smrti cizí. Nikoho z nich neznal.

Zpozzdáli uslyšel hlasy, pak hrdelní výkřik, a vzápětí se objevil jezdec a náhle přitáhl oštěp těsně před ním. Slunce stálo vysoko a jezdec byl jen siluetou, ale on poznal hlas. „Starče, takové štěstí, najít tě tady.“

Havaral neřikal nic. Komáři se topili v koutcích jeho očí, takže mu

slzely ještě víc. Myslel si, že všechny slzy už dávno vyplakal. Slunce ho znepokojovalo. Určitě museli bojovat déle, nebo ne?

„Tví strážci jsou zničení,“ pokračovala Sevegg. „Pobíjíme je. Mysleli si, že jim dovolíme ustoupit, jako by dnes ještě žila čest. Kdyby kdokoliv z vás dokázal myslet jako voják, nemohl by být tak naivní.“

Havaral zamrkal a prohlížel si siluetu v místě, kde měla obličej.

„Neřekneš nic?“ dotazovala se Sevegg. „Ani žádnou nadávku?“

„Jak se ti líbí hanba, poručíku?“

Na tuto otázku neodpověděla. Rychle sesedla a dřepla si před ním. Konečně viděl její tvář.

Zvědavě si ho prohlížela. „Chytili jsme pána Renda. Můj oddíl ho teď dopraví k Hunnu Raalovi. Tohle Ilgastovi přiznám – neutíkal před námi, a zřejmě se smířil se svým osudem a považuje ho za spravedlivý trest za dnešní selhání.“

„Dnešek je dnem selhání,“ souhlasil Havaral.

„No, to ti přiznám. Neopovrhneš mou lítostí, doufám. Konečně tě vidím. Starého a neužitečného, veškeré radosti už máš dávno za sebou. To není zrovna vhodný konec, což? Sám, když můžeš spočinout pohledem pouze na mně. Takže ti chci nakonec nabídnout dar. Ale nejdřív, jak tě tu vidím pokrytého krví a orgány – kde jsi zraněný? Bolí tě to, nebo už bolest pominula?“

„Necítím nic, poručíku.“

„To je dobře.“ Zasmála se. „A já si tady žvaním a nedbám.“

„Teď tedy přijmu ostrý hrot tvého daru, Sevegg, a budu ho považovat za nejsladší polibek.“

Sevegg se zamračila, jako by se pokoušela pochopit význam jeho pobídky. Pak zavrtěla hlavou. „Ne, to nemůžu. Nechám tě raději vykrváct.“

„Tohle je tvoje první bitva, vid’?“ zeptal se.

Zamračila se ještě víc. „Pro každého je to jednou poprvé.“

„Ano, to je nejspíš pravda. Potom tedy uznávám tvou nevinu.“

Vrásky na čele se vyhladily. „To je od tebe velkorysý,“ prohlásila s úsměvem. „Myslím, že teď by z nás mohli být přátelé. Mohla bych tě klidně považovat za otce.“

„Svého otce, Sevegg Issgin? Teď mě tedy doopravdy proklínáš.“

Nesla to dobře, kývla a na okamžik se podívala stranou, než zase upřela pohled na něj. „Takže je v tobě pořád ještě oheň. Dobře, dcera tedy ne. Budeme si místo toho představovat milence. Požehnanější, než je můj dar.“ Popadla ho za levou ruku a stáhla mu rukavici. „Na, starče, naposledy trocha rozkoše.“ Strčila si jeho ruku pod kyrys. „Můžeš stisknout, jestli máš sílu.“

Podíval se jí do očí a pod mozolnatou dlaní cítil křivku jejího prsu. A pak se zasmál.

Zatvářila se zmateně, a on v té chvíli zvedl druhou ruku a vrazil jí nůž do hrudního koše, vši silou prorazil kůži a cítil, jak hrot zajíždí do srdce – v té chvíli se jí upřeně díval do obličeje, ale viděl jenom cizinku. A to ho potěšilo víc než její překvapení.

„Nejsem zraněný,“ vysvětlil jí. „Veterán by se byl přesvědčil, ženo.“

Zbraň vzlykla, jak z ní Sevegg sklouzla dozadu a neohrabaně přepadla na paty.

Kdosi rozčileně vykřikl a přiběhl. Havaralovi se před očima mihl meč, záblesk oslepujícího světla, a zároveň ho něco udeřilo do čela, přinášející nové a nečekané překvapení.

Mír.

Vojáci si na kopec s výhledem na údolí pobitých přinesli táborové stoličky. Jednu vzali i pro Hunna Raala, jenž se potýkal se zármutkem kvůli proradné vraždě své sestřenky. Kapitán tam seděl se džbánkem vína položeným na stehně, druhou nohu nataženou a zapřenou o kotník. Činnost kolem sebe nevnímal a víno v břiše bylo těžké a kyselé, přesto zároveň uklidňující.

Musel Serap, své poslední žijící příbuzné, doručit špatnou zprávu. O to víc teď potřeboval udržet ji v Urusanderově blízkosti jako vysoko ceněného důstojníka ve velitelském štábu. V den, kdy Urusander usedne na trůn po boku Matky noci, bude mít Serap dobré místo u nového dvora. Ale docházeli mu pěšáci.

Některé urážky nestály za námahu, a pokud to jeho divadýlko před vojáky – hra na kapitána proměněného v obyčejného muže a muže proměněného v uplakané dítě v dvojnásobně postižené rodině – pokud to vše vzbudí lítost, kterou bude moct využít, inu, tak to udělá.

Spousta opilců byla skvělými taktiky, svůdně obeznámenými se všemi možnými strategiemi. Bolestiplná řízeň jeho zlovyku zdokonalila i jeho, a své bouřlivé povahy se také nevzdával. Opilci byli nebezpeční na všechny představitelné způsoby. Zvláště v otázkách víry, důvěry a věrnosti.

Hunn Raal se znal opravdu dokonale – až do hloubi duše, do toho temného, škodolibého místa, kde vymýšlel nová pravidla pro staré hry a malé výmluvy nechával v otroctví poklekat před jejich otcem a pánem, jejich matkou a paní, kteří byli jedno a totéž. *Tam, kde sedí já uvnitř mne. Můj vlastní trůn, moje vlastní kluzká stolice domněle moci.*

Urusandere, ty si vezmeš, co ti dáme. Co ti já dám a co ti dá naše

nová velekněžka. Už vidím ten úžasný příběh tvého povýšení, tvého návratu ke slávě. Ale postačí to, a my pak vyprázdníme knihovny po celé Kurald Galain, abychom tě udrželi po krk zahrabaného v plesnivých svitcích, spokojeného v tom malém světě, v němž tě necháme žít. To je nepředstavitelná laskavost, můj pane, naprosto nepředstavitelná.

Vydrží velitelovo nadávání a na konci tohoto vítězného dne očekával tirádu. To mu ale náladu nezkaží. Ani na chvíli. Pokud něco, tak se bude snažit, aby se neusmíval. Čas opovržení totiž ještě nenašel.

Nakonec vzhlédl k urozenému veliteli, který byl spoutaný řetězy a přinucený klečet na studené, tvrdé zemi před ním. Vzdálenost mezi nimi byla nevelká, a přesto neuvěřitelná, a z té představy byl Hunn Raal opilejší, než by dokázal džbán vína. „Takže si vzpomínáš,“ promluvil, „jak jsme spolu jeli do letního tábora strážců?“

„Měl jsem tě zabít rovnou.“

„Během hovoru s přáteli,“ pokračoval Hunn Raal a nevšímal si Rendova bezúčelného, zbytečného tvrzení, „když ses coural mimo došlech, jsem o tobě něco řekl. Následoval smích. Nevzpomínáš si náhodou na tu chvíli?“

„Ne.“

Hunn Raal se pomaloučku předklonil, pak se usmál a zašeptal: „Myslím, že lžeš, příteli.“

„Mysli si, co chceš. A teď mě doved' k Urusanderovi. Tohle začíná být nudné.“

„Jaká slova jsi nasbíral jako shnilé ovoce, abys je přednesl mému veliteli, co, Ilgaste?“

„O tuhle zahradu dokážeš pečovat sám.“

Hunn Raal mávl volnou rukou. „Víš, dneska jsi na mě udělal dojem. Tedy ne celý den, to ne. Tvoje přání dosáhnout této bitvy, například, bylo špatné. Ale v útoku na mé pikenýry jsem viděl génia – myslím, že tohle zvládnou pouze strážci. Nejlepší jezdci, jaké tato říše zrodila. A podívej se, co jsi udělal – ty jsi je vzal a zahodil. Pokud bych tě měl jménem spravedlnosti před někoho dovést, určitě by to byl Calat Hustain.“

Potěšilo ho, že teď sebou Ilgast Rend trhl.

Potěšení ale netrvalo dlouho, hned pocítil lítost. „Ach, Ilgaste, podívej se, co jsi dneska udělal!“ Slova byla plná bolesti, upřímného utrpení. „Proč jsi nepřivedl strážce k naší věci? Proč jsi sem nepřišel přijmout naši touhu po tom, co je správné? Jak odlišně se mohlo vše odehrát.“

„Calat Hustain tvoje pozvání odmítl,“ prohlásil Ilgast, celý se třesa. „Nemohl jsem ho se ctí zradit.“

Hunn Raal se popuzeně zamračil. „Příteli!“ šeptal, nakláněje se ještě blíž. „Že jsi ho nemohl na svou čest *zradit*? Ilgaste – podívej se na bojiště za sebou! Přesto po mně házíš taková slova? Čest? Zrada? Do Propasti pod námi, člověče, co si z toho mám vybrat?“

„Ani ty nedokážeš prohloubit mou hanbu, Hunne Raale. Jsem tu, vidím jasně –“

„To si jenom myslíš!“

„Doved’ mě k Urusanderovi!“

„Ty už jsi udělal svůj poslední krok, příteli,“ prohlásil Hunn Raal a narovnal se. Zavřel oči, zesílil hlas a promluvil unaveným tónem: „Tak to skončeme. Tento muž je zločinec, zrádce říše. Už jsme viděli, že vysoce urození krvácejí stejně jako všichni ostatní smrtelníci. Jděte, prosím vás, popravte ho, a až znovu otevřu oči, nechci vidět jeho mrtvolu.“

Uslyšel seknutí, tlumený vzlyk a pád těla spolu s hlavou. Prsty si pohrával na uchu džbánu a poslouchal, jak oba pohoršlivé předměty vlečou pryč.

„Je to hotovo, pane,“ promluvil nějaký voják.

Hunn Raal otevřel oči, zamrkal v prudké záři a viděl, že je tomu opravdu tak. Poslal vojáka pryč. „Zanechte mě mému žalu a sepište seznam hrdinů. Byl to temný den, ale já ještě uvidím, jak se z něj rodí světlo.“ Zimní slunce poskytovalo pramálo tepla. Studený vzduch přinášel střízlivost, ale to on nehodlal dopustit. Zasloužil si právo truchlit.

Renarr se dívala, jak ostatní dívky procházejí mezi mrtvolami v údolí a děti pobíhají sem a tam. Když našly drahý prsten či náramek nebo váček s penězi či vyleštěnými oblázky, nesl se jejich slabý křik vzhůru. Světla ubývalo, jak šel krátký den ke svému konci.

Renarr byla celá prochládlá a ještě nebyla připravená myslet na smělost mužů, kteří si s večerem vyhledají, ale její představivost nějaký odpor nepřipouštěla. Budou mít jinou chuť – tím si byla jistá – ale ne na jazyku. Ta změna bude hlubší, něco prosákne do jejich potu a do toho, co vypustí ve své vášni. Tuto chuť bude sbírat, kdykoliv se jejich těla dotknou. Ještě to pochopitelně nevěděla, ale nemyslela si, že bude hořká či kyselá. V té intimní příchuti bude úleva a možná nějaká sklíčenost. Pokud bude pálit, bude pálit životem.

Zahlédla dívku, která zabitím začala den. Nyní kráčela s markytánkami, vznešená jako královna mezi mrtvými.

Renarr ji bez mrknutí oka sledovala.

V Urusanderově osudu můžete najít jistou spravedlnost, i když vám říkám, že způsob, jakým získal titul Otec světlo, je výsměchem spravedlnosti. Tak buďte shovívaví a poskytněte slepému starci chvílku, aby popadl dech. Nakonec, tento příběh je ještě dlouhý. Nechte mě hloubat nad představami o spravedlivých následcích, protože před námi leží roztroušené jako nášlapné kameny v proudu dějin.

Nepochybuji, že Urusander se nijak nelišil od vás či ode mne, nebo spíš od všech myslících tvorů. Pro sebe nic zvláštního nežádám. Básníkův náhled na spravedlnost je tajný, a my dva nemusíme řešit jeho pravidla. Obratné kmitnutí prstů nás spojuje tajným svazkem a cizinci nic netuší. A tak si jsem jistý, že i vy se budete držet zpátky, až budu mluvit o Urusanderově stejnosti.

Prostě považoval spravedlnost za jasnou věc a toužil ponořit ruku v libovolném místě té divoké řeky pokroku, která nás neustále táhne kupředu, a vyzvednout k nebesům tůň čisté vody, jiskřící v poháru jeho dlaně.

My pohlížíme na stejný proud a vidíme bahno zvržené povodní, proražené bráze, ostrovy naplavenin zaplněné třesoucími se uprchlíky. Sebrat vody, co se vejde do dlaně, znamená pohlížet na zatažený, neproniknutelný svět, malický vesmír špinavé pravdy dějin. A v utrpení a zoufalství, s nimiž se potýkáme, při pohledu na tu pochybnou výhru, těžko můžeme označit svou představu za ctnost.

Ctnost! Jistě, ze všech slov, jež by mohla náležet pánovi Vathovi Urusanderovi, je tohle to pravé. Taková čistá spravedlnost, tak řečeno v dlaní, musí být hodna ctnosti. A tak byl Urusander mužem, který toužil očistit vody dějin tak, že je omyje tvrdým rozsudkem. Máme mu vytýkat takovou ušlechtilou snahu?

Existuje jedno staré rčení, používané jako otřepaná pravda, a vyslovit ho nahlas znamená přiznat mu prvenství: spravedlnost, říkáme, je slepá. Tím myslíme, že její vláda se zpírá všem zdánlivým výsadám bohatství a urozenosti. Bezpochyby je chvályhodné, když ze zásad spravedlnosti vytváříme civilizaci hodnou toho, aby byla považována za mravnou a poctivou. Dokonce i dítě může být raněno něčím, co považuje za nespravedlivé. Pokud z toho ovšem netěží. A v té chvíli pochopení, že nespravedlivost k druhému je zároveň odměnou pro sebe, to dítě čelí – poprvé, avšak nikoliv naposledy – vnitřní válce, kterou všichni tak dobře známe, mezi sobeckým přáním a obecným dobrem. Mezi nespravedlností, majetnický hřaduující hluboko v duši, a spravedlností, která náhle stojí mimo to dítě jako přísný nepřítel.

Se štěstím přinutí pohledy ostatních dětí, aby se ve jménu sprave-

dlnosti podvolilo, ale nemylte se, je to opravdu vynucené. Vyrvané z drobných ruček a lhostejné k bezmocnému dětskému vzteku. A tak se v dětství poučíme o síle a slabosti, o násilí páchaném ve jménu spravedlnosti. A považujeme to za dospělost.

Otec světlo. Takový smělý titul. Patriarcha Tiste Liosan, pozorující všechny své děti z čistého světla bez překážek. Z místa čistoty, kde je temnota navěky zapuzena. Otec, jenž nás povede dějinami. Bůh spravedlnosti.

Pochopitelně ho uctívají Forulkané, tedy kromě těch pár stovek, které bez života sklouzly z čepele jeho meče. Nakonec, jejich uctívání spravedlnosti bylo v ctnosti své čistoty neústupné. Stejně nenapadnutelné, šeptá tento básník, jako slepcova temnota. Ale my básníci zase trpíme nedokonalostmi, ne? V našich zdánlivých vytáčkách a nerozhodnosti jsme považováni za slabé na duchu. Bohové pomáhajte království, jemuž vládne poeta!

Cože? Ne, neznám krále Tehola Jediného. Chcete mě i nadále přerušovat?

Nuže. Cítím, že stále stojíte na hradbách svého obdivu k Synovi noci. Copak tu romantiku z vašich představ nikdy nevymýtím? Musím vás mlátit po hlavě jeho vadami, jeho špatným úsudkem, jeho zarputilostí?

Dychtíte po příběhu. Nemáte trpělivost se starým pánem, jenž se snaží něco vysvětlit.

Kadaspala nakonec potetoval svého boha. Věděli jste to? Vytetoval toho boha do života, a pak, zděšený dlouho očekávanou dokonalostí svého nadání, je oba zabil.

Co si z toho máme vybrat?

Na tom nezáleží. Už jsme viděli, že Kadaspala nalezl příslib míru, přinesený vlastníma rukama, v čase nesnesitelného žalu. Má-li padnout civilizace, je vizionář oslepen jako první. Odložme ho stranou. Už není důležitý. Zanechme ho v malé komůrce v Citadele, kde mumlá své šílenosti. Jeho dílo je hotovo. Ne, do popředí je třeba přitáhnout dalšího umělce. K pokračování lidové sebevraždy je zapotřebí další oběti.

Podívejme se tedy v tomto příběhu na ruce sochařovy...

... když vytesává svůj památník. Výběr jeho jména nechám na vás, příteli. Ale ještě ne. Nejdrív si vyslechněte příběh. Než začne být sbor neklidný a propůjčí hlas své nespokojenosti, můžeme si dopřát jen něco.

Ví se o mně, že laškuji s netrpělivostí? Nuže, to je rozhodně nespravedlivé obvinění.

KAPITOLA DVĚ

S lunce bylo jen šmouhou v šeru, když se vytrácelo z oblohy nad Charkanas. Prazek a Dathenar, dva domovojští poručíci z družiny pána Anomandera, se opírali o zeď, předloktí položená na kameni. Předkláněli se jako malé děti a shlíželi do vod Dorssan Ryl. Napravo se tyčila Citadela jako pevnost noci a vzdorovala dni. Nalevo se k protizáplavové zdi tlačila změť budov, jako by byly polapené cestou ke břehu.

Hladina řeky pod oběma muži byla černá, zvlněná silnými proudy. Občas kolem proplul ohořelý kmen stromu jako opuchlá končetina rozsekaného obra. Svislé zdi tvořící hradby byly pokryté popelavě šedým bahnem. Čluny, uvázané k železným kruhům ve zdech poblíž kamenných schodů sahajících v pravidelných rozestupech až k vodě, vypadaly zanedbané, bydlelo v nich suché listí a kalné tůně dešťovky.

„V tom našem hnusném postavení na mostě chybí disciplína,“ zamumlal Prazek.

„Dívají se na nás svrchu,“ opáčil Dathenar. „Hledí se na nás z věže. Jsme jenom malí tvorečkové na této křehké ploše. Sleduje se, jak prozrazujeme nezvedenou zvědavost, vůbec se nehodíme na hlídku, a v naší póze s úděsem nalezněš souravý odchod civilizace ze světa.“

„I já viděl historika na jeho vyvýšeném hřadu.“ Prazek kývl. „Nebo spíš jeho kapuci. Vystopoval nás sem? Pozoruje nás ještě?“

„Myslím, že ano, protože cítím tíhu. Aspoň že rubáš popravčího přináší milost a skrývá tvář nad sekerou. Rozsudek Povejše Herata by nás mohl rozštípnout, protože má neméně nabroušené ostří.“

Prazek se o tom nehodlal dohadovat. Dějiny byly chladným arbitrem. Prohlížel si černé vody v řece a uvědomil si, že nevěří jejím hlubinám. „Síla, která by nás rozbila na prach a křehké úlomky,“ zabručel a trochu se přikrčil při představě, že se na ně historik dívá.

„Řeka by ty naše žalostné úlomky přivítala.“

Proudy lákavě vířily, ale v těch lstivých gestech nebylo nic přátelského. Prazek potřásl hlavou. „Lhostejnost je trpké přivítání, příteli.“

„Žádnou jinou vyhlídku nevidím.“ Dathenar pokrčil rameny. „Vytvořme seznam položek našeho současného osudu. Já začnu. Náš pán se toulá ztracený pod mrazivým pláštěm zimy a ve svém boji nevykazuje žádnou snahu – podívejte se z libovolné věže, Prazeku, a uvidíte roční dobu nijak nezmírněnou, jednotvárně usazenou váhou sněhu, kde dokonce i stíny na zemi leží slabé a bledé.“

Prazek zabručel, oči stále upřené na černé vody dole, maně zvažuje tu výsměšnou výzvu. „A Choť leží pohlcený v posvátném objetí. Tak posvátné je to objetí, že tam není nic k vidění. Pane Dracone, i ty jsi nás opustil.“

„Určitě je ve slepotě vytržení.“

Prazek se nad tím zamyslel, ale pak znovu zavrtěl hlavou. „Neodvážíš se do Kadaspalovy společnosti, příteli, nebo bys mluvil jinak.“

„Ne, některým poutím se vyhýbám ze zvyku. Prý z kobky, kterou si sám vytvořil, udělal výstavní síň šílenství.“

Prazek frkl. „Nikdy nežádej malíře, aby si vymaloval vlastní pokoj. Pak totiž hrozí, že se vyvalí krajinky, jaké rozhodně nikdo vidět nechce.“

Dathenar si vzdychl. „Nemůžu souhlasit, příteli. Každé plátno odhaluje takovou skrytou krajinku.“

„To se dá zvládnout,“ prohlásil Prazek. „Zhrozíme se, teprve když barva přeteče přes okraje. Dřevěný rám nabízí mříže vězení, a to je útěcha pro oko.“

„Jak může slepec malovat?“

„Bez zatížení, řekl bych.“ Prazek mávl zamítavě rukou, jako by toto téma odhazoval do tmavé vody dole. „Takže zpátky k tomu seznamu,“ pokračoval. „Syn noci kráčí po zimní cestě a hledá bratra, jenž nechce být nalezen, a Suzerén se nakonec na celé dny svěřuje noci a zapomíná dokonce na smysl svítání, zatímco my stojíme na strážích na mostě, který nikdo nechce překročit. Kde potom má tato občanská válka břehy?“

„Ještě daleko,“ odpověděl Dathenar. „Jejich zubatý okraj popisuje náš obzor. Já nedokážu vyhnat z hlavy hustský tábor, kde mrtví spali v tak nerušeném klidu, a přiznávám, že nedokážu ani zapudit závist, jaká se toho dne zmocnila mé duše.“

Prazek si přetřel obličej, prsty sjel od očí dolů a prohrábl si vousy. Voda proudící pod mostem ho tahala za kosti. „Říká se, že teď už si nikdo nemůže v Dorssan Ryl zaplavat. Každé dítě Matky noci přivine na svá prsa. Žádná mrtvola se nikdy nenajde, a tak se hladina stáčí

ve věčně se vlnícím úsměvu. Pokud tě tolik sužuje závist k padlým Hustům, příteli, nebudu ti bránit. Ale budu nad tvým odchodem truchlit, jako bys byl můj nejmilejší bratr.“

„Stejně jako bych truchlil já, kdybys ty opustil mou společnost, Prazeku.“

„Nuže dobrá,“ rozhodl Prazek. „Pokud už nemůžeme strážit tento most, strážme aspoň jeden druhého.“

„Skromná povinnost. Vidím, jak se obzor blíží.“

„Ale nás nikdy nerozdělí, tvrdím.“ Prazek se narovnal, obrátil se zády k řece a opřel se o zeď. „Proklínám toho básníka! Proklínám každé slovo a každou dohodu, kterou získá! Takhle těžít ze sužované reality!“

Dathenar frkl. „Nemístné procesí, tahle řádka slov, co popisuješ. Tahle vyjetá kolej, po níž klopýtáme. Ale pomysli na jazyk venkovánů – jak se rochní ve své jednoduchosti daleko v polích jalového hovoru. Začne den deštěm, či sněhem? Bolí tě koleno, miláčku? Nedokážu říct, ženo milená! Ach, a pročpak ne, manžílku? Miláčku, bolest, kterou popisuješ, může mít jen jediný význam, a dnes ráno – světe div se! – jej mezi hrstkou slov, jež ovládám, nemůžu najít!“

„Dožeň mě tedy k chrochtání,“ řekl Prazek zamračeně. „Snažně tě prosím.“

„Tolik bychom měli klesnout, Prazeku. Každý z nás jako kanec ryjící v lese.“

„Žádný les tu ale není.“

„Ani žádný kanec,“ odsekl Dathenar. „Ne, my držíme tenhle most a obracíme oči k Citadele. Nakonec, historik se dívá. Pojdme se bavit o povaze jazyka a řekněme tohle: tato moc si libuje ve složitosti a z jazyka dělá tajný přístav. A v té složitosti vzniká rozkol. Máme na pořadu důležité věci! Žádný chrochtající kanec není vítaný!“

„Chápu, co chceš říct,“ poznamenal Prazek s jízlivým úsměvem. „A tím odhaluješ moji výsadu.“

„Správně!“ Dathenar praštil pěstí do kamenné římsy. „Ale poslouchej! Dva jazyky se zrodí z jednoho, a jak se rozrůstají, je ten rozkol stále větší, stále větší je lekce o moci, a dokud vysoce urození, kteří jsou dozajista vysoce šlechtění, nedokážou přinést důkaz, patří jazyk pouze jim, zatímco nízko urozeným, kteří v tom lidovém jazyce můžou nanejvýš chrochtat, je každý den připomínána jejich bezvýznamnost.“

„Svině ale nejsou hlupáci, Dathenare. Vepř ví, že ho čeká porážka.“

„A kvičí zcela marně. Ale vezmi si tyto dva jazyky a sám sebe se ptej, který víc odolává změnám? Který se zuřivě drží své drahocenné složitosti?“

„Skupiny právníků a písarů –“

Dathenar rázně kývl a půlnoční čern jeho obličej zabarvil rumě-
nec. „Vzdělání a cvičení –“

„Osvícení.“

„Tohle je jazyková přetlačovaná, příteli! Hlína nevědomosti proti
kameni výjimečnosti a privilegií.“

„Privilegia – vidím kořen toho slova v *privátnosti*.“

„Dobrý postřeh, Prazeku. Bratrství mezi slovy opravdu může od-
halit náznaky tajného kódu. Ale tady v této válce jsou ve věčném ob-
ležení konzervativnost a zpátečnickost.“

„Protože nevzdělců je celá legie?“

„Množí se jako žoužel.“

Prazek se narovnal a rozhodil rukama. „A podívej se na nás, sto-
jíme tady na tom mostě, s meči u pasu, posilovaní na duchu nadšením
cti a povinnosti. Podívej se, jak jsme díky tomu získali privilegium
položít život na obranu složitosti!“

„Na cimbuří, příteli!“ zvolal Dathenar se smíchem.

„Ne,“ zavrčel jeho společník. „Já hlasuju pro nejbližší krčmu, a do
háje s tím mizerným privilegiem. Ať mi teče hrdlem víno, dokud ne-
budu mumlat jako pasák vepřů!“

„Jednoduchost je mocná žízeň. Slova změkčená na vlhkou hlínu,
která nám jako pasta vylézá mezi prsty zaťatými v pěst.“ Dathenar
dychtivě přikyvoval. „V tomhle blátě můžeme plavat.“

„Opouštíme tedy básníka?“

„Opusťme ho!“

„I obávaného historika?“ dotazoval se Prazek s úsměvem.

„Naše neloajálnost pro něj nebude žádným překvapením. Jsme
jenom strážci choulící se pod mlýnským kamenem světa. Tenhle post
nás rozdrtí a vyplivne jako plevy, a ty to víš.“

„Takže jsme už měli naši velkou chvíli, co?“

„Vidím naši budoucnost, příteli, a ta je černá a bezedná.“

Společně vykročili, opustili svůj post. Most za nimi zůstal nehlí-
daný, jeho oblouk tvořil objetí rychlému říčnímu proudu – s nepro-
niknutelnou hladinou vlnivých úsměvů.

Nakonec, válka probíhala jinde.

„Jinak se to říct nedá.“ Grizzin Farl si povzdechl a tlustým prstem
projel louži piva na stole. „Byla ohromně přitažlivá takovým tím pros-
tým způsobem.“

Štamgasti v hospodě mlčeli a atmosféra v místnosti byla hustá jako
voda a kalná i přes olejové lampy a jasně hořící oheň v krbu. Hovor

občas vyplul na povrch, opatrný jako mihule pod převislou větví, ale hned zase zajel do hlubiny.

Když Azathanai slyšel, jak jeho společník tiše frkl, uraženě se narovnal. Dřevěné nohy židle pod ním zavržaly a zasténaly. „Co tím myslím, tážeš se?“

„Kdybych –“

„Nuže, můj bledý příteli, povím ti to. Její krása se vyjevovala až při druhém, dokonce třetím pohledu. Pokud by na ní spočinul zrakem básník, jeho nadání by bylo možné měřit jako na stupnici povahou jeho projevu. Nezněl by snad vzrušený ptačí zpěv posměšně? A tím by toho básníka označil za povrchního hlupáka. Ale všimni si toho druhého zpěvu na těžším konci stupnice a uslyšíš hudbu a verše stonu a vzdychání duše.“ Grizzin sáhl pro korbel, zjistil, že je prázdný, zamračil se, praštil s korbelem o stůl a natáhl ruku.

„Jsi opilý, Azathanaji,“ poznamenal jeho společník, když šenkýřka spěchala s novým korbelem s pěnovou korunou.

„A u takových žen,“ pokračoval Grizzin, „není nic překvapivého, že se nepovažují za krasavice, posměšné cvrlikání berou jako zasloužené a nevěří zmučenému křiku toho druhého. A tak neoplývají žádnou marnivostí, jezdiče nadutě jako nahá děvka na bílém koni; žena, která ví, že její krása působí okamžitě, je ohromující a dechberoucí. Nepovažuj mě však za nevďěčníka! I když můj obdiv obsahuje stopu lítosti.“

„Nahá děvka na bílém koni? Ne, příteli, o tvém obdivu nebudu nikdy pochybovat.“

„Dobře.“ Grizzin Farl kývl a lokl si piva.

Jeho společník mluvil dál. „Pokud ale nějaké ženě řekneš, že se její krása vynoří až po značném zvažování, tak si myslím, že ti za takovou poklonu neodpoví milým polibkem.“

Azathanai se zamračil. „Vy vysoce urození to umíte se slovíčky. A vůbec, považuješ mě snad za hlupáka? Ne, povím jí pravdu, jak ji vidím já. Povím jí, že mi její krása učarovala, což bude zajisté pravda.“

„A ona začne pochybovat o tvém zdravém rozumu.“

„Zpočátku,“ připustil Azathanai, říhl si a kývl. A zvedl prst. „Až jí nakonec moje slova přinesou největší dar, jaký jí můžu dát – uvěří sama ve svou krásu.“

„A co pak? Svedená, pohlcená tvým objetím, další záhadná panna bude dobyta?“

Mohutný Azathanai mávl rukou. „Ovšemže ne. Pochopitelně mě opustí. Bude vědět, že může dopadnout mnohem lépe.“

„Pokud tohle považuješ za dobrou radu ohledně lásky, příteli, tak mi odpusť, že půjdu hledat moudrost... jinam.“

Grizzin Farl pokrčil rameny. „Krvácej si tedy u svých lekcí.“

„Proč se zdržuješ v Charkanas, Azathanaji?“

„Chceš pravdu, Silchasi Zmare?“

„Pravdu.“

Grizzin na chvíli zavřel oči, jako by si pořádal myšlenky. Mlčel o něco déle, pak otevřel oči, upřel je na Silchase Zmara a vzdychl si. „Jsem tady lapený těmi, kdo se chtějí připojit k dobývání. Pouhou svou přítomností odháním vlky mezi svými druhy, kteří by zaťali zuby do tohoto funícího těla, jen aby si vychutnali pot, krev a strach.“ Zadíval se na svého společníka, přeměřil si ho a kývl. „Já držím bránu, příteli, a v opilecké zarputilosti jsem pokazil zámek a ohnul klíč.“

Konečně Silchas Zmar odvrátil zrak a přimhouřil oči do šera. „Ve městě je ticho jako v hrobě. Podívej se na ostatní, krčí se před vším, co je zatím neznámé a vlastně i nepoznatelné.“

„Budoucnost je jako žena,“ utrousil Grizzin Farl, „zaslouží si druhý i třetí pohled.“

„A v takovém pozorování čeká krása?“

„Jistým způsobem.“

„A kdy ji najdeme?“

„Inu, až vás opustí, pochopitelně.“

„Nejsi zdaleka tak opilý, jak vypadáš, Azathanaji.“

„To nejsem nikdy, Silchasi Zmare. Ale zase, kdo opravdu vidí budoucnost?“

„Ty, jak se zdá. Nebo je to všechno jen otázka víry?“

„Víry, která uchvacuje,“ opáčil Grizzin Farl a zadíval se do prázdného korbele.

„Myslel jsem, že chráníš právě tu budoucnost,“ podotkl Silchas Zmar.

„Jsem oblíbený eunuch mé ženy, příteli. A i když nejsem žádný básník, jáčku, ona je spokojená s láskou, kterou vidí v mých očích. Úplně bez písní je nešťastný Grizzin Farl, a hudba, co slyšíš? To není nic jiného než moje předení před její lítostí.“ Ukázal na prázdný korbel.

„Muži jako já berou, co můžou.“

„Vymluvil ses z noci strávené s tou šenkýřkou, co ji tak obdivuješ.“

„Myslíš?“

„Ano,“ potvrdil Silchas. „Tvoje poslední žádost o další pivo rozhodně vymazala všechno, čeho jsi za dnešní večer svým flirtováním dosáhl.“

„A jéje. Musím to napravit.“

„Když ne obyčejné poddané Matky noci, jsou tu vždycky její kněžky.“

„A zavrtění ohnutým klíčem? To asi těžko.“

Silchas Zmar se po chvíli zamračil a předklonil. „Jedna z těch zamčených bran patří jí?“

Grizzin Farl si zvedl prst ke rtům. „Nikomu to neříkej,“ zašeptal. „Ještě nezkusili dveře, pochopitelně.“

„Já ti nevěřím.“

„Moje rysy se skrývají ve tmě, šeptající nechutí.“

„Myslíš, že tato bílá pleť hlásá mou neloajlnost, Azathanaji?“

„A ne snad?“

„Ne!“

Grizzin Farl se škrábal na vousaté bradě a zvažoval mladého uroence. „Proklínám svůj špatný odhad. Zapuďš mě teď? Vážím jako kámen a jsem umíněný jako sloup pod střechou.“

„K čemu to všechno, Azathanaji? Jaký je tvůj cíl?“

„Jeden přítel slíbil mír,“ odvětil Grizzin Farl. „Chci jeho slib ctít.“

„Který přítel? Jiný Azathanai? A o jakém míru to mluvíš?“

„Myslíš si, že Syn noci kráčí tím zničeným lesem sám. Ale tak to není. Po boku má Caladana Chmura, povoláného krví přísahy.“

Silchas Zmar překvapeně zvedl obočí.

„Nevím, jak lze získat mír,“ pokračoval Grizzin. „Ale pro tuto chvíli, příteli, považuju za moudré držet pána Dracona co nejdál od vele kameníka.“

„Okamžik, prosím. Choť zůstává s Matkou nocí, dovedený do netečnosti tvým vlivem? Chceš mi tvrdit, že Draconus – že dokonce ani Matka noc – netuší, co se odehrává mimo jejich Komnatu noci?“

Grizzin Farl pokrčil rameny. „Možná mají oči jen jeden pro druhého. Co já vím? Je tam tma!“

„Ušetři mě vtipů, Azathanaji!“

„Já nežertuju. No, ne moc. Terondai – s takovou láskou vyrytý do podlahy Citadely samotným Draconem – plane mocí. Brána noci je nyní v Citadele přítomná. Taková síla odrazí každého, kdo by se ji snažil prorazit.“

„Jakou hrozbu představuje Caladan Chmur pro pána Dracona? To nedává smysl!“

„Ne, já vím, že nedává, ale už jsem řekl příliš. Možná bude Matka noc čelit vnějšímu světu a uvidí, co je k vidění. Dokonce ani já nedokážu předpovědět, co by mohla udělat nebo co by mohla říct svému milenci. My Azathanai jsme tu nakonec vetřelci.“

„Draconus se s Azathanai stýkal nejvíc ze všech Tisteů.“

„Určitě nás dobře zná,“ souhlasil Grizzin Farl.

„Je to snad nějaký starý spor? Mezi Draconem a velekameníkem?“

„Obvykle se jeden druhému vyhýbají.“

„Proč?“

„K tomu se já vyjadřovat nemůžu, příteli. Je mi líto.“

Silchas Zmar zvedl ruce a narovnal se. „Začínám o tomto přátelství pochybovat.“

„Tvoje slova se mě dotkla.“

„Potom jsme si rovni.“ Silchas Zmar vstal. „Možná se k tobě znovu připojím. A možná ne.“

Grizzin se díval, jak urozenec opouští krčmu. Všiml si, že ostatní k bílému bratrovi pána Anomandera vzhlížejí jakoby s nadějí, ale pokud hledali v jeho výrazu jistotu, tma jejich přání bezpochyby zhatila. Grizzin se na židli otočil, upoutal pozornost šenkýřky a se širokým úsměvem si ji přivolal k sobě.

Velekněžka Emral Lanear vystoupila na plošinu a podívala se na druhou stranu, kde stál u zdi historik, jako by zvažoval skok na kameny hluboko dole. Emral se rozhlédla a pak promluvila: „Takže toto je tvé útočiště.“

Krátce se po ní ohlédl přes rameno. „Ne všechny posty byly opuštěny, velekněžko.“

Přistoupila k němu. „Co tady strážíš, Povejší Herate, že to vyžaduje takovou bdělost?“

Pokrčil rameny. „Zřejmě perspektivu.“

„A co tím získáš?“

„Vidím most,“ opáčil. „Nehlídaný, a přesto... se ho nikdo neodváží překročit.“

„Myslím,“ zahloubala se, „že řešení dosáhne obyčejná trpělivost. Chybějící odpor je jenom dočasná záležitost.“

Jeho výraz prozrazoval pochybnosti. „Předpokládáš u vysoce urozených odhodlání, jež jsem dosud nespátřil. Pokud stojí s rukama na mečích u boku, obracejí se proti muži, jenž nyní sdílí její temné srdce. Jejich nenávist a snad i závist k Draconovi je stravuje. Vatha Urusander mezitím metodicky likviduje veškerý odpor, a já mezi šlechtou nevidím nějaké rozhořčení.“

„Přijdou, až je pán Anomander zavolá, historiku. Až se vrátí.“

Znovu se na ni podíval, ale opět jenom na chvilíčku, a hned se zase díval jinam. „Anomanderovi domovojové nebudou stačit.“

„Pán Silchas Zmar, jednající jménem svého bratra, už sbírá spojení.“

„Ano, vděčnost okovů.“

Trhla sebou a vzdychla si. „Povejši Herate, sprav mi náladu, prosím tě.“

Na to se otočil, opřel se zády o hradbu a lokty položil na ni. „Sedm z tvých mladých kněžík lapilo Cedorpula v komnatě. Zdá se, že si z nudy začaly porovnávat zážitky ze svého zasvěcení.“

„Ach já. Čím je podle tebe láká, co myslíš?“

„Předpokládám, že je měkký jako polštář.“

„Hmm, ano, to by mohlo být. A polštář také láká k jistému způsobu spočinutí.“

Historik se usmál. „Když to říkáš. V každém případě se pokusil utéct, a pak, když zjistil, že je cesta ke dveřím přehrazená, odvolával se na svou slabost pro krásu.“

„Aha, lichotky.“

„Jenomže rozdělené mezi sedm žen, inu, jejich cena nebyla nijak valná.“

„Žije ještě?“

„Bylo to těsné, velekněžko, zvlášť když navrhl, aby v hovoru pokračovali zbaveni veškerého odění.“

Emral s úsměvem došla k hradbě vedle něj. „Požehnaný Cedorpul. Vší silou se drží svého mládí.“

Historik přestal být pobavený. „Zatímco Endest Silann zřejmě zestárne s každou nocí, která uplyne. Opravdu by mě zajímalo, jestli není nějak postižený.“

„U někoho duše hromadí léta a vytváří poklad z nezasloužených břemen.“

„Proud krve z rukou Endesta Silanna je další požehnání,“ poznamenal Povejš a potočil se, aby viděl na město. „Aspoň že to už skončilo, ale říkám si, jestli z něj těmi svatými ranami nevytekla nějaká životní síla.“

Emral si vzpomněla na zrcadlo ve své komnatě, jímž byla tak posedlá, a po historikových slovech ji náhle zachvátil strach. *Okrádá i mě? Zloděj mého mládí? Nebo mě pronásleduje sám čas? Zrcadlo, neukazuješ mi nic, co bych chtěla vidět, a jako pohádka z dávných dob mě proklínáš mým vlastním pohledem.* Honem tu představu zahнала. „Zrození posvátna z prolité krve – obávám se tohoto precedentu, Povejši. Velice se ho bojím.“

Kývl. „Takže to nepopřela.“

„Díky té krvi mohla Matka noc vidět Endestovými očima,“ vykládala Emral Lanear, „a proudila z ní všemožná moc – bylo jí tolik, že před ní utekla. Přinejmenším toto mi přiznala, než uzavřela Komnatu noci přede všemi kromě svého Chotě.“

„To je vzácné přiznání,“ podotkl Povejš. „Všímám si tvých zvětšujících se výsad v očích Matky noci, velekněžko. Co si s nimi počneš?“

Odvrátila zrak. Aspoň se konečně dostali k tomu, proč historika vyhledala. Nelíbilo se jí to. „Vidím jedinou cestu k míru.“

„Rád si to poslechnu.“

„Choť musí být odsunut,“ prohlásila. „Musí být svatba.“

„Odsunut? Je to vůbec možné?“

Kývla. „Tím, že na podlaže Citadely vytvořil Terondai, vyjevil Bránu noci. Ať měl jakoukoliv tajemnou moc, určitě ji vložil do toho daru.“ Po chvíli potřásla hlavou. „Pán Draconus je samá záhada. Azathanai ho nazývají Suzerénem noci. Který choť je hoden takového titulu? Dokonce i patřit k vysoce urozeným mezi Tisteji je nedostačující povýšení, a odkdy Azathanai zacházejí s naší šlechtou jinak než s pobavenou lhostejností? Ne. Mohli bychom dojít k závěru, že ten titul je měřítkem úcty pro jeho blízkost k Matce noci.“

„Ty o tom ale nejsi přesvědčená.“

Pokrčila rameny. „Musí být odsunut. Á, dejme mu tajnou místnost, kde by se mohli scházet –“

„Velekněžko, to nemyslíš vážně! Předpokládáš, že se Urusander skloní před takovým požitkářstvím? A co sama matka noc? Má dělit svou věrnost? Vybírat a odpírat svou přízeň podle svých rozmarů? To by nepřijal ani jeden z nich!“

Emral si vzdychla. „Odpusť. Máš pravdu. Aby se do naší říše vrátil mír, musí někdo prohrát. A musí to být pán Draconus.“

„Takže jeden muž má obětovat všechno a nic tím nezískat.“

„To není pravda. Získá mír, a není to snad pro někoho posedlého dary cenné?“

Povejš Herat zavrtěl hlavou. „Jeho dary mají být sdíleny. Bude na to pohlížet jako z nesprávné strany vězeňské mříže. Mír? Tento dar není pro něj. Není v jeho srdci. Ani v duši. Oběť? Kdo by se dobrovolně sám zničil pro *jakoukoliv* věc?“

„Pokud ho požádá.“

„Směňovat lásku, velekněžko? Smutný je příliš slabé slovo pro Draconův osud.“

Tohle všechno Emral Lanear věděla. Byla ve válce s těmi myšlenkami už celé dny a noci, až se z každé stalo kolo otáčející se ve stále hlubší koleji. Ta krutost ji vyčerpala, protože v duchu postavila lásku Matky noci k jednomu muži proti osudu celé říše. Jedna věc byla hlásat nutnost jediné cesty, kterou skrze občanskou válku viděla, měřit uchlácholení vysoce urozených mrtvolou – doslovnou či obraznou –

Chotě výměnou za rozšíření výsad mezi důstojníky Urusanderovy legie, ale nic z toho ještě neneslo váhu vůle Matky noci. A ohledně své vůle bohyňe mlčela.

Ona si nezmůže. Jen se oddává svému milenci a jeho neobratnému vyznávání lásky. Jako by se už od nás odvrátila, zatímco Kurald Galain se úplně rozpadá.

Bude zapotřebí Urusanderovy obrněné pěsti bušící na vrata, aby se vzpamatovala?

„Budeš ho muset zabít,“ řekl Povejš Herat.

Proti tomu nemohla nic namítat.

„Rovnováha úspěchu však bude nalezena v tom, čím ruku vybereš, aby třímala nůž,“ pokračoval historik. „Ten asasin, velekněžko, si nemůže než vysloužit věčné zatracení Matky noci.“

„Tak tedy dítě toho nově zrozeného světla,“ opáčila, „pro ně takové odsouzení nic neznamená.“

„Urusander má dorazit ke svatebnímu loži zalitému krví zabitěho milence své novomanželky? Ne, nemůže to být lioské dítě.“ Upřel oči do jejích. „Ujisti mě, že to chápeš, snažně tě prosím.“

„Kdo si potom z jejích milovaných uctívačů zvolí takový osud?“

„Myslím, že na pódiu, jaké popisuješ, nemá volba žádné místo k tanci.“

Zadrhl se jí dech. „Koho tedy přinutíme?“

„My? Velekněžko, já nejsem –“

„Ne,“ štekla. „Ty si jenom hraješ se slovíčky. Přezvykujete nápady a příliš se bojíš, že spolkněš kost. Nemá taková příchuť žalostně krátkého trvání, historiku? Nebo je pro někoho jako ty zvyk přezvykovat dostatečnou odměnou?“

Odvrátil zrak a Emral si všimla, že se třese. „Moje myšlenky se stáčí do jediného místa,“ řekl pomalu, „kde stojí jediný muž. Je svou vlastní pevností, ten muž, jehož vidím před sebou. Ale za svými hradbami zuřivě přechází sem a tam. Ten hněv nám musí poskytnout průlom. Naši cestu k němu.“

„Jak se ti to zamlouvá?“ zeptala se Emral.

„Jako kámen v břiše, velekněžko.“

„Učenec vstoupí do světa, a přes všechny vojáky utvářející nespoučet tvých nápadů konečně pochopíš cenu žití stejně jako oni. Jak ji chápat musejí. Houf tváří – a ty je teď nosíš všechny, historiku.“

Neříkal nic. Otočil se a hleděl ke vzdálenému obzoru.

„Takže jeden muž,“ řekla. „Ten nejčestnější, jehož miluji jako syna.“ Povzddechla si, v očích ji pálily slzy. „Už se od ní skoro úplně odvrátil, a ona od něj. Nebohý Anomander.“

„Syn zabije milence své matky ve jménu muže, který se má stát jeho otcem. Nezbytnost dodá vlastní šílenství, velekněžko.“

„Čekají nás potíže,“ prohlásila Emral. „Anomander má Dracona rád, a ten cit je opětován. Chovají k sobě velkou úctu, ba víc, skutečnou náklonnost. Jak to všechno rozeštve?“

„Ctí,“ odušil.

„Prosím?“

„Ti dva si váží cti nade vše ostatní. Nakonec, je to důkaz morálky a zásadovosti, a oni se rozhodli to dokazovat vším, co dělají.“ Znovu se na ni podíval. „Blíží se bitva. Proti Urusanderovi bude Anomander velet všem domovojům větších i menších domů. A možná i znovu vzkříšené Hustské legii. Namaluj obraz, jež ti tu předkládám, velekněžko. Bojiště, síly nastoupené proti sobě. Kde v tom vidíš pána Dracona? V čele jeho působivých domovojů – kteří tak dokonale zničili vlastistrážce? Bude trvat na své cti, že?“

„Anomander ho neodmítne,“ zašeptala.

„A pak?“ zeptal se Povejš. „Až vysoce urození uvidí, kdo s nimi stojí v bitvě? Neustoupí ve vzteku stranou?“

„Počkej, historiku. Anomander bude jistě vinit vysoce urozené spojence, že odešli z boje.“

„Možná zpočátku. Anomander pochopí, že porážka je nevyhnutelná. A tak dojde k ponížení, kdy se bude muset vzdát Urusanderovi, a nebude moci nevidět Chofovo gesto jako příčinu toho všeho. Kapitulace vynucená Draconovou pýchou, a pokud Choť zůstane neoblomný – a on nebude moci udělat nic jiného, protože bude kapitulaci považovat za zradu, jak ostatně musí, pochopí to jako vlastní rozsudek smrti – a potom uvidíme, jak jdou proti sobě.“

„Vysoce urození budou požadovat, aby se Anomander vzdal toho přátelství.“ Kývla. „Draconus skončí osamocený. Nemůže doufat, že porazí takto sjednocenou opozici. Tato bitva, historiku, bude v občanské válce poslední.“

„Miluji tuhle civilizaci příliš,“ řekl Povejš, jako by ta slova ochutnával, „abych chtěl, aby se zničila. Matka noc se o tomhle nesmí dozvědět.“

„Svému prvnímu synovi nikdy neodpustí.“

„Ne.“

„Čest je strašlivá věc,“ poznamenala.

„O to nehoráznější je náš zločin, velekněžko, kdy kováme zbraň v plamenech morální zásadovosti, a ten oheň budeme krmit, dokud sám sebe nestráví. Ty ho považuješ za syna. Vůbec ti nezávidím, Lanear.“

V hlavě jí zněl křik stoupající z raněné duše. Bolest, která ten křik zrodila, byla nesnesitelná. Láska a zrada na jedné čepeli. Cítila, jak se to ostří obrací. *Jenomže žádnou jinou cestu nevidím! Musí Charakanas zahynout v plamenech? Změní se Urusanderovi vojáci v bezohledné rváče, kteří si také jako rváci přisvojí moc, aniž by jim někdo vzdoroval? Jsme odsouzeni k tomu, abychom z těch, kdo milují válku, udělali své vůdce? Jak dlouho tedy potrvá, než Matka noc odhalí dravčí oči, drápy zařáté do lenochů trůnu? Ach, Anomandere, tolik mě to mrzí.* Prudce si otřela oči a tváře. „Polapím ten zločin do svého zrcadla,“ pronesla zlomeným hlasem, „kde může řvát, aniž by ho někdo slyšel.“

„To pomyšlení, jak tě Syntara podceňuje.“

Lanear zavrtěla hlavou. „Teď už asi ne. Napsala jsem jí.“

„Opravdu? Takže to začíná doopravdy.“

„Uvidíme. Ještě mi neodpověděla.“

„Oslovila jsi ji jako sobě rovnou, velekněžko?“

Lanear kývla.

„Potom činíš svůj jazyk *osobním* ve starém smyslu toho slova. Bude se v tom peří pěkně naparovat.“

„Ano. Marnivost byla odjakživa průlomem v jejích hradbách.“

„Sestavujeme tady odporný seznam, Lanear. Když je pevností hojnost, děláme z obléhání každodenní zvyklost. V takovém světě stojíme nakonec večer každý sám a ve strachu hledíme na zamčené dveře.“ Z toho vypětí se mu prohloubily vrásky. „Ten nejodpornější seznam.“

„Každý jsme jedním krokem na cestě, historiku. Už nemůžeš déle držet tento post vysoko nad světem. Teď musíš sejít mezi nás ostatní, Povejši Herate.“

„Nic z toho nenapíšu. Toto privilegium se mi ze srdce ztratilo.“

„Je to jenom krev na tvých rukou,“ opáčila bez většního soucitu.

„Až bude vše dokonáno, můžeš si je umýt v té řece dole. A časem, jak řeka poteče dál a dál, bude pravda rozptýlena a nikdo ani náhodou nedokáže odhalit tvé zločiny. Ani mé.“

„Potom tě toho dne uvidím klečet po mém boku, velekněžko.“

Kývla. „Pokud by existovaly děvky dějin, Povejši, potom bychom rozhodně patřili do jejich společnosti.“

Prohlížel si ji a tvářil se jako odsouzenec na smrt.

Už to chápeš, ženo? Zrcadla jsou všude.

Krok za krokem poutníci vytvářeli cestu. Hledali místo tragédie, považované za posvátné, posvěcené pouze jednou dvěma pravdami

oškrábanými až na kost; ti, kdo vyhledávali taková místa, je proměňovali ve svatyně. Endest Silann to konečně pochopil: že posvátno není nalézáno, nýbrž přinášeno. Vzpomínka spřádá nit, v níž je každý poutník jedním vláknem, natahovaným a stáčeným, vpřádaným v život. Nezáleželo na tom, že on byl první. Ostatní jeho kněžští druhové už vyrazili do tváře zimy, míříce ke zničenému sídlu Andaristovu. Kráčeli v jeho stopách, ale na stezce nezanechávali krev. Dorazili, postáli, pohlédli na místo vraždění, ale činili tak, aniž by pochopili.

Věděl, že jejich cesta je hledání. Hledání něčeho, snad stavu bytí. A v tom rozjímání, v mlčenlivém toužení, nacházeli... nic. Představoval si je, jak vcházejí na palouk před domem, obcházejí kolem dokola, oči prohlízející bezcennou zemi, popraskané kameny a uschlou travu, která na jaře zase vyroste v hustých, zelených trsech. Nakonec překročí práh, budou šlapat po kamenné dlažbě skrývajících tlejících mrtvol pobitých, a před sebou v chladném šeru uzří krbový kámen, nyní proměněný v zapuštěný oltář, s nerozlučitelnými slovy vytesanými do kamenného povrchu. Viděl je, jak se rozhlíží, jejich představitelství přivolává duchy, jednoho staví sem, jiného támhle. Mlčky hledají slabé ozvěny, polapený křik způsobený ztrátou a utrpením. Bez otázek si povšimnou černých kapek krve všude, aniž by chápali jejich klikatící se cestičky, aniž by chápali Endestovo nesmyslné toužení – ne, oni budou v těch stopách na kamenech hledat nějaký ohromný význam.

Představitelství je hrozná věc, mrchožrout, který dokáže ztloustnout i z nejmenších ždíbečků. Se zahnutým zobanem a cvakajícími drápy se šourá kolem a rozhlíží se chtivým okem.

Ale nakonec to vůbec nic neznamená.

Ostatní akolyté se poté vraceli do Citadely. Pohlíželi na něj závislivě a s jistou bází. Vzhlíželi k němu, a to samo znovu otevíralo staré rány, protože v Endestových vzpomínkách se žádná závažná tajemství neskrývala. Každá podrobnost, již rozmazaná a splývající s jinými, byla bezvýznamná.

Jsem kněz bez účelu, senešal nešťastných. Vy mé mlčení považujete za pokoru. Vrásky na mé tváři považujete za jakési břemeno, dobrovolně přijaté, a tak mi dodáváte vážnost, jakou si sotva zasloužím. A v hovoru se neustále obrácíte ke mně, hledáte utvrzení, odhalení, průvod moudrých slov, za nimiž můžete tančit a zpívat a žehnat temnotě.

Nemohl jim prozradit zdroj své únavy. Nemohl přiznat pravdu, jakkoliv po tom toužil. Nemohl říct: *Hlupáci, ona se dívala mýma očima a přiměla je plakat. Krvácela mýma rukama a viděla hrůzy, jež*

*posvětila kanoucími slzami moci. Objala mě, jen aby utekla a neza-
nechala za sebou nic než zoufalství.*

*Budu stárnout, jak bude umírat naděje. Ohnu se pod tíhou selhání.
Moje kosti budou vrzat v rozpadající se Kurald Galain. Nedívejte se
do mých vzpomínek, bratři a sestry. Ty už jsou pokřivené pochybnost-
mi. Už na sebe nabraly tvar mých nedostatků.*

Ne. Nenásledujte mě. Má cesta vede jen k hrobu.

O něco dříve, když seděl na lavici ve vnitřní zahradě a choulil se před zimou pod tlustým pláštěm z medvědí kožešiny, viděl toho mladého rukojmího Orfantala běžet kolem kašny s černou zamrzlou nádrčkou. Chlapec držel v ruce cvičný meč a pes Žbírek klusal vedle něj, jako by znovu objevil své mládí. Po odčervení přibral a objevily se hladké svaly jeho loveckého původu. Společně chlapec a pes přehrávali vymyšlené bitvy a Endest nejednou narazil na Orfantala v předsmrtných křečích, zatímco Žbírek přiběhl k ležícímu chlapci a pokazil vážnost té scény, když mu na obličej přitiskl studený nos. Hoch vyjel a vynadal psovi, ale v lásce zvířete bylo těžké najít nějaký zlý úmysl, a zanedlouho spolu oba zase zápolili na tenkém sněhovém koberci.

Endest Silann nebyl shovívavým svědkem. V nejasných stínech vrhaných chlapcem a psem viděl jen číhající noční můry.

Pán Anomander opustil prokletý dům svého bratra – scénu nedávného vraždění – ve společnosti azathanajského velekameníka Caladana Chmura. Vyrazili k severu do vypáleného lesa. Endest je pozoroval ze zakráceného prahu.

„Budu požadovat, abys dodržel svůj příslib míru,“ řekl Anomander Chmurovi, než odešli, když ještě stáli v domě.

Caladan Chmur si ho prohlížel. *„Pochop jedno, Synu noci, já tvořím vlastníma rukama. Jsem tvůrce pomníků ztracených věcí. Pokud odtud vyjdeš na západ, najdeš má díla. Zdobí trosky a další zapomenutá místa. Stojí tam, tak věčná, jak je jen dokážu udělat, aby ukazovaly ctnosti, o něž usiluje každý věk. Nyní jsou ztracena, ale budou znovu objevena. V dobách raněných, umírajících lidí se tyto památníky opět pozvednou. A znovu. Nikoliv k uctívání, nikoliv ke zbožňování – v tom nalézají potěšení pouze cynikové, aby ospravedlnili sebevraždu své víry. Ne, stavějí je s nadějí. Stavějí je jako prosbu o zdravý rozum. Stavějí je, aby bojovali s marností.“*

Anomander ukázal na krbový kámen. *„Je tohle tedy další z tvých pomníků?“*

„Záměry předcházejí našim skutkům, a potom zůstávají ležet za těmi skutky. Já nejsem hlasem potomstva, Anomandere Raku. A ty také ne.“

„Raku?“

„Púrak je azathanajské slovo,“ vysvětlil Chmur. „Copak jsi to nevěděl? Byl to čestný titul propůjčený tvé rodině, tvému otci, když byl mlád.“

„Proč? Čím si ho vysloužil?“

Azathanai pokrčil rameny. „K’rul mu ho dal. O své důvody se nepodělil. Nebo spíš, nepodělila, protože K’rul má ve zvyku měnit svůj způsob uvažování, a tak každých pár století přijme ženský převlek. Dnes je muž, ale tehdy byl žena.“

„Víš, co to znamená, Caladane?“

„Pur Rakess Calas ne A’nom. Přibližně: Síla v nehybnosti.“

„A’nom,“ zopakoval Syn noci a zamračil se.

„Možná ses jako dítě rychle hýbal,“ poznamenal Azathanai.

„A Rakess? Nebo Rak, jak jsi mě nazval?“

„Pouze to, co v tobě vidím já a co v tobě vidí všichni ostatní. Síla.“

„Nic takového necítím.“

„To nikdo, kdo je silný.“

Bavili se, jako by tam Endest vůbec nebyl, jako by byl hluchý. Ti dva muži, Tiste a Azathanai, začali mezi sebou něco vytvářet, a ať to bylo cokoliv, nebálo se to pravdy.

„Můj otec zemřel, protože se odmítl stáhnout z bitvy.“

„Tvůj otec byl spoutaný řetězy svého rodinného jména.“

„Stejně jako budu já, Caladane? Dej mi naději.“

„Odpusť, Raku, ale síla není vždy ctností. Tobě já žádný pomník nepostavím.“

Syn noci se usmál. „Konečně jsi řekl něco, co mne opravdu potěšilo.“

„Přesto jsi uctíván. Mnozí se přirozeně skrývají ve stínu síly.“

„Postavím se jim.“

„Takové zásady jsou málokdy oceňovány,“ podotkl Caladan. „Očekávej drsnou kritiku. Odsouzení. Ti, kdo se ti nevyrovnají, si budou kvůli sobě tuto rovnost nárokovat, a přesto se ti budou dívat do očí vyčkávavě, s velkou opovržlivostí. Každou laskavost, kterou poskytneš, budou považovat za zaslouženou, jenomže taková chuť nemá konce, a tvoje odmítnutí je zločin, na nějž se jen třesou. Spáchej ho, a budeš svědkem následného očerňování.“

Anomander pokrčil rameny, jako by pro něj očekávání jiných nic neznamenal, a ať už z toho, že se bude držet zásad, jež zastával, vzejde cokoliv, přijme to. „Slíbil jsi mír, Caladane. Já přísahal, že tě vezmu za slovo, a nic, o čem jsme se tu teď bavili, můj názor nezměnilo.“

„Ano, řekl jsem, že tě povedu, a to také udělám. A při tom se budu spoléhat na tvou sílu a budu doufat, že budeš dost pevný, abys snesl

každé brímě, které ti naložím. A tak sobě i tobě připomínám nové jméno, co ti dávám. Přijmeš ho, Anomandere Raku? Budeš mít sílu mu dostát?“

„Jméno mého otce bylo prokletím. Znamenalo jeho smrt.“

„Ano.“

„Nuže dobrá, Caladane Chmure, přijmu to jako první břemeno.“

Pochopitelně. Syn noci nemohl udělat nic jiného.

Tehdy odešli a Endesta nechali stát ve znesvěceném domě samotného se zasychající krví na rukou. Samotného a opuštěného duchem Matky noci.

Slyšela každé slovo.

A opět utekla.

Endest se třásl i přes kožešiny. Jako by nikdy nedostal zpátky krev, kterou tehdy ztratil v té poutnické svatyni, nedokázal se zahřát. *Nedívej se na mě. Pod tvým pohledem stárnu. Tvoje naděje mě oslabuje. Nejsem žádný prorok. Mým jediným cílem je přinášet posvátnost krve.*

Přesto se blížila bitva, bitva v srdci zimy, převracějící správnou roční dobu pro válčení. A spolu se všemi ostatními kněžími a mnoha kněžkami tam Endest bude také, připravený obvazovat rány a utěšovat umírající. Připravený žehnat dni, než bude tasena první zbraň. Ale jako jediný mezi pomazanými bude mít ještě jeden úkol, další povinnost.

Svéma rukama nechám protékat posvátnost krve. A z bojiště udělám další příšernou svatyni.

Pomyslel na umírajícího Orfantala ve chvíli, než na něj skočil Žbírek, a na sněhu kolem chlapce uviděl krvavé cákance.

Bohyně už se pomalu vracela, slabá a zamlklá, a jeho očima leptala budoucnost.

To bylo špatné samo o sobě, ale vydržel by to.

Nebýt její rostoucí žízně.

Nedívej se na mě. Nesnaž se mě poznat. Moje pravdy se ti nebudou líbit.

Krok za krokem vytvářel tento poutník cestu.

Kellaras, oděný v těžké zbroji, stál váhavě na chodbě, když se objevil Silchas Zmar. Velitel ustoupil stranou, aby mohl pán projít, ale ten se místo toho zastavil.

„Kellarasi, pokusil ses vstoupit do Komnaty noci?“

„Ne, můj pane. Nedostává se mi odvahy.“

„Jaké zprávy přinášíš, že tě to tak znepokojuje?“

„Nic než pravdy, a velice lituji, že je znám, můj pane. Mám zprávu

od kapitána Galara Barase. Splnil, co jsi mu přikázal, ale při pohledu na své nové rekruty má stále pochybnosti.“

Silchas se obrátil a zadíval se na černodřevové dveře na konci chodby. „Tam žádnou radu nenajdeš, veliteli.“

Obávám se, že máš pravdu. Kellaras pokrčil rameny. „Omlouvám se, můj pane. Hledal jsem tě, ale nemohl jsem tě najít.“

„Přesto jsi ustoupil bez pozdravu stranou.“

„Odpusť, můj pane. Veškerá odvaha mě opouští. Myslím, že v Komnatě noci jsem hledal dar víry od své bohyně.“

„Žel,“ zavrčel Silchas Zmar, „ona mění víru ve vodu a těší ji, když cítí, jak stéká z ruky. I žízeň je nám odpírána. Dobrá, Kellarasi, slyšel jsem tvou zprávu, ale to na věci nic nemění. Hustskou zbroj je třeba nosit, meče musí držet živé ruce. Snad to postačí, aby se Urusander zamyslel.“

„Bude vědět, kdo v té zbroji je, můj pane, a jak slabé jsou ruce třímající ty meče.“

„Sypeš písek pod svoje nohy i pod moje, Kellarasi, ale já si musím být jistý každým krokem, který udělám.“

„Můj pane, slyšel jsi něco o svých bratrech?“

Silchas se zamračil. „Myslíš, že dychtíme sdílet své tajnosti, velitelí? Tvůj pán si tě najde ve vhodném čase, a pokud tvá odvaha v jeho očích selže, nebude s tebou soucítit. A teď se zbav té zbroje – její vzhled šeptá o panice.“

Kellaras s úklonou vycouval.

Silchas Zmar se otočil ke Komnatě noci, zaváhal, jako by se chystal vstoupit, ale nakonec se obrátil. „Okamžik, veliteli. Pošli k Hustům Dathenara s Prazekem a pověř je velením nových kohort, abychom Galaru Barasovi odpověděli, jak nejlépe dokážeme.“

„Můj pane, mají si obléct hustskou zbroj?“ zeptal se Kellaras polekaně. „Vzít hustský meč?“

Silchasův výraz ztvrdl. „Opouští snad odvaha všechny v našem domě? Zmiz mi z očí, veliteli!“

„Můj pane.“ Kellaras rychle odešel. Cestou cítil v zádech Zmarův zlověstný pohled. *Kousnutí paniky opravdu vyvolává horečku. A tady jsem já, blecha na tisíci kůžích.* Vrátil se do své komnaty, sundá si zbroj, odloží opasek, ale ponechá si meč, jak se sluší na jeho hodnost. Silchas měl pravdu. Voják se svým oděvem vyjadřuje, je to jako pozvání. Bylo to holedbání se násilím, ale uvnitř zbroje mohlo být něco jiného, dokonce i velký strach.

Půjde pro Dathenara s Prazekem tam, kde je zanechal, na mostě do Citadely.

Zvěstovatelské čepele pro ty dva a sbor šupin. Ach, přátelé, vidím, jak se mi před očima při té zprávě scvrkávají. Odpusťte mi.

Tma v Citadele byla dusivá. Každou chvíli se musel zastavit a zhluboka se nadechnout, aby se uklidnil. Na chodbách a ve sloupořadích byl v podstatě sám, a bylo až příliš snadné představit si, že je to tu opuštěné a straší tu houf neúspěchů – tedy totéž, co viděl v každé trosce na jihu, kterou navštívil, kde Forulkanové zanechali v sutinách pouze své kosti. Pocit nedokončených věcí byl jako kletba vezoucí se na neko-nečném dechu. Sténal ve větru a kameny z něj v horku lupaly. Šeptal v přesouvajících se píscích a smál se s oblázky klouzajícími mezi prsty.

Endest viděl pevnost bez života, spálenou skořápku, vedle níž byl chrám tmy jen trpký žert. Uctívači byli pavouci v zaprášených pavučinách a brouci plazící se netopýřím guánem – muž toulající se po takovém místě by nenašel nic zapamatováníhodného. Selhání minulosti odříznuté, jako ostrý nůž odřezává veškerou naději na stesk či sladké vzpomínání. Nemohl nežasnout nad pomíjivostí takových míst, jako jsou chrámy a posvátná místa. Pokud nebyly ničím víc než symboly ztracené víry, potom tu čnely jako selhání smrtelníků. Pokud ale v takových troskách zemřeli bohové – pokud však pocítili čepel zaráženou do svých srdcí či přetínající měkká hrdla, potom to byl horší zločin než vzdát se víry.

Ale taková svatost třeba nebyla ničím víc než darem oka – pohled na kameny či strom nebo pramen zurčící pod ním. Třeba byla na takových místech jediná možná vražda ta, která zanechala naději ležet bez života na zemi.

Vyšel ze své komnaty a zamířil k vnější hradbě a bráně, za níž čekal most. Cestou musel přejít po třpytivém vzorci Terondai vytesaném do dlažby. Pod sebou cítil energii vyzářující v pomalých vlnách jako dech spícího boha. Naskočila mu husí kůže.

Vynořil se v chladné noci, kde se na kamenných zdech třpytilo jíní a osamělá domovojka u brány se choulila pod těžkým pláštěm a podřimovala, opřená o vrata. Když ho uslyšela přicházet, narovнала se.

„Pane.“

„Zavřela jsi bránu.“

Kývla. „Všimla jsem si, že most nikdo nehlídá, pane.“

„Nehlídá? Kde jsou tedy Dathenar s Prazekem?“

„Nevím, pane.“

Kellaras pokynul a ona spěchala bránu otevřít. Panty zaskřípaly, když zabrala. Kapitán prošel na most. Kousavý chlad věčné noci byl ještě pronikavější kvůli černým vodám Dorssan Ryl. Jak spěchal po mostě, jeho holínky křupaly na ledu.

Uměl si domyslet, kam se Dathenar s Prazekem uchýlili. Zanedbání povinností bylo u důstojníka vážným proviněním, a hůř, příkladem, který by mohl zasadit smrtelnou ránu morálce. Přesto se Kellaras svým přátelům nedivil. Jejich pán je opustil a bratr, který zůstal, aby velel domovojům v Citadele, často zaměňoval právo urozeného za moudrost: posledním rozkazem, napsaným už na odchodu, byla polovina důstojníků, kteří domovojům zůstali, zbavena svých uniforem.

Galar Baras a Hustové by takový dar bezpochyby uvítali, i když Kellaras tušil, že i jeho přítele by taková štědrost překvapila, a možná by zasl nad Silchasovou nepolevující velkorysostí vůči Anomanderovým vojákům.

Připojení ke každému jinému oddílu by mohlo za daných okolností vyvolat závist, ale Kellaras si nedělal iluze a dobře věděl, jaký vliv bude tento rozkaz na Dathenara s Prazekem mít. *Jako by to bylo vyhoštění. A tak to také bude vypadat, vzhledem k tomu, že opustili svoje místo, a upřímně řečeno, on ani nehodlal tuto spojitost popírat. Důstojníci, u Propasti! Ne, je to šťastně načasovaný trest a pěkně rychle je dožene k vystřízlivění.*

U Gillswana byla krčma, využívající pochybné polohy pod svahem a nad nakládacím dokem, zapuštěná do základů menšího mostu. Dlažba tu byla nerovná, vyboulená mrazem, a o to zrádnější, že díry po vypadaných kamenech vyplňovaly zmrzlé louže. Ani tma však nedokázala zakrýt tyto pasti, a Kellaras došel k nízkým dveřím bez nehody. Otevřel a do obličeje ho udeřilo horko a kouř.

Nacpaným šenkem se nesl Prazekův hlas. „Kellarasi! Pojď, připoj se k nám vepřům u pomyjí! Jsme opilí v porážce, příteli, ale vidíš, jak svoje hoře vítáme a libujeme si ve svém osudu!“

Kellaras už uviděl své přátele. Opírali se o sebe na lavici u zdi. Nevšímaje si zástupu domovojů, kteří zrovna neměli službu, ani těch, kteří ho zdravili, zamířil k Dathenarovi s Prazekem, vytáhl si židli a posadil se naproti nim. Celí rudí ve tvářích se na něj usmáli. Pak Dathenar k veliteli přistrčil karafu a řekl: „Zvířecí jazyk s námi dnes večer mává, příteli.“

„Přesto mají dané okolnosti jistou okázalost,“ poznamenal Prazek a prudce se opřel lokty o stůl. „Žádný vysoce urozený nemůže opravdu zapadnout do jámy plné dusivého bláta nevědomosti. Neustále vystrkujeme hlavy a lapáme po vzduchu.“

„Pokud se dá tohle dusno označit za vzduch,“ zabručel Dathenar. „Kromě toho jsem na plavání moc opilý, moc tlustý, než abych se utopil, a moc zmatený, než abych poznal rozdíl. Odešli jsme z toho mostu – tolik ještě vím – a to je v očích našeho pána zločin.“

„Ještě štěstí, že se náš pán dívá jinam,“ podotkl Prazek.

„Neštěstí,“ opravil ho Kellaras, „protože se místo něj musím dívat já.“

„Z toho by jednoho začalo štípat v očích,“ utrousil Dathenar.

„To nepopírám,“ opáčil Kellaras významně.

Ani jeden však nebyl ve stavu, aby rozeznal takové nuance. Prazek se širokým, ledabylým úsměvem mávl rukou. „Musíme se tam vrátit? Budeš nám spílat a dávat mrazivý sliby? Aspoň nám, příteli, přednes pěkný argument o služnosti – složitosti – účelu. Zahákni prsty do nozder a vytáhni ven ušlechtilého koně, abychom viděli jeho pěknou čabraku. Uzdu cti –“

„Třmeny pýchy!“ zakřičel Dathenar a zvedl karafu.

„Udidlo povinnosti mezi zuby!“

„Věrnosti odřené sedlo, tak příjemné pod zadkem!“

„Přijímající smrdutého bratrance říhnutí –“

„Přátelé,“ sykl varovně Kellaras, „to stačí. Vaše slova nejsou hodna důstojníků domovojů pána Anomandera. Zkoušíte mou shovívavost. A teď vstávat. A modlete se, aby vám studený vzduch navrátil střízlivost.“

Prazek zvedl obočí a podíval se na Dathenara. „On se opovažuje, bratře! Nuže, vzhůru na most! Pochodně se blíží ze strašného místa. Toto odhalení je světlem, v němž se každý hříšník krčí!“

„Na most ne.“ Kellaras si vzdychl. „Posílám vás jinam. Na rozkaz Silchase Zmara se máte připojit k Hustské legii.“

To je umlčelo. Pohled na jejich ohromený výraz však Kellarasovi nepřinesl žádné uspokojení.

„Z-za to, že jsme opustili místo?“ dotazoval se Prazek nevěřičně.

„Ne. Tento zločin zůstane jen mezi námi. Je to prozaičtější. Galar Baras nutně potřebuje důstojníky. Toto je Zmarova odpověď.“

„Aha,“ zamumlal Dathenar, „to teda je. Zmar, zničující odpověď, zmar všech výsad, zmar života. Rozkaz pronesený jako pocta – žel, my to slyšíme až příliš dobře.“

„Je to naší výsadou, v jazyce ne tak mlhavém,“ kývl Prazek.

„Je to víc než jasné, bratře.“

„Přesně tak, Dathenare. Hle, jak toužím po náhlé složitosti. Chtěl bych být zahalený mlhavostí a euforickými eufemismy. Rád bych utekl do nejbližší vysoké věže hodné mé povýšenosti. Zavěřil bych a odsoudil hnusný stav státu a pak bych se zamračil a oznámil: víno je příliš trpké. Příliš... příliš, prostě příliš příliš... trpké.“

„Zbičuju sluhu, bratře, jestli tě to potěší.“

„Potěšení je mrtvé, Dathenare, a mrtvo... potěšující.“

Dathenar zaúpěl a přetřel si obličej. „Prazeku, neměli jsme nechávat ten most bez dozoru. Vidíš, jaký osud jsme nechali přejít, když by obyčejný proutek zahnal vepře na útěk. Budiž tedy. Podvoluji se prostému osudu a prohlašuji ho za spravedlivý.“

Prazek se narovnal. „Veliteli Kellarasi, jsme ti jako vždy k službám.“

Dathenar se se zabručáním také zvedl. „Snad bude mít meč k dobru nějakou košilatou historku, aby nás pobavil v naší proradnosti. A zbroj – inu, prý je hovorná až dost, ale já jí nebudu mít za zlé varování, i kdybychom na něj neměli dbát.“

Kellaras vstal a ukázal na dveře. „Venku si dávejte pozor. Cesta zpátky je zrádná.“

Oba svorně kývli.

KAPITOLA TŘI

S*pravedlnost bude!“* Když se ozvalo to volání a rozléhalo se ohavnými dlouhými tunely, Waret ho považoval za špatný vtip. Opožděně pochopil upřímnost toho výkřiku. A když z rukou pustil těžký krumpáč, málem se zapotácel, jak mu ta tíha chyběla.

Byl sám na konci hluboko položené žíly. Slova šeptala ozvěnou, jako by železná ruda sama k němu promlouvala ve tmě. Nehýbal se, vdechoval studený vzduch a bolest se z rukou pomalu vytrácela. Minulost byla krutým a nelítostným pronásledovatelem a na tomto místě obvykle mumlala něco o spravedlnosti – pro Waretu i pro všechny ostatní ve štolách.

Volání zaznělo znovu. Stahovalo se kolem něj, kámen neustále ronil slzy vytvářející lesklé čůrky kolem světélkujících skvrn a stékající se v louži kolem jeho nohou. Pokud ta slova opakovala slib, bylo příliš pozdě. Pokud povolávala, potom čas dávno vypršel. Ještě se neotočil. Před ním, sotva viditelná v šeru, byla otlučená stěna. Bušil do ní už celé týdny. Sloužila mu dobře, bylo to místo, kde mohl trávit dobu, kdy byl vzhůru, otočený zády ke světu. Začal obdivovat umírněný vzdor té žíly a litoval, že ji musí kousek po kousku roztřískat.

Krumpáč, s nímž pracoval, byl pěkný nástroj. Ochočené železo vykované do tvaru. Železo zdomácnělé, podmaněné, vytvarované do zabíjáka svého divokého příbuzného. Tohle byla jediná bitva, v níž bojoval, a s krumpáčem si v ní vedli dobře. A tak divoká ruda ustupovala kousek po kousku. Pochopitelně bylo pravdou, že žíla neustupovala. Ona prostě umírala ve vědrech rumu. Tohle byla jediná válka, kterou uměl Waret vyhrát.

Křik zazněl potřetí, ale slaběji, jak se ostatní havíři škrábali na povrch ke slunci. Waret si chtěl vzít krumpáč a pokračovat v útoku. Divoká ruda neměla naději. Nikdy ji neměla. Místo toho se ale obrátil a zamířil na povrch.

Spravedlnost byla často slovo zapsané krví. Zvědavost ho táhla dál, vzhůru, nijak se nelišil od všech ostatních. Ten spravedlivý požadavek potřeboval oběť. Závisel na tom, že nějaká oběť bude, což krmilo chtíč.

Waret lezl štolou a cestou čvachtal v kalužích tvořených uplakanou skálou. Cesta mu chvíli trvala.

Nakonec stál v nerovném vchodu do dolu a mrkal v ostrém světle. Když se poprvé od chvíle, kdy ráno vstal z kavalce, narovnal do své plné výšky, projela mu bedry prudká bolest. I přes zimní ovzduší se z něj lil pot, a jak mu stékal po nahém trupu, mísil se s prachem a špínou. Cítil, jak se mu v chladu pomalu stahují svaly, a zdálo se mu, jako by ho světlo a čistý, mrazivý vzduch dokázaly očistit, sedřít mu kůži, maso, kosti až na samotnou duši, a tím přinést zázrak návratu do původního stavu, zázrak vykoupení. Ale hned následoval výsměch.

Ostatní havíři křičeli, někteří si zpívali a hnali se jako děti po zasněžené zemi. Slyšel slovo *svoboda* a naslouchal smíchu, který by však každého duševně zdravého člověka zarazil. Waret ale dnes hledal pravdu u vězeňských strážů. Stále stály kolem rozlehlé jámy tvořící pozemek důlního tábora. Mnozí strážníci, nyní s ebenovou pleť, se opírali o oštěpy a tvořili ponuré siluety na obzoru všude kolem. Na jižním okraji na konci rampy stoupající k zabarikádované strážnici a kasárnám zůstávala železná brána zavřená.

Nebyl tu sám, kdo jen mlčel a díval se. Nebyl sám stále nedůvěřivější.

Vězně nikdo neosvobodí, dokud občanská válka nesvrhne veškeré autority nebo dokud nebude po nástupu nového vládce na Trůn noci vyhlášena amnestie. Volání o svobodě nicméně postrádalo jisté podrobnosti. „*Budeme osvobozeni! Dnes! Už nebudeme vězni!*“

„*Konečně přijde spravedlnost!*“

To poslední prohlášení bylo nesmyslné. Každý havíř do tábora patřil. Každý spáchal nějaký hrozný zločin. Slovy sudího zrušili svou smlouvu s civilizovanou společností. Prostšími slovy to byli všichni do jednoho vrahové nebo něco horšího.

Stráže zůstávaly. Společnost zřejmě ještě nebyla připravená havíře přivítat. Okamžitá hysterie rychle opadala, jak si ostatní konečně všimli strážů na obvyklých místech a zamčené brány s ozuby. Nadšení opadlo. Volání se změnilo ve vrčení a pak v nadávky.

Waret se podíval k ženskému táboru. Ty z noční šichty právě vylézaly z kobek, celé rozuchané, a stahovaly se do hloučků. Mezi nimi a muži žádné stráže nestály. Waret cítil jejich sílící strach.

Všechna zvířata jsou volně vypuštěna do ohrady. Dokonce ani studený vzduch nedokázal potlačit zvířecí vášně. Potíže začnou za chvíli.

Waret zalitoval, že si nevzal svůj krumpáč. Rozhlédl se kolem a našel vedle vozíku s rudou ležet lopatu, což bylo porušení pravidel mnohem vážnější než cokoliv jiného dnes. Došel si pro ni, a pak, jako by nedokázal skončit, co už jednou začal, pomalu zamířil k ženám.

Byl vysoký a za devět let si v dole jako vůdčí lamač kamene vypracoval široká ramena a mohutnou šíji. Proporce měl nepřírozené, paže a trup příliš velké pro boky a nohy. Přepracované svaly mu roztáhly lopatky a naopak se mu propadla horní část hrudníku, takže vypadal hrbatý. Kostí v nohou se mu ohnuly, ale ne tolik jako mnoha jiným havířům. Na konci šichty si po jídle chodil lehnout. Na železný rám kavalce připevnil řemeny a ty si připínal na nohy, aby se mu rovnaly. A Rebble, jediný, komu tady věřil, mu pak přišel zapnout řemeny přes prsa a ramena, aby musel ležet rovně. S bolestí, jakou to vyvolávalo, žil každou noc, ale vyčerpání bylo silnější, a tak dokázal přece jen usnout.

Nyní mu útroby svíral chlad, když se proplétal davem a odstrkoval ty, kdo ho neviděli přicházet. Ostatní mu prostě uhnuli z cesty. Nepochápavě se na něj mračili a mhouřili oči, když uviděli lopatu v jeho ruce.

Už byl skoro vepředu, když se nějaký muž před ním náhle zasmál a zařval: „Kočky se probudily, kamarádi! Nikdo nám nebrání – myslím, že to je ta svoboda, kterou jsme vyhráli!“

Waret k němu dorazil, právě když muž vykročil k ženám.

Vší silou praštil muže lopatou po hlavě, promáčkl mu lebku a zlomil vaz. Zvuk, který to způsobilo, všechny kolem umlčel. Tělo se zhroutilo, chvilku sebou cukalo a z rozbité hlavy tekla krev a něco jako voda. Waret se zadíval na mrtvolu, naplněný obvyklým odporem i zaujetím. Lopatu v rukou téměř necítil.

Pak ho něco dotáhlo, přinutilo ho jít dál, zaujmout místo v prostoru mezi muži a ženami. Když se otočil ke svým bratřím z jámy, lopatu položenou na rameni, uviděl přicházet Rebbla s jeho krumpáčem. Objevil se třetí muž, také s lopatou; byl to Listar. Tento zamklý a plachý muž celý život týral svou ženu a nakonec ji uškrtl. Zůstávala ale otázka, jestli tu šňůru držel v rukou on. A také otázka ohledně toho týrání. Listar ale nic neříkal, dokonce ani netvrdil, že je neviný. Waret se v něm nevyznal, a přesto byl tady, připravený položit život při obraně neozbrojených žen.

Rebble byl vysoký a šlachovitý a od příchodu do dolu před sedmi lety si nestříhal vlasy ani vousy. Tmavé oči se mu leskly v černém, zacuchaném hnězdě, což všem prozrazovalo, že se brzy rozčílí. A potom nevěděl, jak svůj vztek ovládat. Zabil čtyři muže, z nichž jeden ho možná urazil. Ostatní tři se jen snažili zasáhnout.

Nikdo jiný se k Waretovi nepřipojil a muži si šli pro svoje krumpáče a lopaty a stavěli se do řady. Jeden z nich ukázal lopatou na Waretu. „Ganz tě vůbec neviděl. Zbabělec znova zasáhl. Rebble, Listare, podívejte se, kdo drží váš střed, a až k němu dorazím, uvidíte, jak utíká!“

Waret neříkal nic, ale i on cítil, jak z něj chvilkový záchvat smělého rytířství rychle vyprchává. Rebble ani Listar na něj nemohli spoléhat, a právě si to uvědomili. Waret se obrátil k Rebbluvi a potichu řekl: „Otevři ženám kůlnu. Ať se můžou ozbrojit.“

Rebblův úsměv byl tvrdý a chladný. „A ty uděláš co, Warete? Zadržíš je tady?“

„On možná ne, ale já ano,“ ozval se Listar. „Tohle je den spravedlnosti. Vypořádám se s tím, ať už je to za náma.“ Podíval se na Waretu. „Vím, že jsi Ganze nenáviděl. Jeho huba ho pokaždý dostala do potíží. Ale tohle tady, Warete? To se ti vůbec nepodobá.“

Listar měl pravdu a Waret neuměl odpovědět.

Ganzův přítel se blížil a jeho druhové se táhli za ním.

Waret doufal, že mezi nimi propuknou nějaké staré spory. Výbuchy násilí, které odvedou pozornost – pomstychtivé jednání, jako byl jeho útok na Ganze. Místo toho teď upoutal pozornost všech. Byla to chyba, a nejspíš za ni zaplatí vlastním životem. *Krumpáč mezi lopatky.*

Až budu utíkat.

Rebble se zvědavě podíval na Listara a odešel.

Ganzův kamarád se zasmál. „Smělá linie se rozpadá!“

Waretovi bylo stále větší teplo i přes studený vzduch, starý známý oheň. Rozpouštěl mu útroby. Cítil, jak mu hoří obličej, a věděl, že to je hanbou. Srdce mu prudce bušilo a podlamovaly se mu nohy.

Hlasité zapraštění všechny překvapilo. Následovalo skřípání dveří od kůlny za Waretovými zády.

Někdo zaklel. „Je kurva pozdě. Warete, za tohle zaplatíš. Do něj, Merreku. Bude to dobrej hon, co?“

Muži se smáli.

Waret se obrátil k Listarovi. „Tvoje spravedlnost zřejmě nemá svůj den.“

Listar pokrčil rameny a couvl. „Tak jindy. No, měl bys začít utíkat.“

Merrek vykročil proti Waretovi. „Zabil jsi už dost lidí zezadu, během všech těch let. Tak teď zůstaň stát, králíku.“ Pozvedl lopatu.

Waret se napjal, hrůza mu ze žaludku vyletěla nahoru a sevřela mu hrdlo. Chystal se odhodit lopatu, než se rozběhne pryč.

Hlasitě to žuchlo, a Merrek se náhle zastavil a zadíval se na šíp zabořený hluboko v prsou.

Někdo křičel.

Merrek klesl na zem a úžas v jeho obličeji vystřídala bolest.

Stráže nyní sestupovaly dolů a na rampě u strážnice stál tucet vojáků. Vycházelo odtamtud slabé sténání.

Waret ten zvuk znal. Znal ho dobře. Ucukl a pustil lopatu.

„Bylo to hanebné,“ prohlásil Seltin Ryggandas a zamračil se na Galara Barase. „Touto zbabělou vraždou, navíc loveckým šípem, uvidíme znovuzrození Hustské legie?“

Hanba. To je tedy slovo. Suché jako troud, stačí jen slabá jiskřička a vzplane, zahoří jasným plamenem. Hanba. Kolik přibodávající nás všechny k zemi. Jen se na nás podívejte. Na tebe, Hunne Raale, s tvým otráveným vínem, a na mne, jak se tu oba svíjíme. Galar Baras si stáhl rukavice, pečlivě je složil a zastrčil si je za opasek. „Kvartýrmajstře, i čest musí občas ustoupit načasování.“

Seltinův znechucený výraz se nezměnil. „Načasování? Čekal jsi se zásahem příliš dlouho.“

Galar Baras si nevšímal legijního kvartýrmajstra a vzhlédl k nebi. Studenou zimní modř nenarušoval jediný mráček a klenba vypadala o to vzdálenější. *Zatímco my vidíme nebesa omezená tím, co tady děláme. Ale na tom nezáleží – jsou to menší dramata, než vnímají tam nahoře.* Obrátil se k dozorcí v jámě. „Pane, pověz mi o těch třech.“

Postarší muž potřásl hlavou. „Pokud si je vybíráš ve jménu slušnosti, jsi na omylu. Ne, od začátku to bylo odsouzené k nezdaru a tvoje přání nebylo na místě. To jsem ti klidně mohl říct, kapitáne. Nikdo z těch tam dole není hoden velkorysosti pána Henaralda. Všichni tady skončili z dobrého důvodu.“

Galar Baras si povzdechl. Stejně námitky, stejné neradostné postřehy slyšel od dozorců v posledních dvou vězeňských dolech. „Tak mi vyhov a pověz mi o těch třech, kteří se rozhodli bránit ty ženy.“

Dozorce dlouho neodpovídal, váhal, jako by v podrobnostech, které by tím prozradil, umírala naděje smrtí mnohou. Galar s ním soucťil, ale ne natolik, aby mu to zabránilo splnit úkol, kvůli němuž tu byl. Už se chystal pronést rázný rozkaz, když dozorce konečně promluvil. „Ten hubený, co měl dost rozumu, aby otevřel kůlnu a umožnil tak ženám se vyzbrojit, se jmenuje Rebble.“

„Pokračuj.“

„Asi je celkem odvážný. Jenomže je otrokem šíleného vzteku, kapitáne. Obchází jámu a ví se o něm, že vyskakuje při sebemenším náznaku neúcty.“

Zase ta hanba. Je to zřejmě jediný jazyk, co nám tady v Kurald Galain zůstal. „Tedy Rebble. A další?“

„Listar na druhé straně tyranizoval slabé a tady jsou slabí už dávno mrtví. Přiznávám, že mě překvapil. Byl obviněný na základě rodinné žaloby z vraždy své ženy. Obviněný, souzený a odsouzený. Důkazy nikdo nevyvracel, a ze všech nejméně on.“

„Přiznal se?“

„Neřekl vůbec nic a ohledně té věci mlčí dodnes.“ Dozorce znovu zaváhal, než dodal: „Hádám, že mu pocit viny svazuje jazyk. Kapitáne, nepředstavuj si, že v tom jeho mlčení je nějaká utajená ctnost. Nehledej nic, co by stálo za vykoupení – ne tady, ne mezi těmi tam dole.“

„A ten širokoplecí?“

„Ten je z nich nejhorší.“ Dozorce se na Galara zamračil a chvíli mlčel. „Legijní voják, ale usvědčený zbabělec v bitvě.“

„Legijní?“ opáčil Galar Baras. „Ze které legie?“

Dozorce se ušklíbl. „Ty ho nepoznáváš? Myslel jsem, že si se mnou zahráváš. To je přece Waret z Hustské.“

Galar Baras se znovu podíval do jámy. Chvíli Waretu hledal, až ho konečně zahlédl, jak sedí na okraji koryta, lokty opřené o stehna, a hledí na plac, kde strážé rozháněly muže na jednu a ženy na druhou stranu. Přestože krumpáče a lopaty v rukou vězně uklidňovaly, žádný nebyl natolik hloupý, aby se postavil strážím ozbrojeným oštěpy. „Změnil se,“ poznamenal kapitán.

„Ne,“ namítl dozorce. „Nezměnil.“

Vykoupení – á, ale dozorce, co jiného můžu nabídnout? Jakou jinou měnu kromě ohavné svobody můžu nabídnout těm hlupákům, kteří si úplně zničili život? To slovo by nemělo chutnat trpce. Ta touha by neměla vytvářet takové příšerné cestičky a překlenovat, co bylo a co má teprve přijít.

Ta představa se mu vznášela před očima jako vysoko zdvižená zástava před nepřítelem na druhé straně údolí. *A přece má hanba vlastní zástavu, špinavou vlajku výčitek. Jsou vůbec nepřátelé? Však podívejte se na kteroukoliv občanskou válku a uvidíte dva nepřátele pochodující rovnoběžně, umíněně se držící zvolených cest ke zvolené budoucnosti. Aby se střetli na bojišti, musejí se nejdřív střetnout každý ve své mysli. Argumenty spravedlivosti nás nakonec povedou všechny ke zmučené potřebě vykoupení.*

Vše, než skončí den. A přece můžu těmto vězňům, zločincům, nabídnout jenom cestu zpátky – po cestě, kterou nechali za sebou, rozmotání činů, rozpletení osudů.

Jeho úkol si přímo říkal o osamělé myšlenky. Věděl však, že nesmí mít sebemenší pochybnost. Na to teď nebyla vhodná chvíle. Společ-

nost nebyla správná. „Seržante Bavrasi, vezmi s sebou dva muže a do-
jdi dolů pro Listara, Rebbla a Wareta.“

„Wareta, pane?“

„Wareta,“ potvrdil Galar Baras. „Dozorce, budeš-li tak laskav, rád
bych použil tvou kancelář ve strážnici.“

Muž pokrčil rameny. „Mou kancelář. Titul i místo jsou teď pro mě
mrtvé. Aspoň tak tomu rozumím. V mém věku, kapitáne, se budouc-
nost zužuje do jediné cesty vytrácející se v dálce. Jdeš po ní, sleduješ
mlhu stahující se kolem tebe, ale žádná smrtelná vůle či touha nedo-
káže zastavit tvé těžkopádné kroky.“

„Pán Henarald tě neopustí, pane.“

„Mám si i já obléknout plačící zbroj mrtvého vojáka? Chopit se
výjícího meče? To není moje cesta, kapitáne.“

„Určitě si budeš moci vybrat z několika postů, dozorce.“

„Zabili by mě, víš.“ Dozorce ukázal dolů na vězně. „Tisíckrát. Tak
dlouho jsem byl tvář jejich viny, kterou budou nenávidět, dokud si
je nevezme smrt.“

„Zřejmě ano. Nejsem tak hloupý, abych si myslel opak. Ale, pane,
být hustským vojákem znamená víc než jen zbraně a zbroj.“

„Oni nebudou bojovat za říši.“

„S tím musím souhlasit,“ ozval se Seltin Ryggandas a založil si ruce
na prsou.

„Pokud máte vy dva pravdu,“ řekl Galar, „potom budeš brzy zpátky,
dozorce. Stejně jako ti tam dole. A ty, kvartýrmajstře, se budeš moci
vrátit ke svým zásobám, které si nikdo nevyžádá.“

Seltinův smích byl tichý a jen mírně drsný. „Popisuješ úředníkův
ráj, kapitáne.“

Dozorce po chvíli frkl. „V tom jmenování je tolik radosti.“

Galar Baras se vzmožil na úsměv a položil mu ruku na rameno.
„Co by se ti zamlouvalo v tom, co přichází, víc, tvůj úkol, nebo můj?“

Dozorce potřásl hlavou. „Kapitáne, odevzdávám ti svou pracov-
nu.“

Když tři hustští vojáci přišli blíž, Waret vstal. Viděl, že už vyzvedli
Listara s Rebblem, a ani jeden nevypadal potěšeně. A přesně podle
toho, co se povídalo, hustští vojáci teď na sobě měli páskovou zbroj
ze stejného začerněného železa, jako byly zbraně v jejich pochvách,
a když se přiblížili, sténání se změnilo v jakési brebentění, jako když
se schází dav. Waret měl dojem, že slyší smích.

„Pojď s námi,“ nařídil mu seržant.

„Dám přednost šachtám,“ vzepřel se Waret. „Požádej svého kapi-

tána, ať udělá tenhle den stejný jako všechny ostatní. Kvůli mně. Ve skále je ještě dost rudy.“

Seržant měl co dělat, aby se netvářil znechuceně. Byl mladý, ale ne dost mladý na opovržení. „Tahle jáma je odteď zavřená. Schovej si svoje slova pro kapitána.“ Mávl rukou a vykročil. Dva vojáci Waretu postrčili. Zařadil se k Rebblovi s Listarem.

„Co je to za hru?“ chtěl vědět Rebble. „Kdyby přišli pro tebe, to bych pochopil. Je div, že tě nepopravili rovnou. Ale co chtějí s náma?“

Waret něco tušil. Pokud jeho představy kroužily kolem pravdy, rozhodně nepatřil do společnosti druhých dvou vězňů. „Můj meč se jim vzepřel,“ řekl.

„Cože?“

„Na bojišti,“ vysvětloval Waret. „Když mě chtěli odzbrojit, než mě popraví, můj meč se je pokusil všechny zabít.“

„Takže je pravda, že ty zbraně jsou živý,“ vydechl Listar.

„Nakonec,“ pokračoval Waret, „jsem souhlasil, že ho odevzdám. Mezitím ale už dorazila velitelka a nechala mě poslat do svého stanu v řetězech. Byla opilá... vítězstvím.“

„A ona považovala doly za milosrdenství?“ zeptal se užasle Rebble.

„Ne. Možná. Netuším, co si myslela.“

Věděl, že je vojáci poslouchají, ale nikdo nic neřekl.

Došli k rampě a zamířili nahoru.

Kapitán opustil malý oddíl hustských vojáků a dozorce stál stranou, jako by na něj všichni zapomněli. Waret se mu podíval do očí a on zavrtěl hlavou.

Takže mě popraví? Vyzvedli jste nás tři, ale ze dvou různých důvodů. Jejich, myslím, chápu. Můj? Inu, devět let je podle všech rozumných měřítek dlouhý odklad.

Hrůza se vracela, známá jako zrádný přítel. Mumlala opožděná varování, krmila jeho představivost. Vysmívala se jeho hlouposti.

Měl jsem ty neozbrojené ženy nechat být. Měl jsem tomu zatracenému hustskému kapitánovi ukázat, co jsme doopravdy zač. Jenomže Ganz měl ve zvyku plivat na mě z vrchu štoly, když jsem si šel pro vodu. Takové věci se nezapomínají.

Prošli bránou. Na jedné straně strážnice byla za mřížemi se zasaženými břitvami vrata, která zůstala otevřená. Seržant zastavil těsně přede dveřmi. „Kapitán chce s každým mluvit zvlášť,“ oznámil jim a ukázal na Listara. „Ty první.“

„Je pro to nějaký důvod?“ zavrčel Rebble.

„Ne,“ odušil seržant, než odvedl Listara dovnitř.

Zbývající vojáci ustoupili stranou a začali se tlumeně bavit, jen se

občas ohlédli na Wareta. Ten si všiml, že jeden z nich – žena – má na zádech lovecký luk. *Merrekův poslední polibek.*

„Máš moc přátel,“ zabručel Rebble a tahal se za prsty, až mu lupaly klouby. Tohle dělal vždy v určitém pořadí ze zvyku, který Waret nechápal, a i tentokrát spolkl svou zvědavost. Pokud věděl, mohl to být tajný kód příteleva sebeovládání, a to bylo velmi křehké.

„Před tebou jsem měl akorát jednoho,“ odvětil.

Rebble na něj upřel tmavé, zpola šílené oči. „Ten meč?“

„Chápeš to správně.“

„A přesto jsi ve mně nikdy neviděl kov pro svoje zpovědi.“

„Řekl bych spíš, že jsem se poučil.“

Rebble zabručel a kývl. „Já mám spoustu přátel. Jasně že mám. Lepší můj přítel než nepřítel, co?“

„Lítost ze zničených těl rozesetých po tvém záchvatu vzteku. Když ale držíš vztek na uzdě, jsi čestný chlap.“

„Myslíš? Pochybuju o ceně té cti, Warete. Možná proto jsme přátelé.“

„Tu ránu přijímám,“ prohlásil Waret po chvíli. „Nakonec, byl to tvůj hněv, co mě hlídalo, když jsem byl přivázaný ke kavalci.“

„Kdybys byl přivázaný vleže na břiše, ani to by nestačilo.“

„Násilníci v jámě dlouho nevydrží.“

„To ani znásilnění.“

„Takže máme kodex,“ zavrčel Waret.

„Cti? Možná, když to podáš takhle. Pověz mi, musíš být chytrý, abys mohl být zbabělec?“

„Myslím, že ano.“

„Já si to myslím taky.“

Objevil se seržant s Listarem. Havíř byl zmatený a svým druhům se nepodíval do očí. Něco v jeho postoji šeptalo o porážce.

Seržant mávl na jednoho z čekajících vojáků. „Odveď ho k vozům,“ nařídil mu a ukázal na Rebbu. „Teď ty.“

„Jestli po mně bude někdo z vás chtít, abych si ostříhal vlasy,“ prohlásil Rebble a přestal se opírat o zeď, „zabiju ho.“

„Pojď se mnou.“

Waret osaměl. Ohlédl se na zbývajících vojáků. Žena si ho prohlížela, ale po chvíli se odvrátila. *Správně. Zachránila jsi mi život. Jaký je to pocit?*

Na tom nesejde. Merrek dostal, co si zasloužil. Tyran. Žvanil. Všechny ty ženy, které měl, všichni ti manželé, kterým nasadil parohy, až se jeden nenechal balamutit a začal dělat potíže. Nůž do zad to ale vyřídil. A ty ses opovažoval označit za zbabělce mě, Merreku?

Dneska bys mě ale vyřídil, věděl bys, že uteču. Prohlížel si křivku ženiných zad, kdy měla váhu na jedné noze a vytrčený bok. Pozornost upírala k jihu přes zničenou krajinu s důlky po vytahaných stromech. Její zbroj jako by se vlnila sama od sebe. Občas meč v pochvě u jejího pasu nadskočil, jako by do něj strčila kolenem – jenomže ona se vůbec nepohnula.

Hustové. Zůstalo jich jen pár. Ten příběh se vyprávěl tlumeným hlasem – i pro surové vrahy v jámě představovala otrava téměř tří tisíc vojáků něco ohavného. Občanská válka ale zjevně zrušila všechny představy zločinnosti, a kdo mezi vítězy – stojícími vedle Hunna Raala – by zvažoval nastolení spravedlivosti? Došlo na rány, věc byla jasná, špinavá voda smývala to, co zbylo na rukou a špinilo boty. První slova vítězství vždy hleděla do budoucnosti, navracela nostalgickou iluzi řádu, za nějž se bojovalo. Budoucnost byla pro takové tvory dvojsmyslná hra na návrat do minulosti. Waret dobře věděl, že na takovém místě se dobře daří lžím.

Teď mu bylo zima, protože košili nechal hluboko v šachtě pod povrchem země. Použil zeď za sebou, aby si srovnal záda, i když ho z toho bolela páteř, ale chlad z kamene mu brzy prosákl do svalů a přinesl jistou úlevu.

Zbabělec považoval lítost za dávno ztracenou milenkou, kterou rychle a tvrdě využil, ale která ho rychle omrzela a rozešli se se vzájemným odporem. Taková lítost pak zahynula hladu. Jejich mrtvolky byly rozetě po celém jeho světě, hezky na dosah. Občas, hnaný nutností, nějakou zvedl a snažil se jí znovu vnutit život. Libovolná mrtvola mohla být poháněna sem a tam a dala se jí vnutit gesta podobná těm živým. Dítě by to snadno pochopilo a považovalo by to za hru. Hry hrané dospělými však existovaly v říši věčně se měnících pravidel. Lítost, to byly figurky ve hře, a cenou pro zbabělce byl únik, a pokaždé se ukázalo, že ta cena je prohrou.

Waret žil ve světě plném zmatku, a ani svět, ani zmatek nikdy neodešly. *Jsem otrok žití, a s tím se nedá nic dělat. On to pochopí. Ten kapitán není hloupý. Je dost moudrý, aby přežil otravu. Jeden z mála, pokud se dá věřit řečem.*

Pokud by zůstal, skrytý mezi ostatními, už by byl mrtvý.

Jenže zbabělec si vždycky najde způsob, jak přežít. To je naše jediné nadání.

Ozvaly se kroky a objevil se Rebble. Podíval se na Wareta. „My jsme polovina kořisti pošahaný hry,“ zavrčel. „Lituju tu druhou.“

„Ženy?“

Rebble kývl.

Seržant poslal posledního vojáka, ať doprovodí Rebbla k vozům za táborem. Než odešli z doslechu, Rebble se otočil. „Kapitán přišel o rozum, Warete!“ křikl. „Jen abys věděl.“

Zamračený seržant poslal Wareta dovnitř.

„Nic nenamítáš,“ poznamenal Waret cestou ke kanceláři.

Muž jenom mlčky otevřel dveře a ukázal.

„Sám?“ zeptal se Waret.

„Kapitán dává v tomto případě přednost soukromí,“ odtušil seržant, „jak je jeho právo. Tak už běž, Warete.“

Havíř ale dál váhal a prohlížel si ho přivřenýma očima. „Neznali jsme se dřív?“

„Ne, ale tvoje jméno známe všichni. Jediná skvrna na cti Hustské legie.“

„To stačí, seržante,“ houkl kapitán z kanceláře. „Počkej venku.“

„Pane.“

Pokud by byla hanba jedinou skvrnou, obešli bychom se bez mečů. A války. A trestů, když už jsme u toho. Stáli bychom na stráži před zločinem, jakým je vlastní selhání, a cítili bychom pouze lítost – jako Rebble – k těm, kdo padli.

Waret vstoupil do dozorcí kanceláře. Chvilí se rozhlížel a viděl úřednické doupě, takže nenávid, již vězni na dozorce vršili, vypadala dost uboze. Pak se Waret podíval na muže sedícího za stolem. Chvilku mu trvalo, než pronikl ebenovou pleť a rozeznal rysy. Galar Baras.

Kapitán vypadal rozrušený, snad dokonce podrážděný. Rozpřáhl ruce. „Příliš se to neliší od mojí kanceláře. Tedy té, co jsem měl v Charakanas. Netřeba říkat, že mi ta podoba zkazila náladu.“

Waret mlčel.

Galar Baras s povzdechem pokračoval: „Rebble tvrdil, že otevřít tu kůlnu byl jeho nápad. Ale já viděl, jak s ním chvilku předtím mluvíš. Takže jsi to podle mě vymyslel ty, Warete.“

„Je to důležité, pane?“

„Je. Tak mi pověz pravdu.“

„Byl to Rebblov nápad, pane. Jak ti řekl.“

Kapitán se pomalu opřel v židli. „Prý se chceš vrátit do jámy. Budeš tedy pracovat sám?“

„Nemůžeš je vzít k Hustům, pane. To nesmíš.“

„To mi říkají všichni.“

„Je tohle rozkaz velitele Toras Redony, pane? Viděl jsi nás. Vrať se a řekni jí, že to byla chyba.“

„Velitelovo rozpoložení není tvoje starost, Warete. Teď tě mám zajmát jenom já.“

„Nepopravuj mě, pane. Bylo to devět let, zatraceně!“

Galar Baras zamrkal. „To mě ani ve snu nenapadlo, Warete. No dobře, otočil ses a utekl. Nejspíš jsi měl svoje důvody a bylo to hrozně dávno.“

„Nic se nezměnilo, pane.“

„Postavil ses tam dole mezi muže a ženy. Udělal jsi to jako první. Hledal jsem vůdce. Přirozené vůdce. Ty se ctí.“

Waret se zasmál. Byl to drsný, trpký smích. „A do popředí jsem vystoupil já! Chudáku!“

„Aspoň se můžeme podělit o zklamání,“ opáčil Galar Baras s úsměvem.

„To nepůjde, pane. A ne jen se mnou. Rebblův vztek –“

„Ano, o tom vím všechno. A Listar uškrtil svou ženu.“

„I kdyby to neudělal, pane, něčím se provinil, a ať je to cokoliv, při první příležitosti půjde na smrt.“

„Tak mi pomoz.“

„Pane?“

Galar Baras se předklonil. „Jsme v občanské válce. Nejmocnější armáda Matky noci leží pohřbená v mohylách lígu na jih odtud! A teď jsme se doslechli o bitvě – zkáže strážců. Od této chvíle stojí mezi Charkanas a Urusanderem jen domovojové velkých domů.“

„Tak se vzdejte, pane.“

Kapitán zavrtěl hlavou.

„To není na mně, Warete. Mně nařídili doplnit stavy Hustů. Potřebuju muže.“

„A jsi zoufalý,“ uhádl Waret. „To vidím.“

„Pochybuju.“

„Vidím to docela dobře, pane. Vrať se k veliteli –“

„Tento rozkaz pochází od pána Silchase Zmara.“

„Na to nemá právo!“ štěkl Waret. „Toras Redona –“

„Leží odzbrojená a namol v zamčeném pokoji.“

„Byla opilá, když mě ušetřila,“ podotkl Waret po chvíli.

„Já vím.“

„Ty to víš? Jak to? Byla ve velitelském stanu sama.“

„Řekla mi to.“

Waret mlčel.

„Potřebuju důstojníky,“ pokračoval Galar Baras.

„Povyš každého hustského vojáka, který ti zbyl, pane.“

„To udělám, ale nebude to stačit.“

„Vytvoříš noční mŕvu. Hustské meče se v rukou těchhle vrahů z jámy otočí.“

Galar Baras na něj upíral zrak. „Myslím, že to bude obráceně, Warete.“

„Takže jde o tvou víru? Do Propasti pod námi! Kapitáne, znám hranice těch zbraní – možná víc než kdokoli z vás, a já ti říkám, že to nestačí.“

„Tvůj meč ti nedokázal dodat odvalu.“

„Prosil, když jsem ho držel, zatraceně! A já přesto utekl!“

„Vidím jedinou cestu ven, Warete. Připojím tě ke svému štábu.“

„Ty ses opravdu zbláznil, pane.“

„To se v dnešní době hodí, poručíku.“

„Poručíku? Ty chceš povýšit zbabělce? Pane, seržanti se k tobě otočí zády. A ostatní poručíci a kapitáni –“

„Já jsem poslední kapitán až na jednoho,“ sdělil mu Galar Baras. „A ten není ve stavu, aby se ujal velení. Po otravě byli ještě další dva. Oba si sáhli na život.“

„Budeš jich potřebovat víc.“

„S tím si budu dělat starosti, až ten čas přijde. A ohledně ostatních poručíků, ti budou přijímat rozkazy ode mě, jak se předpokládá. Nejsem tak hloupý, abych si myslel, že tě čeká jiná než osamělá budoucnost, ale ty budeš mým mostem k vězňům, Warete. Od tebe k Rebblovi a Listarovi a těm ženám, které se mi podaří povýšit – a ohledně toho, můžeš mi dát nějaká jména?“

„Jenom podle pověsti,“ řekl Waret a v duchu jasně viděl budoucnost, již mu kapitán nabízel. *V jeho štábu se budu zdržovat ve velitelském stanu. Mimo bojiště.* Ten obraz se zvedal jako ostrov z moře zmatku a strachu. *Opovržení zvládnou. Žiju s ním už dost dlouho.* „Drželi nás úplně oddělené a sotva jsme se vídali. Byly jako kočky, v šachtách chodily na noční směny.“

„Já vím, Warete. Tohle není první jáma, kterou jsem vyprázdnil. Vezmu si ta jména, poručíku.“

„Když jsem říkal ‚pověsti‘, nemyslel jsem to jako lichotku.“

„Zrovna teď“ na takovém rozdílu nezáleží.“

Waret se na něj podíval. „Myslím, pane, že v téhle občanské válce prohráváme.“

„Ten názor si nech pro sebe.“

„Jak si přeješ.“

„Nuže, ta jména, poručíku.“

Zápach spáleného lesa pronikal do každého póru. Smrad se vsakoval do kůže i masa. Číhal ve vlasech, ve vousích jako příslib ohně. Ničil šaty a chuť jídla a vody. Glyf procházel hromadami popela,

obcházel ohořelé pařezy a kosti vývratů se spálenými kořeny trčícími do nehybného vzduchu. Obličej měl muž zakrytý hadrem, vidět byly jen zarudlé oči. Na sobě měl jelenici obrácenou naruby v chabé snaze se zamaskovat, protože spodní strana kůže byla světle šedá. Do černých vlasů si vetřel hrsti popela.

V lese teď viděl příliš daleko. Během minulých zim tu bylo dost vzdyzelenů, aby se bylo kde schovat, stály ve výhledu a lovec se mohl s trochou opatrnosti pohybovat neviděn.

Mezi odpírači lovíli muži. Tradice to byla starší než les sám. A velké lovy na jaře a znovu koncem léta, kdy se všichni muži vydávali do lesa s luky a vrhacími oštěpy, míříce za posledními stády procházejícími na svém každoročním tahu na jih – ty tu také byly odnepaměti.

Tradice umíraly. A ti, kdo se jich drželi, s kletbami, plni nenávisti, jak jim rvali jejich drahocenný způsob života z rukou, žili ve světě snů, kde se nic neměnilo. V předvídatelném světě, který nevěděl nic o strachu, jemuž musí čelit každý smrtelník. Glyf si vzpomněl na příběh o jezeře a rodinách žijících na jeho břehu. Ve všech jejich vzpomínkách od počátku věků ti lidé rybařili v jezeře. Na mělčinách během tření používali oštěpy. V potocích, jež jezero napájely, lovíli s pomocí sítí a vězenců. A na tvory plazící se po dně jezera stavěli pasti. Byla to jejich tradice, jejich způsob života, a všichni je znali jako lidi lovící na jezeře.

Pak přišlo jaro, kdy odtamtud nevyšla žádná žena, aby si mezi jiným lidem našla manžela. A ženy ostatních lidí, které chtěly navštívit domovy lidí lovícího na jezeře, našly při příchodu jen prázdné tábory a studená ohniště, chýše rozpadlé pod tíhou zimního sněhu. Nalezly sítě hnijící na lešení, kam byly pověšené, aby uschly. V hromadách rybích kostí a rozbitých skořápek mušlí objevily nepoužité oštěpy na ryby. Našly tohle všechno, ale nenacházely lid, který rybařil na jezeře.

Jedna mladá žena se podívala na ostrov v jezeře, hromadu mechu a kamení, kde byl poslední strom poražen už kdysi dávno. Vzala si kánoi a vyplula k ostrovu.

A tam našla lid rybařící na jezeře. Vrány obraly maso scvrklé zimou. Kůže byla zčernalá sluncem jako rybí proužky pověšené nad oheň. Děti, které našla, byly sněžené, kosti čistě obrané a poté uvařené, takže byly křehké jako větvičky.

A v jezeře nezustala jediná rybička, škeble ani rak či humr. Vody byly čisté a prázdné. Když pádlovala zpátky, dohlédla až na neživé dno ze šedivých naplavenin.

Tradice není něco, co je třeba uctívat. Tradice je poslední baštou

hlupáků. Copak rybáři nevěděli, jaký osud je čeká? Necháпали hrozící zkázu? Glyf si myslel, že odpovědi na obě otázky mezi těmi, kdo ještě pracovali na vodě, byla *ano*. Ale kmeti na břehu mleli stále dokola o ohromných úlovcích v minulých dobách, kdy vyvržené ryby visely v desítkách tisíc a nad vodou se vznášel hustý kouř z ohňů, až zakrýval protější břeh jezera. Dokonce zakrýval ostrov. Ach, jak byli všichni v následujících týdnech tlustí a líní, s měkkými, vypouklými břichy. V jezeře jsou ryby, říkali kmeti. V jezeře vždycky byly ryby. V jezeře vždycky budou ryby.

A čarodějka rozhodla rybí páteře do popela a v jejich vzorci hledala tajná místa, kde se ryby schovávají. Jenomže totéž udělala vloni i předloni a teď už žádné skryše nezůstaly.

Kmeti přestali vyprávět své historky. Seděli mlčky s prázdným břichem a kosti jim ve vrásčitých obličejích vystupovaly stále ostřeji. Vyplivovali zuby, které byly zbytečné. Krváceli z konečků prstů a v jámách zanechávali ohavný smrad. Byli stále slabší, a tak spali, upadali do nepřístupných snů o starých časech, z nichž se už nikdy nevrátili.

Tradice se nedá jíst. Z tradice nikdo neztlostne.

Čarodějka byla za svůj neúspěch vyhnána. Sítě byly svázané do jedné, která měla záběr přes polovinu jezera od bahnitého dna po hladinu. Mluvílo se o tom, že by třeba mohli chytit do ok nějakou vydru nebo vodní ptáky. Ti ale už dávno zmizeli. Nebo zemřeli. Všechny kánoe byly spuštěny na vodu a tahaly sítě přes jezero. Obkroužili ostrov, pomalu se stáčeli kolem té hroudy bez jediného stromu, a když se konečně vrátili do tábora, všichni pomáhali tu síť vytahovat.

Byla lehčí, než by měla být.

Tradice je velký zabiják. Drží se svých důkazů a utápí se ve vlastní síti, z níž nic neunikne.

Když listí zhnědlo, Glyf a ostatní muži opustili tábory. Zamířili na sever do pustin, hledající poslední, zmenšující se stáda trávící léto v lese. S luky a oštěpy se shromáždili do loveckých oddílů a hledali stopy kopyt a za nocí si vyprávěli o minulých lovech, o stovkách zvřat zabitých tam, kde stáda přecházela studené řeky. Mluvili o vlčích, kteří se k nim připojili a stali se jejich druhy v zabíjení. Ty vlky pak už poznali od podívání – a totéž jistě platilo pro šelmy – a dávali jim jména jako starým přátelům. Jednoočko. Stříbrná hřívá. Zlomený zub.

A jak ohně vyhasínaly a temnota se stahovala kolem se sténáním větru, lovci se snažili zjistit, jaká jména měli vlci pro ně.

Prdůch. Kuledrb. Stojímu. Hrboláč.

Za těch nocí kradl smích ze vzduchu chlad.

Vrstvy vzpomínek tvořily vysoké hradby tradice, až z ní vytvořily vězení.

Glyf už chápal, že ta poslední tradice, když všechny ostatní odvedly svou příšernou práci, je právě tímhle: věznici. Příběhy odvyprávěné, vzpomínky nahrabané jako jíl a přetvořené do něčeho tvrdého jako kámen. Právě toho se kmeti u jezera drželi krvácejícími prsty. Právě toho se Glyf a ostatní lovci drželi za těch prázdných nocí vyplněných prázdnými slovy.

Glyf procházel mezi ohořelými kostmi lesa a štiplavý popel na jazyku se stával maltou. Vnímál, jak sám začíná budovat vlastní zeď. Skromnou, jen dva či tři kameny. Najde si ale další, s nimiž bude moct pracovat, tím si byl jistý. Vytvoří si je z nových vzpomínek. Těchto vzpomínek...

Na právě skončený neúspěšný lov. Na krutou dojmavost příběhů vyprávěných za noci v pustinách. Na beznadějně pátrání po stopách kopyt. Na vlky, kteří nepřišli, nezavylí za soumraku.

Na dlouhý návrat lesem, jen s hladem a hanbou. Na kouř na jihu nad korunami stromů. Na to, jak se oddíly rozprchly, jak se rodinní příslušníci shromažďovali a pak se zase rozdělovali, spěchali do táborů za ostatními druhy. Na toulky mezi zabitými. Na mrtvou ženu, na mrtvou sestru, která zpola vylezla z hořící chýše, než jí záda probodl meč. Na mrtvého syna, jemuž zlomili vaz.

Na zoufalou cestu do klášterů Yedan a Yannis. Na to, jak snažně prosil kněze a kněžky. Na hořkou dohodu, která byla navržena.

Přiveďte nám naše děti.

Lovci kvíleli. Křičeli: *Jaké děti?*

Toho dne přijal Glyf to zlomyslné označení, které jim dali lidé z měst. Odteď byl odpírač.

To jméno se stalo jeho příslibem. Vlastně jeho osudem. *Odpírač. Odpírač života. Odpírač pravdy. Odpírač víry.*

Než konečně našel tábor vojáků legie, které sledoval, už se stmívalo. Byli to tři Urusanderovi lidé, putovali na východ k Neret Sorr, jako tolik ostatních před nimi. Glyf se potmě příkradl blíž, bezpečně mimo dosah světla ohně z hořícího trusu. Stále měl všechny šípy; půltuctu z nich bylo ozubených, zbytek měl hlavice z pazourku.

Když byl na vhodném místě vedle pařezu a za stromem, který se z něj svalil, potichu vytáhl tři šípy, první dva železné, poslední byl jeho nejlepší pazourek – s dlouhou hlavicí s ostrými hranami, přivázanou k dřívku kouskem střívka. Šípy zapíchal do země vedle sebe hezky do řady.

Dva muži a žena. Bavili se. Muži se hádali, kdo se dnes v noci vyspí

s tou ženou. Ona se smála a štvála je proti sobě. Seděli kolem ohně pod jasnými hvězdami chladné noci. Glyf během čekání usoudil, že žena ve skutečnosti nechce ani jednoho z nich.

Vybral si první šíp, železný, ozubený, a nasadil ho na tětivu. Zvedl zbraň z černého kmene a zároveň ji napnul, táhl, až měl tětivu přitisknutou k dolnímu rtu.

Pak vypustil šíp.

Muž přímo naproti němu škytl a převrátil se dozadu.

Jeho přítel napravo se zasmál, jako by mrtvý jen žertoval. Žena ale zahlédla opeření trčící umírajícímu z hrdla a vykřikla.

Glyf už znovu napínal luk. Druhá železná hlavice se jí zaryla pod levý prs. Tiše vyjekla a překotila se na bok.

Muž tasil meč a točil se kolem dokola, ale světlo ohně ho oslepovalo.

Kamenný šíp se mu zabodl do břicha. Zavřískl a zlomil se v pase. Dřík se naklonil, a jak po něm zoufale šátral, vypadl na zem. Dlouhá kamenná hlavice mu však uvízla v útrobách.

Glyf se pohodlně posadil a díval se.

Muž se sténáním padl na kolena.

Glyf potřásl hlavou. „Utíkej,“ řekl.

Muž zvedl hlavu, obličej měl stažený prudkou bolestí. „Pocem, ty zasranéj šmejde! Zabiju tě, než vydechnu naposledy!“

„Utíkej,“ zopakoval Glyf. „Nebo tě střelím znovu, a pak už ani neudržíš meč. A já přijdu s nožem. Uříznu ti ptáka, pak koule a hodím je do toho vašeho ohýnku. Přitáhnu tě na něj a zbytek trusu ti nahážu na nohy, a budeme se dívat, jak se opékáš.“

„Doprdele!“ Muž se se sténáním zvedl, stále v předklonu, a odpotácel se do tmy.

Byl pomalý, prchal bezcílně. Glyf se držel patnáct kroků za ním. Pohyboval se tiše.

V duchu viděl, jak se kamenná hlavice hluboko v mužově těle při každém kroku prořezává hlouběji. A představoval si tu bolest, planoucí jako oheň.

Po neuspokojivě krátké době se muž zhroutil na zem a schoulil se do klubíčka.

Glyf k němu došel.

Voják upustil meč hned na začátku, tedy ne že by s ním teď něco dokázal. Glyf se postavil nad něj a povzdechl si. „Je tradice používat šípy na zvířata,“ poznamenal. „Hanebná zbraň. Za takovou ji považujeme. Zabít ženu nebo muže z dálky je zbabělost. Jenomže my odpírači teď vytváříme nové tradice.“

„Běž do Propasti,“ zasupěl muž, oči pevně zavřené.

„Vy jste si taky udělali nové,“ pokračoval klidně Glyf. „Takže nemáš vlastně důvod si stěžovat. Ptáš se, jaké nové tradice? Připomenu ti je. Lov a zabíjení žen a dětí. A kmetů. Znásilňování, házení si malými chlapci. Díváš se, jak krásná mladá ženu napůl uhoří, než prokážeš poslední špetku milosrdenství a probodneš jí srdce. Byla to má sestra, pořád se smála, pořád si všechny dobírala. Miloval jsem ji víc než svůj život. A svou ženu taky. I syna. Miloval jsem je všechny víc než svůj život.“

A viděl, že voják zemřel.

Vytáhl železný nůž, obrátil tělo na záda, řízl do zakrváceného břicha a zvětšil ránu od šípů, aby mohl do horkého vnitřku opatrně strčit ruku. Pazourková hlavice byla ostrá, a on se nechtěl říznout. Konečně ji nahmatal. Posunula se muži do jater a téměř je přerázla. Opatrně ji vytáhl a modlil se, aby se při zásahu nezlomila o kost.

Ale ne, byla celá, dokonce se ani nikde neuštípla. Očistil ji o mužův plášť.

Pak vstal a vrátil se do tábora. Tam bude jídlo, a on už nejedl týden. Tento lov ho připravil o poslední síly, už se mu točila hlava.

Chtěl vyzvednout šipy i z ostatních těl, zkontrolovat hroty a najít dřík, který vypadl z posledního muže.

Tady je můj nový příběh. Než nastal konec, některé ryby opustily jezero. Odpluly proti proudu. Když se vrátily, zjistily, že všechny jejich příbuzné jsou pryč. Ve vzteku vystoupila jedna z vody, navěky opustila svůj svět a s pozhňáním truchlícího jezerního ducha dostala paže a nohy, šupiny z ní opadaly a nahradila je kůže. Dostala oči, aby viděla nový, suchý svět. Dostala plíce, aby se jí mohly plnit vzduchem. Dostala ruce, aby se mohla chopit zbraní. Stal se z ní muž.

A ten se vydal na cestu.

Lidé, kteří vylovili jezero, měli kdesi na suché zemi vzdálené příbuzné.

Muž rozhodí své síť doširoka.

A započne s tradicí zabíjení.

Uvědomil si, že potřebuje nové jméno. Pojmenoval se Glyf, aby si ostatní mohli přecíst pravdu o jeho skutcích a ostatní ryby, které vyšly na suchou zemi a obdržely ruce a nohy, se k němu mohly připojit.

Viděl před sebou nízkou zeď, na pobřeží mezi vodou a pevninou. Zrození tradice na místě mezi dvěma světy. Vyšel jsem z vody, ale teď kráčím po břehu. A zemí potečou potoky krve, pozhňají tomuto břehu, učiní z něj posvátné místo.

* * *

Matka Vrankovi řekla, že už je mu jedenáct. To mu připadalo jako dlouhá doba žití, protože většina té doby byla těžká. Neustále pracoval, neustále si dělal starosti. Jeho paní ho bičovala a kopala do holení a ubližovala mu i mnoha jinými způsoby: trápení zřejmě tvořilo ty miliony dní, kdy byl naživu.

Spáleniny od ohně zanechaly hladké, lesklé jizvy na ruce, předloktí a rameni a na levé tváři těsně pod okem. Možná měl další na hlavě, ale vlasy už mu skoro dorostly. Z jizev jako by byla setřena veškerá drsnost, znovu začínaly bolet, jen když na ně svítilo slunce. Jizva, kde ho bodli, byla větší a hojení trvalo mnohem déle.

Nevrátil se do trosk velkého domu. Od matky slyšel, že tam viděli duchy. Věděl však, že jednoho dne, duchové neduchové, se tam znovu vydá. Projde těmi vyhořelými troskami. Připomene si, jak všechno vypadalo, než přišli vojáci. Pro návrat měl důvod, ale nevěděl jaký. Představa, jak stojí na zčernalých kamenech prahu, byla jako konec něčeho a ten konec mu prostě připadal správný.

Usoudil, že je dobré si připomínat, že zemřít mohou celé světy. Nikak se neliší od lidí. Lidé, kteří zemřou, po sobě zanechají kosti. Světy zanechají trosky.

V sídle zachránil tu dívku, dívku, kterou miloval, ale teď byla pryč. Asi se vrátila k rodině, ale protože její rodina nepocházela z okolí, nikdo nevěděl, kde je ani kde žije. Máma mu o tom nechtěla nic říct. Musel s tím prostě žít, a bylo to stejně smutné jako ostatní smutné pravdy: Jinie byla pryč.

Kolem teď byla spousta vypálených míst. Zčernalé trosky na obzoru všude kolem Abary Delak. Vyloupené statky tvořily černé šmouhy na polích. Klášter z domu, kde žil s matkou, sice moc neviděl, ale přesto jeho zrak přitahoval především: vzdálený kopec se zubatou černou hradbou. Zajímala ho. Nevěděl, jestli k ní bude mít stejný vztah jako k velkému domu, jako k místu, které stojí aspoň za jednu návštěvu.

Máma ho chtěla mít u sebe. Chtěla, aby se jí držel na očích. Ale bylo mu jedenáct. A vypadal starší, zvláště s těmi jizvami. A dnes ráno, když konečně vyvázl z jejích spárů, se vydal po cestě vedoucí na silnici vedoucí skrz město nahoru ke starému klášteru, kvílela a natahovala ruce, jako by ho chtěla přitáhnout zpátky.

Kvůli jejím slzám se cítil špatně a sliboval si, že všechno napraví, jen co se vrátí domů. Vojáci konečně odešli z Abary Delak. Odtáhli na východ do lesa, který nejdříve vypálili, aby se jim lépe pochodovalo. Jenže lidé ve městě měli hlad. Odcházeli, protože tady nebylo nic k jídlu. Na odchodu s sebou táhli vozíky, brali s sebou vše, co vojáci

neukradli. Vranek je viděl na silnici, všichni odcházeli někam jinam, ale nikdo se zřejmě nemohl rozhodnout kam, jednotlivé rodiny mířily do různých stran. A občas se někdo vracel, ale po pár dnech zase odešel, vydal se jiným směrem.

A tak bylo město téměř opuštěné, a ti, kdo zůstali, se drželi většinou doma. Vranek viděl, že nájemní stáj celá vyhořela. I zemský úřad. Před krčmou stálo pár lidí, ale nic moc nedělali ani neříkali, jen se dívali, jak jde Vranek kolem.

Ten se zastavil a nahlédl do úzké uličky za krčmou, jelikož měl dojem, že tam zahlédl jednorukého muže, jenž býval tajným přítelem Orfantalovy matky, protože v té uličce žil. Muž však na svém obvyklém místě na schodech do sklepa nebyl. Pak Vranek zahlédl nepatrný pohyb hlouběji ve stínu, bylo to něco malého a schouleného pod tenkou pokrývkou.

Vranek se tam potichu vydal, jako by se plížil k ptačímu hnízdu. Nemohl si vzpomenout, jak se ten muž jmenuje, a tak neříkal nic.

Když sebou ležící trhl a vzhlédl, Vranek se zarazil. V ušmudlaném obličejí zářily oči, které tak dobře znal.

„Jinie?“

Před tím jménem dívka ucukla, přitiskla se ke kamenné zdi a odvrátila se. Zpod tenké pokrývky jí vyklouzly bosé nohy s černými, rozpraskanými chodidly.

„Proč jsi nešla ke své rodině? Máma říkala, že jsi tam odešla. Prý jsi odešla v noci, když jsem spal. Když jsem se ještě dával do pořádku.“

Dívka neříkala nic.

„Jinie?“ Naklonil se blíž. „Musíš se se mnou vrátit domů.“

Konečně promluvila slabým, unaveným hlasem. „Nechtěla mě.“

„Kdo?“

Stále se odvracela, schovávala tvář. „Tvoje matka, Vranku. Poslouchej. Jsi hlupák. Běž pryč. Nech mě být.“

„Proč tě nechtěla? Já tě zachránil!“

„Ach, Vranku, ty vůbec nic nevíš.“

Zmateně se rozhlédl kolem, ale nikdo tu nebyl. Lidé před krčmou nepřišli na pomoc, ani se nepodívali. Vranek dospělým vůbec nerozuměl.

„Jsem uvnitř zlomená,“ přiznala Jinie hluše. „Nebudu mít nikdy děti. Všechno tam dole pořád bolí. Tohle je moje poslední zima, Vranku, a tak to chci. Nemá to smysl. Nic z toho nemá smysl.“

„Ale já jsem uvnitř taky zlomený,“ řekl Vranek.

Mlčela, takže měl dojem, že ho neslyšela. Až vzlykla.

Přiběhl k ní. Klekl si vedle ní a položil jí ruku na rameno. Páchla.

Byla cítit jako to, co starci destilovali ve svých kůlnách, a teprve teď si Vranek všiml hromady hnijících slupek z brambor opodál, které jedla. „Hele, určitě nechceš umřít,“ prohlásil. „Kdybys chtěla, tak bys to nejedla. A nesnažila by ses zahřát. Miluju tě, Jinie. I tu zlomenost. To, co bolí. Prostě to žije uvnitř. To je všechno. Navenek jsi pořád stejná. A to si budeme dávat – všechno to, co je venku, chápeš?“

Otřela si obličej a vzhledla k němu, zdravým okem pohlédla do jeho. „Tak to není, Vranku. Tohle není láska. Jsi příliš mladý. Nerozumíš tomu.“

„To není pravda. Je mi jedenáct. Vyrobil jsem oštěp a najdu je a zabiju je. Telru a Farab a Prylla. Budu do nich bodat svůj oštěp, dokud nebudou mrtví. A ty se na mě přitom budeš dívat.“

„Vranku –“

„Pojď se mnou. Prozkoumáme klášter.“

„Na to, abych někam chodila, jsem příliš opilá.“

„To je jenom tím, co jíš.“

„Tlumí to bolest.“

„Takže můžeš jít a nebude to bolet.“ Pomohl jí vstát. „Já se o tebe postarám,“ prohlásl. „Už napořád.“

„Tvoje matka –“

„A po klášteře půjdeme pryč. Říkal jsem ti to, půjdeme na lov těch lidí, co ti to udělali.“

„Nikdy je nenajdeš.“

„Najdu.“

„Zabijí tě.“

„To už zkusili. Nevyšlo jim to.“

Nechala se od něj podepřít, a jeho přitom tupě bodlo v jizvě po meči. Chvilí se potáceli, pak vykulhali z uličky.

Když zabočili do ulice, jeden z mužů před tavernou zavolal: „Plejt-váš časem, synku. Dostaneš akorát spoustu krve.“

Ostatní se zasmáli.

Vranek se prudce otočil. „Z vás dospělých je mi stydno!“

Odmlčeli se, a on s Jiníí pomalu kráčeli ulicí. Ztěžka se o něj opírala, ale on byl velký a silný, a tam, kam ho voják bodl, to už bolelo jen maličko, ne jako poprvé, když si myslel, že má něco přetrženého.

Všichni byli uvnitř zlomení. Akorát někteří byli zlomenější než jiní, a když to uvnitř bylo zlomené hodně, bylo obtížné vypadat navenek normálně. Vyžadovalo to spoustu práce, no a to právě bylo žití – práce. Měl v tom léta praxe.

„Potíš se,“ poznamenala Jinie, když konečně došli za město a dívali

se na kopec, na němž se choulily vypálené trosky kláštera s proraženou hradbou a vyvrácenou bránou.

„Je horko.“

„Ne, je zima, Vranku.“

„Jenom moc pracuju, Jinie. Jsem na to zvyklý, a to je dobře. Víš proč?“

„Proč?“

Přemýšlel, jak vyjádřit, co cítí, a pak kývl. „Připomíná mi to, že žiju.“

„Mrzí mě to, Vranku,“ pronesla. „Ty spáleniny, jak jsi mě nesl horčími pokoji. Měla jsem to říct dřív, ale zlobila jsem se na tebe.“

„Zlobila ses na mě? Ale já ti zachránil život!“

„No právě, Vranku.“

„Nebylo to nic moc,“ ozval se po chvíli. „Totiž ty pokoje. Skoro nic tam nebylo. Takže místa, kde žijí bohatí, jsou pořád jenom pokoje.“

Vykročili nahoru, tentokrát mnohem pomaleji. Jinie frkla. „Oni by ti tvrdili opak.“

„Viděl jsem je. Ty pokoje. Můžou se mi snažit namluvit cokoliv. Já to viděl.“

„Byl jsi Orfantalův kamarád.“

Zavrtěl hlavou. „Byl jsem špatný kamarád. On mě teď nenávidí. A vůbec, už kamarádem nebudu. Urození dospělí už mě neděsí. Orfantal nebyl jako oni, ale je mi líto, že mě nenávidí.“

„Urození,“ zahloubala se a on cítil její nasládlý dech. „Zřejmě jsem si našla jednoho svého.“

Nepochopil, co tím myslí. Pořád byla trochu opilá.

Pak jim došel dech na řeči, protože svah byl příliš příkrý a cesta s tenkou vrstvou sněhu klouzala. Mniši už byli všichni určitě mrtví, jinak by sněh zametli. V dohledu nebylo ani živáčka. Dokonce i vrány dávno odletěly.

Konečně dorazili na vrchol a Jinie poodešla stranou, ale natáhla se a vzala ho za ruku.

Její gesto, hubené prsty a malá dlaň, mizející v jeho příliš velké ruce, ho zarazily, avšak neřekl nic. Ale cítil se velice dospělý.

„Už mi není taková zima,“ prohlásila Jinie. „Ani nejsem tolik opilá. Ale bolest se vrátila.“

Kývl. Ano, vrátila se, a nejen tam, kde ho voják bodl. Vrátila se i na jiná místa, do útrob. Bolest. Bolest hluboko v těle. Když už to nemohl vydržet a musel se pohnout, vykročil a ona se k němu připojila. Zamířili k vyvalené bráně.

„Nosili do města jídlo a dávali ho chudým,“ poznamenala Jinie.

„Ale jenom jednou nebo dvakrát za rok. Když to neudělali, všichni je nenáviděli. Bylo to ale jenom kvůli neúrodě. Měli sotva dost, aby se sami najedli. A přesto je všichni nenáviděli.“

Prošli bránou a vydali se na sutí posypaný pozemek. Zastavil je pohled na zasněžené mrtvoly.

Jinie zatahala Vranka za ruku.

Jenomže bolest, s níž bojoval, byla najednou příliš velká, rána po meči začala znovu krváčet a vzápětí bylo po bitvě. Přemohla ho temnota a on se do ní propadl, i když před chvílí nic netušil. Slyšel Jinii, jak křičí, ruka mu vyklouzla z její.

Když znovu otevřel oči, země pod jeho zády byla vlhká, jak sníh roztál. Jinie klečela vedle něj, přehodila přes něj svou pokrývku a na tvářích se jí leskly slzy. „Co se stalo?“ zeptal se.

„Omdlel jsi. Krvácel jsi. Myslela jsem – myslela jsem, že jsi umřel!“

„Ne,“ řekl. „Neumřel. To si jen ta rána vzpomněla na meč.“

„Neměl jsi mi pomáhat.“

„Nemůžu si pomoci, abych ti nepomáhal,“ opáčil. Nacpal zlome-
nost zpátky dovnitř a posadil se.

Otřela si líce. „Myslela jsem, že jsem sama. Zase. Vranku, nemůžu jít s tebou. Všechno jsem ztratila a nic nemám a tak to musím zůstat.“

Díval se na ni, jak vstává a oprašuje si sníh z holých, hubených kolen se zarudlou kůží a strupy. „Nesmíš mě nutit znovu doufat,“ vyhrkla. „To není spravedlivé.“

„Ty mě opouštíš?“

„Říkala jsem ti to! Nemůžu s tebou zůstat!“

„Neumírej v té uličce, Jinie.“

„Přestaň plakat. Neumřu. Jsem jako ty. Nemůžou nás zabít. Mám něco k jídlu. Ne každý dospělý je špatný, Vranku. To si nemysli, jinak budeš velice osamělý.“ Rozhlédla se kolem. „Můžu tady najít pláště a možná i opravdové pokrývky – koňské, možná. Nějaké kůlny nevyhořely. Prohledám je a něco najdu. Nenechám tě zmrznout.“

„Slibuješ?“

„Slibuju, Vranku. A až se vrátíš domů, obejdi město. Nechoď hlavní ulicí. Někteří lidé se na tebe zlobí za to, co jsi řekl. Je to delší cesta, ale běž přes pole. Slib mi, že to uděláš. Slib mi to.“

Otřel si oči a nos. „Půjdu přes pole.“

„A neříkej matce, co se tu stalo.“

„Neřeknu. Ale stejně tam dlouho nezůstanu.“

„Zůstaň s ní, Vranku. Jestli odejdeš, zlomí jí to srdce.“

„Já to napravím.“

„Dobře. To je dobře.“ Ukázala na bránu. „Tak běž už.“

Smutek byl horší než každá bolest, co kdy cítil, ale vstal. Chlad mu pronikal mokrou košilí na zádech. „Opatruj se, Jinie.“

„I ty, Vranku.“

Pak si vzpomněl, jak litoval, když vyprovázel Orfantala, vrhl se k ní a pevně ji objal, a bolest, co přitom cítil, z rány po meči i ta ostatní, mu připadala správná.

Jako by se v jeho náruči scvrkla, a pak ho odstrčila, vzala ho za ramena, obrátila a trochu postrčila.

Odešel bránou.

Vranek šel přes pole, jak slíbil. Ale nešel domů. Hodlal všechno napravit, protože i v tomto světě bylo prostě nutné některé věci napravit. Máma tam bude, až se konečně vrátí domů, až vykoná všechno, co musel. Potom to s ní dá do pořádku.

Teď se ale někde schová, počká na soumrak a dojde si pro oštěp, který schoval pod sněhem za starým kamenným korytem.

Bylo mu jedenáct, a vypadalo to, že rok předtím byl nejdelším rokem jeho života. Jako by mu mělo být deset už napořád. To ale přichází s dospíváním. Už mu nikdy nebude deset.

Vojáci šli na východ do spáleného lesa.

Tam je najde. A udělá, co je správné.

„Co to děláš?“ zeptal se Glyf tiše.

Rozcuchaný muž polekaně vzhlédl. Dřepěl vedle hromádky kamenů, které vytahal ze zamrzlé země na okraji močálu. Ruce měl špinavé a poškrábané, nehty zlámané. Na sobě měl ohořelou vlčí kůži, ale ta nebyla jeho. Opodál ležel na zasněžené zemi legijní meč, pochva a opasek.

Cizinec neřekl nic, jen upíral oči na luk v Glyfově pevně zařaté ruce se šípem nasazeným na těživě.

„Jsi v táboře mé rodiny,“ sdělil mu Glyf. „Pohřbil jsi je pod kameny.“

„Ano,“ zašeptal muž. „Našel jsem je tady. Mrtvé. Nemohl – nemohl jsem se na to dívat. Mrzí mě, jestli jsem to udělal špatně.“ Pomalu se narovnal. „Můžeš mě zabít, jestli chceš. Nebudu litovat, že opouštím tento svět. Nebudu.“

„To není náš způsob,“ podotkl Glyf a ukázal na kameny.

„Omlouvám se. Nevěděl jsem to.“

„Když odejde duše, tělo není ničím. Odnášíme mrtvé do močálu. Nebo do hlubokého lesa, kde hustě rostou stromy a nesvítí tam slunce.“ Mávl lukem. „Tady to ovšem nemá smysl. Těla odneseš, abys měl doma čisto, ale tady už nikdo nebydlí.“

„Zdá se, že ty ano,“ poznamenal muž.

„Než jsem se vrátil, už shnili. Nezůstalo nic než kosti. S nimi žít bylo snadné.“

„Já bych na to neměl odvalu,“ přiznal cizinec.

„Ty jsi voják z legie?“

Muž se podíval na meč. „Jednoho jsem zabil. Srazil jsem ho. Byl v oddíle Skary Bandarise – s těmi, kdo zběhli a odjeli s kapitánem. Na čas jsem se k nim připojil. Ale pak jsem zabil člověka, a za spáchanou vraždu mě Skara Bandaris vyhnal.“

„Proč ti nevzal život?“

„Když zjistil, co jsem zač, usoudil, že život bude větším trestem. Měl pravdu,“ odpověděl muž.

„Ten muž, kterého jsi zabil – co ti udělal? Máš pokřivený obličej. Zjizvený, prohnutý. To udělal on?“

„Ne. Obličej, který vidíš, je už nějakou dobu můj. No, vždycky byl můj. Ne.“ Zaváhal a pokrčil rameny. „Mluvil krutě. Těmi slovy mě zraňoval znovu a znovu. I když se nade mnou ostatní slitovali. No, nebyl zrovna oblíbený, jeho smrti nikdo nelitoval. Tedy nikdo kromě mě. I když byla jeho slova krutá, byla pravdivá.“

„Vidím ti na očích, že toužíš po mém šípu,“ pravil Glyf.

„Ano,“ zašeptal muž.

Glyf sundal šíp z tětiny a sklonil luk. „Lovím legijní vojáky,“ řekl a popošel blíž.

„Máš důvod,“ opáčil muž.

„Ano. Máme svoje důvody. Ty i já. Drží tvůj meč. Vedou mé šípy. Duše kvůli nim opouštějí těla, která pak hnijí na zemi.“ Sáhl na látku zakrývající mu spodní polovinu obličeje. „Jsou jako masky, za nimiž se schováváme.“

Muž sebou trhl, jako by ho Glyf udeřil, a odvrátil se. „Já žádnou masku nenosím,“ prohlásil.

„Budeš zabíjet vojáky dál?“ zeptal se ho Glyf.

„Ještě pár určitě,“ prohlásil muž, zvedl opasek a připjal si ho. „Mám seznam.“

„Seznam a dobré důvody.“

Muž se na Glyfa zase podíval. „Ano.“

„Dal jsem si jméno Glyf.“

„Narad.“

„Mám trochu jídla od vojáků. Podělím se s tebou za tu laskavost, že jsi pochoval mou milovanou rodinu. A potom ti povím svůj příběh.“

„Příběh?“

„A až dovyprávím, můžeš se rozhodnout.“

„Rozhodnout v čem, Glyfe?“

„Jestli budeš lovit se mnou.“

Narad zaváhal. „Neumím se přátelit.“

Glyf pokrčil rameny a došel k ohništi. Viděl, že Narad odnesl kameny lemující popel a uhlíky a přidal je na mohylu. Šel hledat menší kameny. Naskládal je kolem ohniště na ochranu před větrem.

„Lidé, kteří rybařili na jezeře,“ začal, když vytáhl náčiní na rozdělávání ohně a váček se suchým troudem.

„To je tvůj příběh?“

„Jejich ne. Je to příběh Poslední ryby, ale začíná u lidí, kteří rybařili na jezeře.“

Narad znovu vytáhl meč a pustil ho na zem. „Moc dřeva na oheň tu už není,“ podotkl.

„Mám, co potřebuju. Posad' se, prosím.“

„Poslední ryba? Myslím, že to bude smutný příběh.“

„Ne, je to rozhněvaný příběh.“ Glyf vzhlédl a podíval se muži do křivých očí. „Já jsem Poslední ryba. Přišel jsem od břehu. To, co ti budu vyprávět, má dlouhé trvání. Ještě nevidím konec. Ale jsem ta Poslední ryba.“

„Potom jsi daleko od domova.“

Glyf se rozhlédl kolem sebe po táboře své rodiny a na ometenou zemi, kde předtím ležely kosti. Zadíval se na křoví a úzký kruh stromů, co ještě zůstaly stát. Pak vzhlédl k prázdné stříbřité obloze. Modrá mizela, jak Čarodějka na trůně polykala kořeny světla. Nakonec se znovu zadíval na muže sedícího naproti němu. „Ano,“ přitakal, „jsem daleko od domova.“

Narad zabručel. „Ještě nikdy jsem neslyšel rybu mluvit.“

„Kdybys ji slyšel, co by řekla?“ zeptal se ho Glyf.

Vrah chvíli mlčel, sklopil před Glyfem zrak a pomalu klouzal očima po zemi až k meči ležícímu ve špinavém sněhu. „Myslím... mohla by říct... *Spravedlnost přijde.*“

„Příteli,“ opáčil Glyf, „dnes v noci, my dva, tady. My se díváme jeden druhému do očí.“

Naradovi se po Glyfových slovech zračil ve zkřiveném obličejí vnitřní zápas. Nakonec ale vzhlédl, a mezi oběma muži bylo ukuto pouto přátelství. A Glyf něco pochopil. *Každý z nás přichází na břeh. Ve vlastním čase a na vlastním místě.*

Když skončíme s jedním životem a musíme začít jiný.

Každý z nás dojde na břeh.

KAPITOLA ČTYŘI

Přiveďte ke mně všechny děti.“
Prohlášení tak nevinné, a přece z něj v mysli třasského asasína Kaplo Dríma stále kapalo jako krev z malé, ale hluboké rány, ždímalo jeho myšlenky, ač nebylo tak docela pravidelné, spíš jako průsak odporých představ, které by měly zůstat skryté či by měly být okamžitě zapuzené. Existují místa, kam se může představitost zatoulat, a pokud by je mohl Kaplo Drím zavřít a stát před nimi na stráž s obnaženými zbraněmi, byl by odehnal každého, kdo by se příliš přiblížil. A pokud by se někdo odehnat nenechal, potom by ho bez váhání zabil.

Poručíka však strašily starcovy úzké rty zvlhčené těmi slovy. Raději by přivítal polibek umírajícího, než se znovu díval, jak Vyšší Milost Sklenal v mizerné komnatě stínů, kde pode dveřmi a okenními spárami proniká zima tvořící špinavé jíní na podlaze a parapetu, drtí tu výzvu. Dech vezoucí se na studeném vzduchu jako kouř, třesoucí se starcovy ruce svírající lenochy křesla a lačný svit hluboko v jeho očích, nepatřící do žádného chrámu, na žádné posvátné místo, do žádné říše slušnosti a patřičnosti.

„Přiveďte ke mně všechny děti.“

Mohl si připomínat, že starci jsou z větší části k ničemu. Údy měli slabé, srdce křehká a myšlenky jim klouzaly, rochnily se či se nesly na odporých proudech, jež by za myšlení označil jen málokdo. A přece, přes to všechno, se mohli starat o několik plodných zahrádek tužeb.

Na takových místech by Kaplo neprojevil žádnou lítost. Ucukl dřív, než utrhl svůdný plod, dobře znaje jedovaté šťávy, jaké obsahuje. Růst není důkazem zdraví a zahrada zelenající se chťčem je výsměchem každé představě ctnosti.

„Tvůj výraz, příteli,“ ozval se zaklínač Reš, „by dokázal odradit

i vánici. Vidím, jak se obloha plní strachem, jakmile pohlédneš na cestu před námi, a to se ti vůbec nepodobá. Vůbec ne.“

Kaplo Drím potřásl hlavou. Kráčeli vedle sebe po kamenité cestě. Den byl nijaký, počasí nerušivé. Nízké kopce po obou stranách cesty ztratily veškerou barvu. „Zima,“ zabručel, „je doba, která vysává život ze světa a svět z mých očí. Na té obnažené kostře je cosi ohavného, Reši. Netěším se na pohled na svaštělou kůži a syrové kosti.“

„Utváříš jen to, co vidíš, asasíne, a vidíš jen to, co jsi utvořil jako první. Nedokážeme sladit to, co je uvnitř, s tím, co je venku, a tak si to přehazujeme v rukou jako žonglér horké kameny. V každém pádu skončíme s popáleninami.“

„Já bych puchýře uvítal,“ zavrčel tiše Kaplo, „pokud bych věděl, že ta bolest je skutečná.“

„Co tě straší, příteli? Copak nejsem z nás dvou ten vážný já? Pověz mi, co ti dělá starosti.“

„Touhy starců,“ odpověděl asasín a znovu potřásl hlavou.

„Ohýbáme posvátné dohody podle světských potřeb,“ utrousil Reš. „Syrová čísla. Vyšší Milost říká jen to, co je psáno.“

„A tím stáhl z kůže všechny své zhoubné choutky. Je tohle tajné kouzlo svatých slov, zaklínači? Jejich drahocenná *ohebnost*? Vidím, jak se kroutí jako provazy. A to vše ve jménu boha! Vlastně prováděné jako obřad usmíření. Jak si potom máš představit výraz toho boha jako potěšený nebo souhlasný? Přiznávám se ti tady na cestě: moje víra chřadne s roční dobou.“

„Víra, o které jsem ani nevěděl, že ji máš.“ Zaklínač si prohrábl hustý vous. „Je pravda, že toužíme zaměnit spásu za znovuzrození a chceme si představovat, jak duše ve své schránce znovu ožívá. Takové záblesky jsou ale krátké a dají se snadno ignorovat, Kaplo. Skelenal a jeho touhy se svíjejí v samotě – to jsme zajistili. Jediné dítě se mu nedostane na dosah.“

Kaplo zavrtěl hlavou. „Projdí se staletími a znovu se podívá na svou víru.“ Mávl rukou, ale v polovině gesta zaváhal a prsty se mu ohnuly jako drápy. „Ohebná slova pro ohebnou dětskou mysl, kterou podle předpisů hněteme a pobízíme, a tak ze starých tvarů vytváříme nové. A nad tou směškou křičíme zlepšení!“ Dech z něj vyletěl. „Příroda se vzdává svých přirozených vzorců – těch, které obklopují zákruty skrývajících se v každé lebce, ať je to muž, žena, dítě nebo zvíře. Podívej se na naše potomky, Reši, zahalené v rouchách, obklopené bohatstvím. Podívej se na ta vážná procesí v mihotavém světle pochodní. Slyším zpěv, který ztratil veškerý smysl. Slyším toužení v každém tom nesrozumitelném, hrdelním zasténání.“

Dej na mě! Nalezl jsem pravdu. Od chvíle zjevení, od ohromujícího zrození náboženství každé následující pokolení se od něj víc a víc vzdaluje, krok za krokem, a ta cesta staletími značí žalostný prohrěšek. Od posvátného ke světskému, od svatého k bezbožnému, od slávy ke směšným ceremoniím. Končíme – naše víra končí – v napodobenině, jen stěží ovládneme smích, a sbírka farníků jen přihlíží, bezmocná a všeho zbavená. A zatím ve stínech za oltářem muži oplzlými prsty osahávají malé děti.“ Odplivl si. „Před očima boha? Kdo jim odpustí? A navíc, příteli, jak sladký je nektar jejich ponížení! Myslím, že tato žízeň leží v jádru jejich slabosti. Libovat si v neodpuštělné vině je jejich duši jedinou odměnou.“

Reš dlouho mlčel. Deset kroků. Patnáct. Dvacet. Nakonec kývl. „Šekkanto už jako by byla mrtvá. Skelenal nedočkavě roztřásá ochrnuté končetiny. A třasský asasín uvažuje o otcovraždě.“

„Já bych mu to scvrklý péro uřízl u kořene,“ prohlásil Kaplo. „Otu-pil bych precedens kaluží krve.“

„Tvoje přiznání není pro moje uši, příteli.“

„Potom si je zacpi požehnanou ignorancí.“

„Příliš pozdě. Ale mnozí, kdo mlčky truchlí u hrobu, ukrývají představy o zaslouženém trestu pro zesnulé, aniž by kdokoliv cokoliv tušil.“

Kaplo zabručel. „Nosíme žal jako rubáš a modlíme se, aby tkanina byla dost hustá a zakryla náš spokojený výraz.“

„Přesně tak, příteli.“

„Takže mi nebudeš odporovat.“

„Kaplo Dríme, pokud by někdy taková potřeba nastala, budu ti té noci hlídat záda.“

„Ve jménu víry?“

„Ve jménu víry.“

Kláster a Skelenala nechali za sebou, zavřené před ocelovým den-ním světlem. Před nimi na nízkém návrší, jež jako by tvořilo most mezi dvěma zvětralými kopci, stála čarodějka Ruvera. Obřadně spojená se zaklínačem Rešem, přijímajíc roli choti svého manžela. Měla kamenný výraz a její vrásky byly ještě hlubší, když upřela oči na Kaplo Dríma. Když muži došli blíž, promluvila. „Pověz, kdo by ve své společnosti vítal asasína.“

Reš si vzdychl. „Milá ženo, matka Šekkanto už jenom šeptá, my však její přání přesto slyšíme.“

„Snad se mě teď ta baba nebojí?“

Kaplo zasyčel. „Zdá se, že ty nepotřebuješ žádného asasína, aby se tu oháněl čepelemi, čarodějko. Matka se bála rizika, které dnes podstoupíš, a pověřila mě, abych tě chránil.“

Ruvera frkla. „Bude vědět víc o moci, kterou jsem našla. Společnost, kterou nechceš pojmenovat, je ta, kde pravda leží uškrčená na prahu a shromáždění šustí jako hadi ve slámě.“

„Zveš nevídané přátele,“ poznamenal Kaplo se slabým úsměvem, „přespávající po stodolách. Uklidni svou představivost, čarodějko. Dnes jsem jenom ochránce.“

„Který chrání lži,“ zavrčela Ruvera, než se otočila. „Pojď tedy za mnou. Není to daleko.“

Když na něj Kaplo vrhl zmatený pohled, Reš jen pokrčil rameny. „Některé sňatky nestojí za naplnění,“ prohlásil zaklínač.

Ruvera vyštěkla smíchy, ale na muže se nepodívala.

„Už jenom při té představě bych se i já vrhl do mužské náruče,“ prohlásil Kaplo. „Konečně vidím obrat ve tvých motivech, ve tvých touhách, příteli Reši. Budeme navěky lapení v tomto výsměchu rodině? Manžel, manželka, syn, dcera – tituly se uplatňují, směle jako plivnutí do tváře větru.“

„A já už myslel, že to jsou slzy.“ Reš se zašklebil. „Občas.“

„Když jsi byl ještě dítě, co?“

„Jedno Ruveře přiznám: dala mému zmatku tvář a každá vráska představuje důrazné odmítnutí.“

Čarodějka před nimi se opět zasmála. „Tvář a šátrající ruku, která nic neprobudila. To ale bylo moje odhalení, ne tvoje.“ Došla na hřeb. „Teď se podívejte na nově posvěcenou půdu.“

Reš s Kaplem se k ní připojili a mlčky se zadívali dolů.

Dolík byl oválný, pět kroků v nejširším místě a osm v nejdelším. Svahy byly pod rozevlátými kučerymi vysoké trávy podryté, takže cesta dolů byla obtížná, ale samotné dno bylo rovné a bez kamenů.

Na rovné ploše, jejíž část před desítkami let jeptišky rozoraly a osázely – bez valného úspěchu – byl zvláštní prvek a za ním se zvedaly nízké pahrbky, kde z rozpukaných skal pod vrcholem vytékaly prameny. Nekonečné proudy vody vytesaly do svahů hluboká koryta, než splynuly v jeden potok, který se zase rozdělil v brázdách se zvadlým býlím. Dolík ale zůstával suchý, a to byla ta zvláštnost, nad níž se Kaplo zamračil. „Posvěcení? To požehnání nebylo tvým právem.“

Ruvera pokrčila rameny. „Říční bůh je mrtvý. Zatratila ho kletba noci. Vlastně byl zrazený, ale na tom nesejde. Žena na trůně v Charakanas si nás nevšímá, a my uděláme dobře, když se jí nebudeme připomínat. Manželi, zapátřej a pověz mi, co ti přinese odpověď.“

„Tu jámu jsi kopala vlastníma rukama?“ chtěl vědět Reš.

„Ovšemže ne.“

Kaplo zabručel a promluvil dřív, než Reš stačil své ženě odpově-

dět. „Potom se zamysleme nad jejím stvořením z pohledu rozumu. Vidíš ty odvodňovací kanály v kopcích vzadu? Dosáhnou úrovně odpovídající zemi kolem údolí, a nebýt odvodňovacích brázd, voda by vtékala do půdy a pokračovala dál, aniž by byla vidět. Ale tady, pod kůrou na povrchu, byla pohřbena ložiska větrem navátého písku a nánosů bahna. Prameny tam pouštěly svou vodu a ta si nacházela skryté cestičky, pronikala těmi ložisky a odnášela je, takže v kůře vznikaly prohlubně.“ Obrátil se k Ruveře. „Na tom nebylo nic posvátného. Není v tom nic svatého. Byly to stejné skryté průsaky, které jep-tiskám zabránily pěstovat tu obilí.“

„Čekám na tebe, manželi,“ řekla čarodějka s výrazem, jako by nebrala Kapla vůbec na vědomí a neposlouchala, co říká.

„Nejsem si jistý,“ přiznal Reš po chvíli. „Kaplovo vysvětlení zní rozumně, ale je všední, ne-li povrchní. Pod povrchem se daří něčemu jinému. Není to dar říčního boha. Možná to vůbec není nic svatého.“

„Ale mocného ano, manželi! Řekni, že to cítíš!“

„Uvažuji... není to Denul?“

„Pokud zdejší kouzla léčí,“ poznamenala Ruvera tichým hlasem, „jsou chladná. Vytvrzují jizvy hyzdící kůži. Odmítají soucit.“

„Nic necítím,“ prohlásil Kaplo.

„Manželi?“

Reš zavrtěl hlavou. „No dobře, Ruvero. Probuď to. Ukaž.“

Zhluboka se nadechla. „Vezměme si tento projev moci a udělejme z něj boha. Stačí k tomu jenom vůle zvolit tvar toho, co čeká s příslibem. Stojíme tu na okraji propasti, ale stále je tu římsa dost široká, aby se po ní dalo chodit, aby se na ní dalo stát. A z toho úzkého chodníku dosáhneme na obě strany, na oba světy.“

„Vymýšlíš ze stínů,“ zavrčel Kaplo. „Nikdy jsem nedůvěřoval představitosti – anebo pokud ano, tak to nevydrželo dlouho. Vyrobuji tedy modlu, čarodějko, a ukaž mi, jestli stojí za to, abych se před ní klaněl. Nebo strnule poklekal. Přinuť mě poníženě, pokorně pokleknout. Ale pokud v hlíně uvidím otisky tvých dlaní a prstů, ženo, odmítnu ji uctívat a nazvu tě šarlatánkou.“

„Ta baba, co ji pořád nazýváš matkou, konečně ukázala zuby.“

Na to Kaplo jen pokrčil rameny.

„Ruvero,“ řekl Reš a prohlížel si ji, „vidím, že váháš.“

„Už jsem dolů sáhla,“ odvětila, „a... něčeho se dotkla. Stačilo to, abych pocítila tu sílu. Abych poznala příslib.“

„Proč potom odsuzuješ asasínovu přítomnost, ženo?“

„Je možné,“ pravila, oči upřené na dolík, „že moc bude vyžadovat oběť. Krev. Moji krev.“ Obrátila se ke Kaplovi. „Nebráním svůj život.“

Ztratili jsme svého boha. Nemáme nic, a přesto máme obrovskou potřebu. Jsem svolná.“

„Ta krátká bouře v Kurald Galain přechází do světské války,“ poznamenal Kaplo. „Občanské války. Zatím můžeme stát mimo. Žádné oběti nejsou nutné, Ruvero. Možná tě nemám rád, ale nechci, abys zahodila život.“

„I stát stranou, asasíne, bude vyžadovat sílu.“ Nejasně mávla k severu. „Dřív nebo později budou požadovat, abychom si zvolili strany. Kapitán Finarra Pecka je hostem otce Skelenala a žádá, abychom se zavázali Matce noci. Naše rodina však zůstává nepoddajná. Patriarcha váhá. Nemá sílu. A Šekkanto je na tom ještě hůř. Musíme si zvolit jiného boha. Jinou moc.“

Reš se podrbal ve vousích a kývl. „A to je na nás, ano. Kaplo –“

„Rozhodnu se, až ta chvíle přijde,“ řekl asasín. „Nůž se zaslíbí pouze jednou.“

Ruvera rozčileně zasyčela a švihnutím ruky ho zahнала. Znovu se obrátila k dolíku a zavřela oči.

Kaplo tam stál a čekal, i když nevěděl, jestli se má dívat na čarodějkou, nebo na nevinný dolík před nimi. Pod těžkým soukenným pláštěm sevřel ruce v rukavicích na jílcích nožů.

Reš se prudce nadechl, což upoutalo asasínovu pozornost k mělkému údolí, kde se zvadlá tráva zavlhla a pak směrem od krajů ven zploštila, jako by to byly špičaté okvětní plátky obrovského květu. Rozpukaná hlína uprostřed se podivně rozmazala a Kaplo musel mrkat, jak se snažil udržet zrak zaostřený – ale selhal, půda byla stále rozmazanější a barvy splývaly a rozlézaly se. A teď zdola cosi stoupalo. Jakési tělo, ležící na zádech. Když se objevilo poprvé, byly to jenom oblýskané kosti umazané od rašeliny, ale vzápětí kostra zmizela pod svaly, natahovaly se přes ni šlachy a vazy. Na tělo vklouzla kůže stoupající zdola jako bláto, barvy byla tmavé. Z kůže vyrostly chlupy a pokryly celé tělo, nejhustší byly v podpaždí a tříselech.

Pokud by stál, byl by tvor jen o málo menší než průměrný Tiste.

Kaplo popošel blíž, popohnán zvědavostí. Prohlížel si zvláštní zvířecí obličej toho tvora – s vyčnívajícími čelistmi a zploštělým širokým nosem. Zavřené oči spočívaly hluboko v důlcích a zpoza je obklopovalo husté, třící obočí. Čelo ustupovalo dozadu pod černé, husté vlasy. Uši měl tvor malé a přitisknuté k hlavě.

Kaplo si všiml, že se mu úzký, ale svalnatý hrudník zvedá a klesá, než otevřel oči.

Rty se roztáhly a odhalily silné, špinavé zuby. Z hrdla se vydral zložený zvuk. Zjevení se zachvělo, rozmazalo a najednou se rozpadlo.

Ruvera vykřikla a Reš zaklel. Asasín vytrhl nože z pochev, ale zbraň nebyly odpovědí na jeho zmatek, protože na místě, kde ještě před chvílí leželo tělo, se objevil tucet tvorů, štíhlých, černých, jakoby lasičích, ale větších, těžších. Tesáky se leskly, oči se blýskaly.

A pak se z jámy vyhrnula celá dvacítká těch tvorů.

Kaplo slyšel, jak čarodějka vříská, ale nemohl pro ni nic udělat, protože tři z těch tvorů se vrhli na něj. Uskočil a sekl noži. Jeden prořízl kůži, jenže pak jílec uvízl v srsti a kolem ruky se Kaplovi sevřely ostré zuby. Čelisti se zařaly a silné stoličky drtily kosti a trhaly maso. Kaplo zaječel a vyškubl ruku z tlamy toho tvora.

Další ho udeřil do břicha a snažil se mu rozdrásat oblečení. Kaplo couval, nemohl uvěřit tomu, co se děje. Tesáky třetího zjevení mu zaječely do masa na levém stehně. Váha tvora ho strhla na zem. Stále držel druhý nůž. Stočil se a vrazil čepel tvorovi do týlního otvoru v lebce, vytáhl ji a zabodl do boku tvora, který mu visel na prsou. Ten se mu snažil dostat ke krku, ale scvkl čelisti o chvíličku dřív, a teď vlhce zakašlal a z tlamy mu stříkala krev. Kaplo se převalil na bok a bodal a bodal, dokud necítil, že si jeho útočníka vzala smrt.

První zjevení se mu zase zahryzlo do paže. Čelisti mu rozdrtily kosti, jako by to byly suché větvičky. Kaplo si ho přitáhl blíž a podřízl mu hrdlo až po obrátle.

Znovu se převalil a uvolnil si ruku z již povolených čelistí. Vyškrábal se na nohy, ale zůstal v podřepu a zamračeně se chystal na střet s dalším útočníkem. Kolem se však už nic nehýbalo. Slyšel štěkot těch tvorů, ale z dálky, a rychle se vytrácel. Zaklínač Reš klečel na zemi opodál, s mrtvolami dvou bestíí před sebou. Plášť měl na cáry a pod ním měl těžký osníř. Tu a tam silné drápy vyškubly pár kroužů, které nyní visely jako amulety.

Těsně za ním Kaplo uviděl utrženou ženskou ruku. Ve vzduchu páchly výkaly, a když se Kaplo pootočil, uviděl na zemi roztažená střeva. Nejbližší konec mizel ve schouleném těle, jehož nohy byly ukousané v kolenou.

„Reši –“

Zaklínač se natáhl a z nejbližší mrtvolvy vyškubl sekeru s krátkým toporem.

„Reši. Tvoje žena –“

Jeho přítel potřásl hlavou a opile se vyškrábal na nohy. „Pohřbím ji tady,“ řekl. „Ty se vrať. Podej hlášení.“

„Hlášení? Příteli milný –“

„Nech nás, Kaplo. Prostě... nás nech, ano?“

Asasín se narovnal. Nevěděl, jestli zvládne celou cestu. Z pravé

ruky mu crčela krev z potrhaného masa a kosti měl roztříštěné. Krev vytvářela vlnité pramínky mezi zemí a konečky jeho prstů. Levé stehno měl zatvrdlé a opuchlé, jako by se mu svaly proměnily v kámen. Na rozdíl od Reše nenosil zbroj a drápy mu roztrhly hrudník v podpaží. Přesto se otočil, zvedl hlavu a pomalu vykročil.

Hlášení. Požehnaná matko a otče, čarodějka Ruvera je mrtvá. Probudil se jeden tvor, stal se mnoha tvory. Ti... vyjednávání je nezajímalo.

Matko a otče, zdá se, že na této zemi, kterou chceme nazývat vlastní, jsme všichni jenom dětmi. A to je poučení z této věci. Minulost čeká, ale nezve. A vstoupit do jejího pokoje přináší pouze smrt nevinnosti.

Pohleďte na mě, matko a otče. Pohleďte na své dítě a povšimněte si vědomostí v jeho očích.

Krev ho opouštěla. Točila se mu hlava a svět kolem se měnil. Stezka zmizela, tráva rostla výš – cestou s ní zápolil, snažil se protáhnout nohy zamotanými stébly. Zima pominula a on na zádech cítil tíhu slunečního žáru. Všude kolem něj chodila zvířata, jaká ještě nikdy neviděl. Vysoká, štíhlá, některá pruhovaná, jiná páskovaná či se skvrnami ve žlutohnědé barvě. Viděl tvory velmi podobné koním – a jiní zas měli neuvěřitelně dlouhé krky. Viděl opy, kteří vypadali jako psi a chodili po čtyřech, s tenkými ocasy vztyčenými. Tohle byl svět snů, vymyšlený svět, jaký nikdy neexistoval.

Představitivost se vrací a straší mě. Přichází jako kletba, s rozedranými okraji, nebezpečně ostrá. Rozum odkapává do trávy. A co zůstává? Nic, jen krutá, surová představitivost. Říše mámení a představ, říše klamu.

Není to žádný ráj – nevysmívej se mi tím výjevem! Svět se nemění – přiznej si to, hlupáku! Vyzvedni tvrdé pravdy toho, co tě skutečně obklopuje – holé kopce, třeskutý mráz, nepopiratelná bezcitnost toho všeho! Známe ty pravdy, známe: krutost, surovost, lhostejnost, marňost. Pitomý patos existence. Nemá smysl s tím bojovat. Vyprázdním si duši, a pak – jediné pak – poznám mír.

Zaklel a bojoval s fatou morgánou, ale tráva ho stále přitahovala a slyšel, jak se kořínky vytrhávají, aby ho mohla stébla chytat za holeně.

Byl ve stínech a vstupoval do lesa. Okraje palouků byly zarostlé hustým houštěm. Za nimi se ocitl mezi rozložitými sosnami a smrky, vzduch tu byl chladnější a v šeru v hustém porostu viděl mohutné bhederiny stříhající malýma ušima a upírající na něj zarudlé oči, když klopýtal kolem.

Někde nedaleko rozebíralo jakési zvíře kmen padlého stromu. Slyšel, jak se drápy zarývají a trhají zetlelé dřevo.

Vzápětí na ně narazil, a bylo stejné jako tam v údolí. Zvedlo širokou hlavu a natáhlo k němu čenich olepený třískami, vycenilo zuby a zavrčelo, načež odběhlo. Pohybovalo se jako vydra. Kaplo se za ním podíval a všiml si, že má na zadku krev.

Ukazuješ mi tohle? Budu si tě pamatovat. Slibuju. My dva jsme ještě neskončili.

Půda byla stále tvrdší, přecházel obnaženou podložní skálu, celou rozrytou. Krev kapající mu z ruky tlumeně dopadala na kámen. *Mám štětec? Kape mi z něj? Ne. Není to štětec – tahle oškubaná, těžká věc je to, co mi zbylo z ruky. Ale to nevadí. Příští déšť všechno smyje.*

Už je vzhůru. Ten tvor z minulosti, cizinec, který se může stát mnoha. Vytažený ze země, znovuzrozený. A taky velice hladový.

Ruvero, ty jsi cítila jeho drímaající sílu. Dotkla ses ho třesoucíma se rukama a chtěla ho učinit svým. Jenomže minulost nelze zkrotit, nelze ji z rozmaru měnit. Jediné možné je teď otroctví a jeho příslib cíná ve ctižádosti – hlupáci tlačící se v přítomnosti a věčně se strkající, jako by pouhou silou vůle mohli nahradit nebráněné děti, nenarozené děti... Nás ostatní odkážou na naše místo, pravda, a pokud nebudu mezi nimi, potom budu klopýtat v řetězech, jen další otrok. Další bezbranné dítě.

Představivost byla nepřitelem, ale obušek třímaný vůlí ji dokáže porazit, netečná hloupost každého samozvaného realisty neschopného snést ji dokáže udusit jako polštář přitisknutý na obličej. *Připoutání ke svým touhám táhnete svět dolů na svou žalostnou úroveň. Jen do toho, zbavte ho úrodnosti, zbavte ho života, barev. Jsem s vámi. Vidím krvavý spodek rozumu. Vidím, jakou cenu má takové vykleštění. Právě v minulosti dlí představivost – a tu my nechceme. Ničeho se nevzdávám, a deprimováním světa se stávám jeho pánem. Stávám se bohem – už je to jasné, je mi to jasné – očekává nás stezka...*

Potřásl hlavou a scéna kolem něj se prudce zatočila. Klopýtl a upadl, cítil, jak ho do tváře bodá křehké strniště zimních travin a kůží mu pronikal mrazivý chlad zmrzlé půdy.

Polibek reality.

Někdo křičel. Slyšel rychle se blížící dusot kopyt.

„Zjevení,“ zašeptal Kaplo. „Slyším volání minulosti. Volá.“

A s olíznutím sraštělých rtů mumlá: „Přiveďte ke mně všechny děti.“

Zjevení.

Pak byly kolem něj ženy, cítil na sobě měkké ruce. S úsměvem odplul do temnoty.

Ale ne úplně.

Kapitán strážců Finarra Pecka se podívala na ležícího Kaplo Dríma. Okenice, nyní otevřené, vpouštěly nejisté světlo zatažené oblohy vrhající na jeho tvář šedivou patinu. Obličej měl zpocený, jak měl vysokou horečku, což mu propůjčovalo vzhled flekatého porcelánu. Po delší době se Finarra otočila.

Pravou ruku zničenou až k lokti mu uřezali a pahýl uzavřeli žárem a nějakou smůlou barvy medu. Místností se nesl pach spálených chlupů a hnisavé infekce v ostatních ranách pokrývajících asasinovo tělo.

Finarra si vzpomněla na svou nedávnou bitvu se stejným zhoubným zabijákem. Jenomže tehdy tu byl pán Ilgast Rend s darem Denul. Nikdo nečekal, že Kaplo dožije rána.

Finarra se podívala na zaklínače Reše, jenž seděl se zarudlýma očima a ztrhaným obličejem na židli u lůžka. „Viděla jsem ty kousance,“ řekla mu Finarra. „Stejně jako od Džhelarkanů, ale menší.“

Zabručel. „To těžko. Vlčí tesáky v lasiččích tlamě. Před takovou potvorou by i medvěd utekl.“

„A přesto utekli oni, zaklínači.“

Olízl si popraskané rty. „Pět jsme jich zabili.“

Pokrčila rameny a ohlédlá se zpátky na Kapla. „On už by nedostal ani jednoho. Takže jsi zůstal jen ty, obklíčený, pod útokem ze všech stran. Zbroj nezbroj, zaklínači, byli by tě vyřídili.“

„Já vím.“

Když nic dalšího neřekl, povzdechla si. „Odpusť mi. Zasahuju do tvého žalu se svými otázkami.“

„Zasahuješ svou přítomností, kapitáne, ale nejsi důvodem, proč mám v ústech tu hořkou pachut.“

„Povídá se, že Džhekové z jihu jsou menšího vzrůstu.“

„Džhekové to nebyli,“ opáčil Reš. „Byli takoví, jak jsem je popsal. Někaké zvíře dávno zmizelé ze světa.“

„Proč to říkáš?“

Předklonil se, oťel si obličej a klouby si promnul oči. „Jestli chceš pochopit smysl, neber v potaz scénu samotnou. Moje žena Ruvera objevila něco prastarého a zahrabaného. Spalo to jako mrtvola. Bere me ten spánek jako věčný, že?“ Vzhlédl k ní a přimhouřil malá očka.

„Kdo ví?“ odtušila. „Kdo to může říct? Slyšela jsem vyprávět o strážidlech, zaklínači, o duších, kteří byli kdysi živí.“

„Tento svět má mnoho závojų,“ poznamenal Reš, „a tvoje oči můžou proniknout pouze jediným z nich. Náš zrak obsáhne jen to, co vypadá jako pevné, skutečné místo, a nade vše zcela předvídatelné –

jakmile je záhada vyřešena; a můžeš si být jistá, že vyřešit se dá každá záhada.“

„To nejsou slova zaklínače,“ podotkla Finarra a prohlížela si ho.

„Opravdu? Copak svým uměním nehledám rád, kapitáne? Pravidla ležící za tím, co je vidět, čeho se lze dotknout? Najdi mi odpovědi na všechny otázky a moje mysl bude mít konečně klid.“

„Myslím, že toto není cesta ven,“ poznamenala.

Pokřčil rameny. „Ano. Je tu symetrie. Ven a dovnitř, uražené vzdálenosti odpovídají, a tak jsou zdvojnásobeny, a přece kupodivu jde v obou případech o stejný cíl. Je to zvláštní, že? To pozvání do nemožna a přesvědčení, že dokonce i nemožné má svá pravidla.“

Zamračila se.

„Moje žena mluvila o tom, že je zapotřebí krev, že musí být zaplacená cena,“ pokračoval Reš. „Myslím, že tomu sama rozuměla jen z poloviny. Přitáhnout něco zpátky z hlubiny smrti do světa živých zřejmě vyžaduje totéž mezi živými. Pokud zaklínač hledá cestu ven i dovnitř, jak pátrá po místě, kde se potkávají, potom je přímým důsledkem smřštění, srážka v témže místě, v tomtéž bytí. Aby mrtví vyšli zpátky k žití, musejí živí vyjít na smrt.“

„Potom byl Ruveřin život mincí za vzkříšení toho ducha?“

Povzdechl si. „Je to možné. Kapitáne, závoje jsou... rozrušené.“ Po chvíli naklonil hlavu, oči stále upřené na ni. „Mincí? Zajímavé. Možná to nebyla... mince, spíš potrava. Moc, pohlčená, poskytující sílu roztrhnout závoj mezi živými a mrtvými, a tím se vzepřít zákonům času.“

„Času, zaklínači? Ne místa?“

„Můžou být jedno a totéž. Mrtví sídlí v minulosti. Živí zaplňují přítomnost. A budoucnost čeká na ty, kdo se ještě nenarodili, avšak při narození jsou vrženi do přítomnosti, a tak budoucnost stále zůstává příslibem. I to jsou závoje. Svými myšlenkami se snažíme strkat nos do budoucnosti, ale ty myšlenky jsou jako mrtvé – je to otázka perspektivy, víš. Pro budoucnost jsou přítomnost i minulost mrtvé. Prodereme se skrz a z dosud neznámého světa děláme lepší verzi toho našeho. Jenomže po ruce máme jenom neživé zbraně, a tak děláme neživé oběti z těch, kdo se teprve mají narodit.“

Potrásla hlavou. Cítila zvláštní, znepokojivou směsici odmítání a nejistoty. Ať by řekla cokoliv, Reš byl zlomený, dobitý šokem a žalem. Neviděla v jeho hloubání žádný jasný cíl. „Vrať se, prosím, k té představě moci,“ požádala ho.

Unaveně si povzdechl. „Kapitáne, je tu přímo záplava možností. Nevím, jak jinak popsat kouzla, která se právě vynořují. Mluvil jsem

o třech závojích v čase. A mluvil jsem o závoji mezi životem a smrtí, což může být jen varianta či zvláštnost závoje času. Teď ale věřím, že existuje mnoho závoje, a čím víc jich roztrháme, jak se při neohrabných průzkumech sápeme po moci, tím méně pevné jsou a tím jsou slabší bariéry mezi námi a neznámem. A já se bojím toho, co může přijít.“

Finarra odvrátila zrak. „Odpusť, zaklínači. Jsem strážce a nic víc –“
„Ano, chápu. Nerozumíš mému varování, kapitáne. Novorozená kouzla jsou jen čistá moc a žádná zjevná pravidla.“

Pomyslela na jeho ženu Ruveru. Ty bestie ji prý roztrhaly na kusy. Byl to šok a pro Třasy velká ztráta. „Mluvil jsi s ostatními zaklínači a čarodějkami svých lidí?“

„Konečně začínáš chápat naši krizi,“ opáčil Reš, pomalu zvedl ruce a jako by je studoval. „Neodvažujeme se po těch kouzlech sáhnout. Touto novou budoucností nedokážou skutečně proniknout žádné myšlenky.“

„A co Matka noc?“

Zamračil se, oči stále upřené na své ruce – nebyly to však ruce umělce, nýbrž ruce vojáka, zjizvené, s krátkými, tlustými prsty. „Tma, světlo, nic než závoje? Jaké dary jí dal pán Draconus? Co znamená ta rytina na podlaze Citadele? *Terondai*, nyní vévodčí Citadele?“

„Možná se pán Draconus snaží prosadit pravidla,“ navrhla.

Zamračil se ještě víc. „Tma bez světla. Světlo planoucí čistě beze tmy. Jednoduchá pravidla. Pravidla, která odlišují a vymezují. Ano, strážce, opravdu dobrá práce.“ Vstal a shlédl na bezvládné tělo svého dlouholetého přítele. „Musím *Terondai* vidět na vlastní oči. Má v sobě tajemství.“ Dál se však nehýbal.

„Nebudeš muset čekat dlouho,“ poznamenala Finarra tiše.

„Uvažuji o jiné výpravě,“ prohlásil Reš. „Na cesty léčení.“

Podívala se na Kaplo Dríma. „Předpokládám, zaklínači, že pokouší se převeliké, ale nemluvil jsi právě o nebezpečí, jaké to zahrnuje?“

„Mluvil.“

„Co tedy uděláš?“

„Udělám, co by udělal přítel, kapitáne.“

„Je to schválené?“

„Nic není schválené,“ zavrčel.

Finarra si ho prohlédla a vzdychla si. „Pomůžu ti, jak jen budu moci.“

Reš se na ni zamračil. „Třasové tvou žádost nepřijímají. Neustále tě odmítají. Připadáme ti střídavě zatvrzelí a vyhybaví, přesto zůstáváš. A teď mi nabízíš pomoc při záchraně Kaplo Dríma, kapitáne.“

Stáhla si kožené rukavice. „Vaše zdi jsou příliš vysoké, zaklínači. Třasové mnoho nevědí o životě za nimi.“

„Vidíme zabíjení. Vidíme předsudky a pronásledování. Vidíme zrod nesmyslné občanské války. A taky vidíme vrahy našeho boha.“

„Pokud vidíte jenom tohle, zaklínači, potom mou nabídku opravdu nikdy nepochopíte.“

„Jak ti mám věřit?“

Pokřčila ramený. „Považuj můj cíl za nehoráznost, zaklínači. Snažím se získat tvou podporu. Chci, abys mi byl dlužen laskavost a snad mě podpořil, až budu příště mluvit s Vyšší Milostí Skelenalem.“

Pomalů se narovnal. „To nebude mít cenu,“ podotkl. „V té věci je už rozhodnuto. Neuděláme nic.“

„Potom odejdu, jakmile to bude možné. Ale zatím mi řekni, jak ti můžu pomoci vyléčit přítele.“

„Žádný bůh se nedívá, aby to připsal do tvé knihy dobrých skutků, kapitáne.“

„Svoje skutky si zvažím sama, zaklínači, dobré i špatné.“

„A kam se nakláníš vážky?“

„Jsem sama sobě přísným soudcem,“ opáčila. „Přísnějším, než by se kterýkoliv bůh odvážil. Nehledám kněze, aby něco předstíral místo mě.“

„To je tedy úkol kněze?“

„Pokud ne, potom chci slyšet víc.“

Reš ale potřásl hlavou a tiše zasténal. „Moji předstírači poslední dobou utichli, kapitáne. Už nehledám schválení toho, co dělám. A na Třasy nedohlíží žádný bůh, žádný bůh je nesoudí, a v té nepřítomnosti – odpusť nám všem – se nám ulevilo.“

Došla ke dveřím kobky a spustila petlici, ale ještě se otočila k zaklínači. „A teď?“

„Tas meč, kapitáne.“

„Na co?“

Vzmohl se na napjatý úsměv. „Nemám tušení.“

Kapla vlekli po drsném, kamenitém svahu. I když měl otevřené oči, téměř nic neviděl. Záblesk světla, snad z ohně, mu zamlžil zrak a špinavá ruka, svírající jeho kotník, ho táhla dál, jako by nic nevážil. Viděl podivně rozplácnuté prsty na svých nohou, mozolnatá dlaň mu vyškubávala chlupy a další chlupy mu zdíraly ostré kameny z holých zad.

Takže do jeskyně, páchnoucí po zvířatech, hniječím mase a kouři. Kamenná půda pod ním teď byla mastná. Neměl v těle ani špetku síly a vlastní ruce mu připomínaly tlusté, ježaté provazy vedle hlavy, jak se táhly za ním. Studený, vlhký kámen vytvořil puklinu, do níž

jeho tělo snadno vklouzlo, jako by to dělalo už tisíckrát předtím. Odkudsi z hloubi jeskyně sem doléhalo tlumené hučení.

Průchod se zúžil, nejdřív klesal, pak stoupal. Jeho věznitel supěl. Pleskání jeho nohou se rozléhalo jako dunění bubnu.

Všechno se vytratilo, a když začal Kaplo zase vnímat, pohyb ustal a kolem sebe měl plno vrtících se těl, stěží viditelných ve světle řeřavých uhlíků v nádobách z lebek umístěných na římsách na stěnách. Kromě osvětlení uviděl na stěnách i malby. Zvířata a šrafování, otisky rukou, hůlkovité vzpřímené postavy, vše vyvedené v červené, žluté a černé.

Pokusil se posadit, ale zjistil, že má spoutaná zápěstí a kotníky. Tlusté provazy se napjaly a zvedly ho z kamenné podlahy. Cítil, jak mu padá hlava, udeřil se o kámen, ale pak mu hlavu podložily ruce a zvedly ho, až viděl celé svoje tělo.

Jenomže to nebylo jeho tělo. Pokrývala ho tuhá srst. Hruď měl vydutou jako pták. V namáhaných kloubech ho páliło, bolest mu projížděla končetinami tam, kde se mu do kůže zarývaly zauzlované provazy. Ruce a chodidla vůbec necítil.

Psí běžci na lovu. Spal jsem na stromě s plným břichem. Nad křovisky, za planinou, kde úzké potůčky zvlhčují jíl. Zvířata tam olizovala hlínu oteklými jazyky. Umírala horkem a všude bylo dost potravy pro všechny.

Psí běžci na lovu. Není žádná sláva zabodnout oštěp do nafouklé zdechliny. Chtěli levharta pro jeho srst, tesáky a drápy. Na levhartovi není nic k jídlu. Jeho játra zabíjejí. Jeho srdce je hořké. Levharti neradi umírají. Umírají se vztekem. Umírají plní zášti. Psí běžci na lovu levharta, oči na stromech, hledají těla rozvalená ve větvích. Krev třísní zaprášené kmeny, supi se natřásají a luňáci tancují kolem stromu. Levhart shlíží dolů, zaujatý, ale ospalý. Mouchy se krmí na jeho zakrváceném čenichu a lechtají ho na vousech.

To vše je bezčasé, denní žár odtikává, noc přichází. Nic se nemění. Ta scéna by mohla být namalovaná na stěně jeskyně.

Psí běžci na lovu. Spal jsem na stromě. Jen jeden já. Uviděli mě a pomysleli si, ach, poslední eresal v kopcích, v lesích, v křovinách, které zabrali. Mladý samec, odsouzený marně pátrat po družce, po tlupě, ale teď je sám. Žádný jiný eresal, ne tady, a jak ti ostatní vrískali, když umírali! Vrískali, zatímco obrovské šelmy, s nimiž běhali, uprchly před oštěpy Psích běžců nebo zemřely vlastní smrtí, zmítající se vzteky.

Nejmladším rozrazili lebky, maso uvařili, játra snědli syrová.

Psí běžci na lovu.

Srazili mě kameny z praku. Pád mě omráčil. Příběhli a zmlátili mě do bezvědomí.

Levhartí duch. Drápy poznačený strom. Nevěnovali tomu pozornost.

My, kteří jsme žili, jsme padli. My, kteří jsme žili, jsme se vrátili do vysoké trávy, do tmavých nocí, za nichž se rozléhá křik hyen a řev lvů. Odplížili jsme se zpátky do neviditelných řek, když byl svět ještě bez času. Natahovali jsme se k duchům. Dotkli jsme se jejich srdcí a ta srdce se nám otevřela.

Provazy prudce zatahaly, zpanikařený pohyb značící náhlý strach. Z vnějších částí jeskyně se nese křik a děsivě se blíží stále víc a víc.

Dotkni se levharta, běž s levhartem, žij životem levharta.

Ti loví sami.

Do noci, kdy k nim přišli eresalové. Ve vlnící se trávě se oko snadno splete. Není to však vina toho, kdo se dívá, není to svědkova slabost. Tohle kouzlo mlčí. Kdo nám dal tento dar? Únik před vyhlazením? Mluvil o matce, která se spářila s každým v dohledu. Sběračka semene, živoucí nádoba naděje.

Mahybe.

Do jeskyně přicházeli jeho druhové a cestou zabíjeli, až byla jeskyně zalitá krví.

On byl jeden, spoutaný. On byl mnoha, a mnozí nyní přicházeli.

Kolem zněl drsný křik, jantarové světlo vzplálo a zhaslo, jak někdo převrhl na zem jednu z lebek. Spěchající, strkající se těla, třesk zbraní, a pak byli jeho druhové mezi nimi.

Provazy se uvolnily a on spadl na podlahu.

Tvrdě na něj dopadlo tělo a jedna ruka se mu zaryla do porostu na hlavě. V šíleném polosvětle se něco lesklo. Seděl na něm Psí běžec a on mu vzhlížel do obličeje. Světlem modré oči mu svítily hrůzou. Pak lovec zvedl pazourkový nůž a vrazil mu ho do prsou.

S posledním dechem se smál.

Protože bylo příliš pozdě.

V kobce začalo být nepřírozně horko. Finarra Pecka se ve zbroji potila a kůží ovázaný jílec jejího meče byl potem úplně kluzký a špatně se držel. Zaklínač Reš klečel vedle Kaplovy postele, hlavu skloněnou, ruce položené dlaněmi nahoru na stehnech. Už nějakou dobu se nepohnul.

Její pobyt v klášteře se ze dnů protáhl v týdny. Zprávy zpoza zdí nepřicházely žádné. A přesto ji vnucená nevědomost uklidňovala, jako by tím, že zůstává tady a je svědkem malých životů spoutaných

všemi těmi malými gesty kněžských zvyků, mohla zadržet svět tam venku – jako by opravdu mohla zastavit dějiny. Myslela si, že aspoň trochu pochopila, co přitahuje lidi na takováto místa. Záměrná slepota podléhající lákadlu prostoty vypadala jako nejmírnější rituál jen s pár kapkami prolité krve.

Pokud by bohové skutečně mohli nabídnout jednoduchý svět, nepadla by každá smrtelná duše na kolena? Zatímco by se hroutily budovy, pole by se měnila v úhor a nespravedlnost by prospívala v požehnané lhostejnosti. Chrámy a posvátné památníky považovala za projevy ostychu, kamenné přísliby stálosti, jenomže i kámen časem popraská. Na běhu životů, na běhu celých věků nebylo nic jednoduchého. A přece, přese všechno svoje přesvědčení – hraničící s uctíváním složitosti – něco hluboko v jejím nitru stále volalo po dětské vyrovnanosti.

Jenomže třasská místa uctívání nyní byla bez života. Staly se z nich hrobky zabitého boha. Víra těchto lidí byla otupená jako pěst bušící na zamčené dveře. Uvědomovala si, že jednoduchost, kterou našli, není žádná ctnost, a pokud by z ní bylo možné vyčarovat dětskou tvář, byla by temná a zarputilá.

Reš říkal, že zůstanou stát stranou. Ona ale věřila, že taková pozice je pochybná. Nakonec zjistí, že vůbec nestojí stranou, nýbrž přímo uprostřed.

Tady ten zaklínač, riskující život pro přítele, byl poslední voják, jehož měli Skelenal a Šekkanto k dispozici, i když „voják“ asi nebyl nejsprávnější výraz. Tito lidé byli cvičení v boji. Jenže vůdce teď měli vlastně jen jednoho. Truchlícího muže stravovaného pochybnostmi.

Bylo těžké odhadnout běh času, ale už ji nebavilo stát, a námaha, jak se snažila zůstat ve střehu, jí drásala nervy. Opřela si špičku meče o dřevěnou podlahu.

„Do Propasti pod námi!“

Rešův řev ji vylekal, až couvla. Zaklínač před ní vyskočil a vrhl se na Kaplovo tělo, jako by se snažil udržet bezvládného muže v posteli.

Bezradná a vyděšená Finarra pustila meč a přiskočila.

Kaplo Drím se Rešovi nevzpíral – vůbec se nevzpíral – a přesto viděla, jak se jeho tělo rozmazává, jako by mělo každou chvíli zmizet. Zaklínač ho popadl za pravou paži a naklonil se nad Kaplovu hrud'. „Chyť ho za druhou ruku!“ křičel. „Nenech ho odejít!“

Odejít? Zmateně přešla na druhou stranu a uchopila Kaplovu levou paži oběma rukama. Viděla, že krev z pahýlu prosákla obvazy. Vyděsil ji pohled na drápy pronikající fáčem. „Zaklínači! Co se to tu děje?“

„Směs krve,“ syčel Reš. „Stará krev v něm se stále vysmívá dítěti – táhne ji s sebou. Žádné opuštění. Žádná vražda. Budou přebývat spolu – slyším, jak se směje.“

„Zaklínači, co tady ta tvoje magie vypustila?“

Drápy projely obvazy, a jak rostly do délky, jednotlivé prsty se oddělily. Na Kaplově zpoceně paži Finarra viděla skvrnitý vzor tvořící se v kůži a tmavnoucí v mapu žlutohnědých skvrn, které jako by se vznášely na mihotavém zlatožlutém povrchu. Maso pod jejími dlaněmi jako by odtékalo.

„To ne já,“ zavrčel Reš. „Nemohl jsem dovnitř. Ani s kouzly, která jsem probudil, jsem nemohl dovnitř!“

Kaplovi uniklo hrdelní zavrčení. Vycenil zuby, i když oči měl dál zavřené.

„Nesmí se popustit,“ naléhal Reš.

„Popustit? Takže to opravdu byli Džhekové –“

„Ne! Džhekové jsou jako děti tváří v tvář tomuhle – tomuhle *tvo- rovi*. Je starý, kapitáne – bohové, jak je *starý*! Ach, Ruvero...”

Skvrnybledly. Drápy se zatahly do prstů. Předloktí a ruka dorostly zpátky, kluzké krví, s potrhányými kousky ohořelého masa. Rány ve stěně už byly jen světlými jizvami, všechny známky infekce zmizely.

„Vrací se,“ zasupěl Reš. Podíval se na ni, oči vykulené a ustrašené. „Pochop, kapitáne, nic z toho není moje dílo. Ale teď už jenom čekají.“

„Oni?“

„Mluvil jsem o umrlci, kterého probudila moje žena – jak se jeden stal mnoha.“

„To teď postihuje Kaplo Dríma?“

„Ano.“

„Je to nemoc? Horečka?“

„Myslím... ne. Je to –“ Zavrtěl hlavou. „Nejsem si jistý. Je to... únik.“

„Před čím?“ Narovнала se, pustila Kaplovu ruku a prohlížela si zaklínače. „Před smrtí? On umíral –“

„Už neumírá. Ale víc říct nemůžu, kapitáne.“

„A kdy se probudí? A bude tvůj přítel jako dřív?“

„Ne.“

Strach v jeho očích nepolevoval. Když se do nich podívala, vybalila se jí zvřata v klecích.

„Zůstaň se mnou, dokud se neprobudí,“ požádal ji.

Narovнала se a rozhlížela se kolem, až našla svůj meč. Došla k němu, dřepla si a uchopila vlhký, studený jílec.

Někdo zabušil na dveře a oba je polekal.
„Běž pryč!“ zařval Reš.

Řada kopců končila úzkými hřebeny se strmými svahy a zcela bez porostu. Hlína byla kamenitá, rezavé barvy, a na úpatí kopců tvořila vějíře roztahující se až na pláň. Tyto vějíře byly plné ostrých kamenů lesknoucích se ve slabém zimním světle jako drahokamy.

Kagamandra Tulas hleděl k východu přes pláně ke vzdálené linii černé trávy. Rezavé vějíře naplavenin pod ním vypadaly jako krev vytékající z ran přes matně šedé jíly. Kagamandra se utábořil těsně za poslední zubatou linií kopců, kde byl chráněn před studenými větry ženoucími se od severovýchodu. Mezi popadanými, rozbitými balvany poblíž velkého hnízda z omšelých větví a kmenů po nějaké záplavě si vytvořil dřevěný přístřešek schovaný pod skalním převísem. Před otvorem byla malá jáma, kde si vařil a pomalu se propracovával šťastně nalezenou zásobou dřeva. O pár kroků dál z rozsedliny odbočovala rokle končící slepě ve skalách, tam nechal spoutaného koně.

Někde mezi jeho odjezdem z Neret Sorr a příjezdem sem jeho příval odhodlání vypřchal. Lepší muž by prostě pokračoval navzdory vlastnímu hnusnému selhání. Přinejlepším by dojel až do zimní tvrze strážců nebo by odtamtud možná pokračoval k Třasům obývaným kláster Yannis nebo Yedan. A odtamtud už to byl do Charkanas jenom kousek. Každý krok nabízel vlastní rychlost, čemuž rozuměl i mezek.

Hrdinské cesty, opěvované básníky, nikdy neklopýtnou o nedostatek hrdinova odhodlání. Vnitřní krajina takových lidí byla pro posluchače něco neznámého a cizího, a tak to bylo i míněno, protože básníkův cíl nebyl nikdy jednoduchý či nevinný.

Žádný smrtelník se nemohl takovému hrdinovi postavit. To možná bylo tajným poučením z takových příběhů. Kagamandra ale už dávno opustil představy o romantice hrdinství, jako kdyby bylo možné prožít život z dálky, být tou postavou, vždy vzdálenou na obzoru, krácející vyprahlou krajinou, kde je každý krok vítěznou bitvou, kde je každá válka hodna toho, aby byla vybojována. V této scéně nebyl žádný důvod jít blíž. Podrobnosti se poddávaly nezbytnosti cíle.

Kagamandra kdysi věřil, že takové příběhy spřede jeho vlastní život, jeho úspěchy na bitevním poli. Kdysi toužil po pozornosti básníků – v dobách, kdy písně neměly žádný trpký podtón, než začal být svět otrávený sám sebou.

Šarenas – sestřenka Hunna Raala a žena, která nejspíš uloupila jeho srdce – na něj naléhala, aby jel za svou snoubenkou. Nebyla to snad hrdinská výprava? Nevyzývala přímo k písni či básni? Nezáská

takovou cestou nehynoucí lásku Faror Hend? Když ale vyjel z Neret Sorr a nechal za sebou tu zatracenou znovuzrozenou armádu, věřil něčemu z toho? Jenomže pokud by ji našel, pokud by konečně Faror Hend stanul tváří v tvář, co by uviděla? Zoufalého, trapného starce, který by ji držel jako každý jiný stařec: jako by byla vtělením jeho dávno ztraceného mládí. Jak by před ním mohla necuknout? Jak by mohla věřit jeho slovům?

Sliby svobody byly jako pes držící v tlamě vlastní ocas. S příslibem mezi zuby mohl běžet navěky.

Nebe na východě bylo obtěžkané mraky jako z leštěného železa, slibujícími sníh. Kagamandrovi docházelo jídlo a okolní kopce byly z větší části pusté až na pár králíků, kteří zatím ale unikali okům, jež nastražil. Píce, co si vzal pro koně, už byla skoro pryč a zvíře s každým dnem sláblo. Nutnost přežití už ho měla přimět pokračovat v cestě, ale ani takový podnět ho dosud nevyhnal z jeho doupěte.

Jeho otec věděl, že je požitkářské dítě, a pokud by tu jeho duch setrval déle, jistě by ho nepřekvapilo, kdyby teď svého jediného přeživšího syna uviděl. Výsadu zemřít v rozpuku sil měli Kagamandrovi bratři. Pár líc na jih odtud tvořily tři mohyly ostrovy na pláni a kolem nich rostla zelená tráva a na jaře kameny obklopí záplava květů.

Kagamandra si celá léta namlouval, že bratrům nezávidí svobodu, jakou našli, to požehnané osvobození od veškerého očekávání a hrozného zklamání, jež následovalo.

Nemiluju ji. To je jasné. Ani netoužím po její lásce. Jsem duch. Setrvávám tu jen skrze nedostatek vůle.

V dále se ze stěny černé trávy vynořili jezdci. Někteří vedli koně, na nichž byla zřejmě naložená těla. Už je nějakou dobu pozoroval, zatímco vedli koně podél ostrého okraje Třpytivé zkázy. Byli téměř přímo proti němu a brzy ho minou cestou na jih.

Jeho otec měl ve zvyku používat jedno rčení, slovy vládl jako zbraní a bušil jí do dětí. *Jméno hrdiny bude žít navěky. Zemřete-li zapomenuti, nežili jste vůbec.* Když se Kagamandra vrátil domů z válek, jediný, kdo z otcových potomků přežil, byl již známým hrdinou, válečníkem, vysoko pozvednutým na štítě ušlechtilosti – obdařený titulem a ctí. Otec na něj upřel prázdný pohled a neřekl nic.

Následující rok se starý pán rozhodl zchřadnout docela a choval se, jako by zemřeli všichni jeho synové. Kagamandrovo jméno už nikdy nevyslovil. *Možná jsi zapomněl. A tak já, který jsem přežil, jako bych nikdy nežil. Ukázalo se, že tvoje oblíbené rčení, otče, je lež, když se ti konečně položilo k nohám. Nebo jsi naopak selhal ty?*

Na tom nezáleží. Jediná odměna nechutnala jinak než trpce, co

jsem se vrátil domů. Po návratu na mě nečekala nevěsta. Po návratu mě nečekal otec, protože mě ta zpráva předešla, a když jsem konečně dorazil, on už stál na prahu smrti.

Nemiloval Faror Hend. Dokonce po ní ani netoužil. Když se v noci choulil pod kožešinami a poslouchal vzdálený křik ještěřích vlků ze Třpytivé zkázy, nemyslel na tu mladou ženu. Místo toho myslel na Šarenas.

Kolik osudových rozhodnutí může jeden udělat? Mnoho, protože ani smrt nemusí být náhlá. Může být odměřována jako popíjení jedu. Každý den lze přivítat, jako by i on zemřel, ale očekával váš příchod. Kolik smrtí jeden vydrží? Stále krácím polem mrtvol a ani jedna nemá, co dobrého by řekla, jenže já se naučil dívat se jim do očí a necuknout. Za to můžu poděkovat otci.

Sešel z římsy a vydal se úzkou, krivolakou cestičkou do svého tábora.

Dal hubenému koni poslední zbytek píce, posbíral si kožešiny, zavázal je, opásal se mečem a zkontroloval zbytek výstroje, než hodil sedlo koni na hřbet.

Zakrátko vyjel ze soutěsky, stočil koně přes hřeben a zamířil dolů po rudém bahně na tvrdou, zmrzlou pláň. Z oblohy se snášely sněhové vločky. Pobídl koně do pomalého cvalu, aby se mu trochu zahřály nohy.

„Je to Kagamandra Tulas, veliteli,“ hlásil po návratu Bursa.

Calat Hustain ještě kousek popojel, než přitáhl koni otěže. Zbytek oddílu se shromáždil kolem svého vůdce.

Starý seržant se pohodlně usadil v sedle a ruce v rukavicích položil na hrušku. Od toho dne na pobřeží Vitru nespal moc dobře. Každá noc ho vtahovala do horečnatého světa, kde na nebi kroužili draci a on utíkal přes rozlehlou, jednotvárnou pláň. Ruce měl obtěžkané podivnými předměty: držel stříbrný kalich, korunu, žezlo a truhličku, z níž se sypalo zlato.

V té noční můře byl jediným ochráncem těch pokladů, jenomže draci ho nehonili, jen kroužili nad ním jako mrchožraví ptáci. Čekali, až padne, a on běžel dál, uhýbal před jejich ohromnými stíny letícími po zemi před ním. Mince dál vypadávaly a kutálely se za ním – zřejmě jich byl bezpočet. A když mu z ruky vyklouzlo žezlo a spadlo na zem, zjistil, že drží jiné, úplně stejné.

Viděl, že koruna je zničená. Pokroucená. Kalich zprohýbaný.

Eleinti nad ním byli trpělívi. Nemohl utíkat věčně a nebylo kde se schovat. Dokonce i půda tu byla příliš tvrdá, než aby mohl vyhrabat díru a svůj poklad zakopat.

Za úsvitu se probouzel s očima zarudlýma vyčerpáním a každou chvíli pátral po obloze.

Ti hrozní tvorové se už znovu neobjevili. Vtrhli do světa trhlinou ve vzduchu nad Vitrem a zase zmizeli. To bylo jaksi horší – a Bursa málem toužil nějakého spatřit, nepatrný černý šrám v dálce. To přání ale nikdy nepřechálo cestu do spánku.

Na rozkaz Calata Hustaina vyjel, aby zjistil, kdo je ten osamělý jezdec, co je sleduje. Teď to vypadalo, že na něj počkají. Bursa se podíval na Spinnoka Durava a pocítil bodnutí, jež se podobalo roztrpčení. Mladí dokážou přežít všechno. Byli mezi nimi tací, kteří vynikali dokonce i mezi sobě rovnými, a Spinnok Durav byl jedním z nich. Byly základními kameny jeho sebevědomí dokonalé rysy, nebo se mu na tváři usadil zbytek ničím nespoutané hrdosti, vytvářející iluzi rovnováhy a otevřené vyrovnanosti?

Ochranou mladého strážce Bursu pověřila sama kapitán Finarra Pecka. Ale právě Spinnokův varovný výkřik je na tom pobřeží všechny zachránil. Nebo si to možná Bursa pamatoval špatně – byly to náročné časy. Když si však ten výkřik znovu vybavil, znělo to jako Spinnokův hlas.

Začínám být posedlý. Už zase. Celý život stejná hra. Jenom přecházím od jednoho k druhému. Žádný klid, ani naděje na odpočinek. Ve snu utíkám jako hlupák a nesu poslední poklady Moudré Charkanas.

Eleinti.

Spinnok Durav. Neměla mi ten úkol dávat. Neměla mě nutit, abych mu začal věnovat pozornost. Copak neviděla, jaká závist se ve mně skrývá a jak si najde Durava? Posedlost běží pokaždé po stejné cestě, pořád dokola. Pokaždé po stejné kamenité stezce. Závist je prudký cit. Má cíl a má moc. Potřebuje někoho nenávidět a zřejmě si našla jeho.

Spinnok Durav zachytil jeho pohled a usmál se. „Ještě dva dny, seržante, a jsme doma.“

Bursa kývl a zatahal se za řemínek přílby, protože mu rozdíral hrdlo. Bylo zima a sucho a jeho kůže tuhle hnusnou roční dobu nesnášela nejlépe. Zaklonil se a zapátral na tmavé obloze. Vzduchem vířil sníh, ale nějak se mu nedařilo dopadnout na zem.

„Tam nahoře bude zima, řekl bych,“ poznamenal Spinnok a pobídl koně k Bursovi. „I pro draky.“

Bursa se zamračil. Ovšemže si ten muž všiml jeho zvyku a teď si z něj utahoval. „Bolí mě kosti,“ zabručel. „Říkají mi, že se blíží bouře. Jenom chci zjistit, jak silná.“

Spinnok se znovu pousmál a kývl. „Doufal jsem, že jí ujedeme,

seržante. „Otočil se a sledoval příjezd Kagamandry Tulase. „Ale zřejmě se nám to nepodaří.“

Teprve tehdy, když si všiml, kam se mladý muž dívá, uviděl Bursa na severním obzoru roztaženou vzedmutnou hradbu bouřkových mraků. Zavřel a potřásl hlavou. Myšlenky se mu únavou motaly a vytvářely riskantní spojení.

Calat Hustain pobídl svého koně a poodjel od oddílu. Zastavil těsně za posledními koňmi s přivázanými těly, právě když k nim konečně dorazil Kagamandra Tulas.

„Kapitáne,“ řekl Calat na přivítanou. „Jsi daleko od cesty mezi Neret Sorr a naším zimním táborem – a hledal jsi mě? Jakým hrozným legijním prohlášením musím čelit teď?“

Šedobradý válečník byl neupravený, těžký plášť měl špinavý. Jeho kůň byl vyzáblý. Zvedl ruku v rukavici, aby zarazil Calatovy otázky. „Nedoprovází mě jediné Urusanderovo slovo, veliteli. Cestuji za vlastním cílem, ne legijním.“

„Tedy nemáš žádné zprávy?“

Bursa viděl, jak Kagamandra váhá, než nakonec pokrčil rameny. „Zima je jařmem všech ctížádostí. Řekl bych ale, střež se jara, Calate Hustaine.“

„Musí mi každý voják legie vyhrožovat?“

„Už nejsem kapitán, pane. Staré svazky jsem zpřetrhal.“

Calat Hustain chvíli mlčel. „Odřízneš končetinu, ale rána krvácí dál,“ poznamenal.

Kagamandra se na něj zadíval a pak cosi tiše zabručel a potřásl hlavou. Bylo zjevné, že se hněvá. „Pokud tě moje varování před nadcházející válkou bodá jako trn, potom si říkám, jaká divočina ti asi bují v hlavě, veliteli. Kvůli tvým strážcům ti rádím, abyste se prosekali ven. Hrozba války nás zdraví všechny, nebo snad tvrdíš, že máš tvář v tvář jejímu tragickému příslibu zvláštní výsadu?“

„A přece hledáš strážce,“ prohodil Calat. „Kagamandro, Faror Hend v našem zimním táboře nenalezneš.“

„Potom mi pověz, kde ji najdu.“

„To nemůžu, jen to, co jsem už řekl. Nečeká na tebe na konci cesty.“

Bursa věděl, že jeho velitel by mohl být vstřícnější. Netušil, jestli se za Calatovu malichernost stydí, nebo mu poskytuje uspokojení. V Calatově pozdravu nebylo nic přívětivého, a teď to vypadalo, jako kdyby poté, co pochopil důvod Kagamandrových cest, stál Bursův velitel před psem v kleci a strkal mezi mříže ostrý klacek.

Všichni jsme unavení. Zbití okolnostmi. V této roční době roste lítost špatně.

Kagamandra kývl, zvedl otěže a vyrazil do kopců na západě.

„Je moudré najít si přístřeší,“ zamumlal Spinnok. „Tak mě napadá, jestli bychom neměli udělat totéž.“

„A jít za Tulasem?“ zachraptěl Bursa. „Vyzývám tě, abys to našemu veliteli navrhl.“

Ač mu Spinnok odpověděl úsměvem, Bursa v něm konečně uviděl náznak slabosti, a když mladý strážce neřekl nic poté, co jim Calat pokynul a oddíl pokračoval v cestě na jih kolem okraje Třpytivé zkázy, seržant žvýkal jisté uspokojení z tohoto skromného vítězství.

To stálo za hlídání, ne? Nedělej ze sebe hlupáka před svým velitelem, Spinnoku Durave. Radši si nejdřív promluv se mnou, jestli si myslíš, že je mezi námi pohoda a ve mně nalézáš bezpečný domov pro svá bláhová slova. Pokud je já hromadím, inu, to je jen moje věc.

Znovu přemýšlel o rozlehlé prázdné pláni, po níž se hnaly stíny, jak draci plachtily na nebi, a on měl v rukou poklad a lapal po dechu, když k nim dorazila vánice v závanu kousavého větru a přívalu ledové plískanice.

Narad dřepěl u ohně a pozoroval ostatní, kteří odpověděli na Glyfovo povolání, ačkoliv nevěděl nic o povaze toho pozvání. Jako by se ve zničeném lese ozývaly hlasy, které neslyšel. Jak byl otupělý vlastním hnusným já, veškerá vnímavost pro něj byla ztracena. Se svýma očima byl omezen na nevalná pozorování, těch pár zvuků, co slyšel, byly jen obyčejné zvuky shromážděných lovců, v ústech cítil jen vyčpělé zbytky jídla a stojatou vodu. Uvězněný ve vlastním těle cítil zmrzlou půdu a křehké větvičky, které házel do plamenů. Tohle tedy byl. Nijak se nelišil od půl tuctu vychrtlých psů, kteří se k jejich provizornímu kmeni připojili.

Odpírači kolem něj byli cizinci způsobem, který Narad sotva chápal. Pohybovali se téměř neslyšně, mluvili zřídka a zjevně byli posedlí svými zbraněmi – loveckými luky s ohromující sbírkou šípů, kdy každý sloužil jinému účelu a každý byl vyrobený s jedinečným opeřením či ozubem, délkou dřívku či druhem dřeva nebo materiálem použitým na hlavici. Stejně pečlivě ti muži a ženy, a dokonce i omladina mezi nimi, pracovali na tesácích olejem, slinami, různými písky a hrubozrnným jilem. Odvíjeli a zase navíjeli kůži, tuhou trávu či střeva na rukojeti z paroží či kostí. Několik jich mělo vrhací oštěpy a používali zatížené vrhače oštěpů z tučku a zeleného kamene – umělecky vyřezané v hadovitých vzorech, které Naradovi připomínaly potoky či řeky.

Posedlost vyvolávala vzorce, způsoby pohybu opakované bez odlišností. Opakování zbavovalo nutnosti používat slova a nikdo niko-

mu nekřížil cestu, nerušil ho při práci, ze dne na den se prostě nic neměnilo. Narad v tom vnímal způsob života lidí v lese. V kruhu, ve zdánlivé bezduchosti, nijak odlišný od střídání ročních dob, nijak odlišný od vlastního cyklu života.

A přece se Glyfův kmen záměrně soustředil na úkol vraždy. Všechny ty přípravy nabízející klamný rytmus, jenž mohl ukolébat někoho neuvyklého trpělivosti.

Někoho jako já. Příliš neohrabaného na tanec. Podíval se na legijní meč, co nyní nosil. Vypadal použitelně. Někdo se postaral o ostří, vyhladil zuby, změkčil vřepy. Pochva nepotřebovala žádné opravy. Nýty držely, přezka a kroužky byly pevné. Prohlídka trvala jen chvilku.

A teď čekal, ve střehu, ale bez pocitů, a našel v sobě větší náklonnost k toulavým psům než k lovcům, k zapřísáhlým zabijákům.

Vzorce, to bylo něco, čemu rozuměl. Vše, čím byl, čím je a čím bude, neustále kroužilo kolem nějaké věci, nějaké síly – představoval si to jako železný kolík zaražený hluboko do země a na něm upevněný tlustý kruh. Ať udělal cokoliv, ať plánoval cokoliv, bylo to připoutané k onomu kruhu uzly, jaké žádný smrtelník nerozváže. Občas byl provaz dlouhý, stočený, dychtíl se roztáhnout a nechat ho běžet do dále, ale nikdy ne tak daleko, jak si představoval nebo jak snil, že by mohl. A pak ho přitáhl zpátky, zprava nebo zleva, a i když běžel dál, běhal jenom v kruhu. Kolík stál v dolíku a hlína všude kolem byla udusaná, tráva zašlapaná, stezky vykroužené kolem dokola.

Zabíjel a bude zabíjet znovu. Cítil se vytržený ze společnosti ostatních, vyčleněný, opovrhovaný, znevažovaný a vysmívaný. Z každého příslibu bratrství se vyklubal klam. Nenašla se žádná žena dost silná, aby ten provaz přesekla nebo vyviklala kolík. Místo toho je jenom vtahoval do svých smyček, přimáčkl je na zem a vzal si, co potřeboval, ale co nikdy nenalezl. *Nikdy, nikdy ne takto. Naše těla jsou blízko ve zdánlivé důvěrnosti, ale pravda je krutá. To, po čem toužím... po čem jsem toužil, byla něha.*

Jenomže ten jazyk mi nikdy nebyl dán. Dal jsem tedy tvar svému pocitu marnosti v surovém znásilnění, v prázdném triumfu moci. Mohl bych si takto vzít tisíc žen do svého objetí, kde je tráva ušlapaná a prach štípe do očí, a nikdy bych nenašel, co hledám.

Vzorce. Chodím pořád kolem dokola, přibíty na místě, a opakuju, co už jsem dělal, pořád a pořád dokola.

Jenom čekal na roztržku, první krutou poznámku, zrod ozubených slov vržených proti němu. Nestačilo, že nepocházel z lesa? Že ho lovci pouze snášeli, protože jim to řekl Glyf? Za jak dlouho se jejich rozhořčení prožere tenkou slupkou zdvořilosti?

Lepší by bylo, kdyby ho Glyf střelil šípem do prsou, šípem s hlavicí z pazourku, železa, kosti nebo parohu, s vhodnou délkou dřívku, s elegantním dřevem v pružné odpovědi na tětivu luku.

V táboře teď byla asi třicítka odpíračů. Pokud měli všichni příběh k vyprávění, šeptali si je tím hlasem, který Narad neslyšel, ústa se pohybovala za maskami a celou dobu pokračovaly ty tiché, nesnesitelné přípravy. *Pořád kolem dokola* –

Glyf si k němu přidřep. „Jmenuju tě Strážem. V našem starém jazyce je to Yedan.“

Narad zabručel. „Nic moc jinýho nedělám.“

„Ne. Po tu dobu v noci, kdy jsi vzhůru. Když vstaneš a procházíš táborem. Po tu dobu v noci, kdy se vracejí tvoji strašáci. Nervy máš napjaté. Zmocní se tě neklid, který nedokážeš pojmenovat, pokud neodejše svoje nejhlubší obavy. Probudíš se a vstaneš, když ostatní bojují o návrat do spánku, aby se mohli opět ztratit. Toto je hrozná hlídka, osamělá hlídka. Je to hlídka toho, kdo je sám.“

Narad postrčil špičkou nohy větev hlouběji do ohniště. Nenapadlo ho, co by řekl. Ta ostatní jména, jež si vysloužil, pálila. Tohle ale ne. Netušil proč.

„Mí lovci si tě váží,“ poznamenal Glyf.

„Cože? Ne, jenom si mě nevšímají.“

„Ano, váží si tě.“

„Tomu ty říkáš vážít si někoho? Vy odpírači – nerozumím vám.“

„Stráž je vždycky sám. Jejich příběh to tak vyžaduje. Vidíme ti to na očích, příteli, že jsi nikdy nepoznal lásku. To je možná nezbytné pro úkol, který tě očekává.“

Narad se nad Glyfovými slovy zamyslel. Ten úkol byl pro něj jako stvořený. To byla pravda. Ale pochyboval o čistotě svého cíle: nakonec, legijní oddíl byl svědkem jeho hanby a tváře, které v noci vídal – ty, jež ho budily, když byla obloha ještě černá – ty chtěl zabít, zahodit a zašlápnout. *Moje hanba. Oni všichni. Jeden každý z nich.* Mohl pozvednout svou přísahu, vyslovit její jméno jako modlitbu a prohlásit se zbraní její pomsty. Ale i pak by slyšel šeptem pronášenou touhu zraňující srdce, příliš ubohou na něco jako vykoupení.

Existovaly doly, kde pracovali padlí a zkrachovalí, neodpustitelní hlupáci nosící si s sebou své neodpustitelné skutky. Plazili se pod zemí, vrtali pod těžkým kamenem a vrstvami skály. Prokopávali se svým neodpustitelným světem a považovali to za jakési pokání. Měl odejít na nějaké takové místo. *Kdyby jen proto, abych rozbil tu skálu držící železný kolík, rozbil ji, vysvobodil se, utíkal rovně – rovně jako šíp, přímo k nejbližšímu útesu.*

„Mým úkolem je pomsta,“ řekl místo toho Glyfovi. „Chci pomstít svou hanbu. Ostatní jí... kus sebrali. Musím je najít a vzít si ji zpátky. Pokud to dokážu... pokud dosáhnu toho, toho místa...“

„Potom budeš vykoupen.“ Glyf kývl.

„A to se nesmí stát, Glyfe. To se nikdy nesmí stát. Za to, co jsem udělal, není možné žádné vykoupení. Rozumíš?“

„Potom musí Stráž hlídat most odsouzený ke zřícení. Stráž, který stojí a stojí pevně, je naší předzvěstí nezdaru.“

„Ne. Co to povídáš? To – můj zločin – nemá nic společného s vámi odpírači. Vaše věc je spravedlivá. Moje nikoliv.“

„Ty dvě věci se musejí poznat navzájem, příteli, a pak se na ten skutek podívat společně. Poznáš, že nakonec je to jedno a totéž.“

Narad si válečníka prohlížel. „Zdá se, že už jsi mě vymyslel, Glyfe. Našel jsi způsob, jak mě, inu, vykovat pro svůj způsob nahlížení světa. Příliš nezapadám, nemyslíš? Nejlepší bude najít si někoho jiného, někoho, kdo nemá tak... bohatou minulost.“

Glyf ale vrtěl hlavou. „My se nebojíme, že... příliš nezapadáš. Proč se něčeho takového bát? Hladkého světa se neudržíš. Není tam cesty dovnitř ani ven. Je uzavřený do sebe. Odpovědi si tvoří sám, a tak není rušen pochybnostmi.“

Narad se zamračil do ohně. „Na co čekáme, Glyfe? Musím najít nějaké vojáky a zabít je.“

Glyf mávl rukou a narovnal se. „Přichází návštěva. Brzy tu budou.“

„Dobře. A přicházejí odkud?“

„Ze svatyně. Od oltáře zčernalého starou krví.“

„Kněží? K čemu nám budou kněží?“

„Kráčejí lesem. Už celé dny. Sledujeme je a zdá se, že je cesta dovede sem do tábora. A tak počkáme a uvidíme, co z toho vzejde.“

Narad si přetřel obličej. Způsoby odpíračů mu zůstávaly záhadou. „Kdy tedy dorazí?“

Glyf mu položil ruku na rameno. „Myslím, že dnes v noci. V době tvého bdění.“

Ve snu kráčel Narad po ohnivém pobřeží. V ruce držel meč, ale špičku táhl pískem, z něhož vyskakovaly jiskry a zažíhaly se uhlíky odstrkované z klikaté brázdy, již po sobě špička zbraně zanechávala. Krev na čepeli shořela do černa. Narad byl unavený a věděl, že někde za sebou zanechal mnohem větší brázdu s mrtvolami nahromaděnými po obou stranách.

Obklopovaly ho plameny šlehající vysoko jako hořící stromy. Na zem se snášel popel.

Vedle sebe měl ženu. Možná tam byla odjakživa, ale on nevnímal běh času. Měl pocit, že po pobřeží jde věčně.

„Tady žádnou lásku nenajdeš,“ poznamenala ta žena.

Neobrátil se k ní. Ještě nepřišel čas podívat se na ni, pohlédnout jí do očí. Kráčela jako sestra, ne milenka, nebo možná jen společnice, ale ne přítelkyně. Vlastní slova ho šokovala. „A přece se tady postavím, má královno.“

„Proč? Tohle není tvoje válka.“

„Přemýšlel jsem o tom, Výsosti. O válce. Přemýšlel jsem o tom, že nezáleží na tom, kde válka je ani kdo v ní bojuje. Nebo jestli nás se zabijáky spojují krevní pouta. Klidně by se mohla odehrávat na druhém konci světa a mohli by v ní bojovat naprostí cizinci z důvodů, které ani nechápeme. Na ničem z toho nezáleží, Výsosti. I tak je to naše válka.“

„Jak to, Yedane Narade?“

„Protože nakonec nás nerozděluje vůbec nic. Nic nás neodlišuje. Pácháme stejné zločiny, bereme životy, držíme půdu, postupujeme půdu, překračujeme krví zalité hranice – čáry v písku, které se nijak neliší od toho tady. S ohněm v zádech i před námi – myslel jsem, že tomu moři rozumím, Výsosti, ale nyní vidím, že jsem ho vůbec nepochopil.“ Pozvedl meč a ukázal na mihotavou, plameny obklopenou hladinu. Zbraň mu v ruce skákala a třásla se, jako by měla vlastní vůli. „To, má královno, je říše mru. Sníme o tom, že v ní budeme plavat, ale když to konečně uděláme, jenom se utopíme.“

„Potom nám, bratře, nedáváš žádnou naději, pokud náš život vymezuje válka a mír naší smrt.“

„Všichni pácháme násilí na sobě, Výsosti. Není to jen bratr proti bratrovi, sestra proti sestře nebo libovolná jiná kombinace, jakou si představíš. Naše myšlenky neúnavně vyvolávají krutý zmatek v našich hlavách. Bojujeme s touhami, máváme praporci naděje, strháváme zástavy každého příslibu, který se opovázíme vyslovit. V našich hlavách, má královno, je svět neznající mír, a tímto popisem vymezujeme samotný život.“

„Pochybuješ o svém cíli, bratře,“ poznamenala. „Po tom všem. Není divu.“

„Byl jsem milovník mužů, Šero –“

„Ne. To nejsi ty.“

Zmocnil se ho zmatek a málem klopýtl. Opile se narovnal, opět spustil meč, a když špička dopadla do písku, vykřísla houf jisker. Šli dál. Narad potřásl hlavou. „Odpusť, už je skoro čas.“

„Ano. Chápu, bratře. Noc se plazí. I když spíme a nic nevidíme, i tak se plazí.“

„Chtěl bych, abys vytáhla ten kolík, má královno.“

„Já vím,“ odvětila tiše.

„Jejich tváře byly mou hanbou.“

„Ano.“

„A tak jsem je všechny zabil.“

„Bílé tváře,“ zamumlala. „Nesdílející tvou... nerozhodnost. Jsme jejich jediným stínem, bratře, a v tom jim nikdy nesmíme lhát. Udělal jsi, co jsi musel. Udělal jsi, co se od tebe žádalo.“

„Zemřel jsem v sestřině náručí.“

„Ne, ty ne.“

„Jsi si jistá, má královno?“

„Ano.“

Zastavil se, nahrbil a sklonil hlavu. „Výsosti, musím se tě zeptat – kdo zapálil tento svět?“

Natáhla k němu ruku, měkkou, zakrvácenou, dotkla se jeho brady a přiměla ho podívat se jí do očí. Násilníci odvedli svou práci. Na to se nedalo zapomenout. Vzpomínal si na její zničené tělo pod sebou, na roztrhané cáry, jež zbyly z jejích svatebních šatů. Vzhlížela k němu mrtvýmá očima a její mrtvé rty se rozevřely a vypustily mrtvá slova: „To ty.“

Narad zamrkal a otevřel oči. Byla noc. Pár ohňů už vyhaslo a kolem celého tábora se tyčily ohořelé, zčernalé pařezy. Ostatní spali. Narad se posadil a odhrnul vypelichané kožešiny, pod nimiž ležel.

Její strašení vítal, ne však iluze, které přinášelo. Nebyl její bratr. Ona nebyla jeho královna – i když možná jistým způsobem z ní královnu udělal – ale čest, jakou cítil na tom místě, na ohnivém pobřeží, nebyla jen jeho. Byla zasloužená. Ona vedla svůj lid a její lid byl armáda.

Vnitřní války dělají války vnější. Vždycky to tak bylo. Nezůstalo nic, ale zůstalo všechno, za co stojí bojovat. A přesto, kdo se opovízí myslet si, že to je ctnost?

Zvedl ruce ke zjizvenému, zničenému obličej. Bolest nikdy úplně nezmizela. Stále cítil její špinavé prsty na své sanici.

Jeho pozornost upoutal pohyb. Rychle vstal a otočil se. Do tábora přicházeli dva muži.

Těžší z nich zastavil svého společníka a zamířil k Naradovi.

Není to Tiste. Jen je převlečený za divocha.

Ale ten, který čeká za ním, to je Tiste. Andii.

Mohutný cizinec se zastavil před Naradem. „Odpusť mi to,“ pronesl tichým, dunivým hlasem. „V zemi pod námi je horkost. Největší

žár žhne pod tvýma nohama.“ Odmlčel se a naklonil hlavu. „Pokud tě to uklidní, považuj mého přítele i mě za... můry.“

Ostatní v táboře se probudili, seděli, ale jinak se nehýbali. Všichni upírali oči na Glyfa, jenž vstal a připojil se k Naradovi.

Cizinec se mu poklonil. „Odpírači, přivítáš nás ve svém táboře?“

„To není na mně,“ opáčil Glyf. „Já jsem jen luk ohnutý k šípu. V této záležitosti za nás mluví Yedan Narad, Azathanaji.“

Narad sebou trhl. „Žádnou takovou výsadu jsem si nezasloužil, Glyfe!“

„Tentokrát patří noc tobě,“ odpověděl Glyf. „Nejde o to, kde stojíš, ale kdy.“

Narad se znovu podíval na cizince. *Azathanai!* „Nejsi náš nepřítel,“ pronesl pomalu a trhl sebou, jak jeho hlas zněl tázavě. „Ale ten za tebou – to je legijní voják?“

„Ne,“ odvětil Azathanai. „To je pán Anomander Rak, První syn noci.“
Ach.

Pán popošel blíž, ale pozornost neupíral na Narada, nýbrž na Glyfa. „Nezdržíme se, pokud nás nepřijmete. Odpírači, můj bratr straší ve zdejších lese. Chci ho najít.“

Narad couvl, podlomila se mu kolena. Vzápětí klesl na zem, jak se mu vrátila slova z večera.

„Odkud přicházíš?“

„Ze svatyně. Od oltáře se starou krví.“

Na rameni ucítil ruku, měkkou, přesto pevnou. Vlastníma rukama si drásal tvář, ale všechny síly ho opustily, ruce mu klesly a on se neměl kam schovat. Celý se třesa, oči sklíčeně upřené na zem před sebou, naslouchal bouři ve své lebce, ale byl to jen řev beze slov.

„My ho známe,“ řekl Glyf. „Hledej na severu.“

Ale pak promluvil Azathanai. „Anomandere, tady jsme ještě neskončili.“

„Skončili,“ opáčil Syn noci. „Jdeme na sever, Caladane. Leda by ten odpírač lhal.“

„Ach, o tom pochybuji,“ opáčil Caladan. „Přesto jsme ještě neskončili. Napjatý luku, tvůj Stráž trpí nějakou neznámou úzkostí. Odmítá nás přivítat? Pokud tomu tak je, musíme opustit les –“

„Ne!“ štkl pán Anomander. „To neuděláme, Caladane. Podívej se na toho... toho Yedana. Není z obyvatel lesa. Nosí legijní meč, do Propasti. Nejspíš jsme narazili na jednoho z těch Urusanderových proslulých banditů – jeho důvod pro vpád do lesa. Umím si představit, že jsou stejně bezbožní jako ti Urusanderovi muži a uzavřeli mezi sebou smlouvu.“

Narad zavřel oči.

„Pěkná teorie,“ poznamenal Caladan, „ale, žel, naprostý nesmysl. Můj pane, pochop – tady budeme našlapovat opatrně, nebo půjdeme pryč. Počkáme na slovo Stráže, byť by to mělo trvat sebedéle.“

„Tvoje rada mě mate,“ zavrčel Anomander. „Patří k tomu, co mě nyní sužuje.“

„Nemate tě rada, pane, nýbrž vůle, která jí vzdoruje.“

Ruka na Naradově rameni nepatřila muži. Už jenom z toho důvodu se neopovažoval otevřít oči. *Privítat ty dva? Jak bych mohl, aniž bych vypustil přiznání, které se dere na povrch? Bratře budoucího manžela, já byl ten poslední, kdo znásilnil budoucí manželku tvého bratra. Jen já viděl, jak jí z očí vyprchává světlo. Dáš mi svolení, milý pane, abych se to pokusil napravit?*

Když Glyf promluvil, zněl jeho hlas vzdáleně. „Jeho utrpení není pro tebe, Azathanaji. Ani pro tebe, pane Anomandere. Sny tvoří cestu k bdění, k času Stráže. O tom světě nevíme nic. Jenom to, že jeho podobu tvarují zmučené ruce. A jeden z vás, Azathanai nebo pán, ho teď straší na duši.“

„Potom vyjmenuj naše zločiny,“ dožadoval se Anomander. „Já jim budu čelit a nepopřu nic, co jsem udělal.“

Narad zvedl hlavu, ale odmítal otevřít oči. *Ach, tohle.* „Azathanaji,“ řekl. „Jsi tu vítán.“

Lovci se zavrtěli, vstávali a chápali se zbraní.

„Takže já jsem odmítnut,“ pravil Anomander.

Narad zavrtěl hlavou. „První synu noci. Na... na naše uvítání ještě nenadešel čas. Ale slíbím ti jedno. Až nás bude zapotřebí, zavolej.“

Konečně Narad uslyšel hlasy ostatních lovců, jejich mumlání a nadávky. Dokonce i Glyf ohromeně či rozčileně zasyčel.

Anomander však odpověděl první. „Yedane Narade, tato občanská válka se vás netýká. I když chápu, že by tví společníci rádi viděli, jakou pomstu přinesu jménem těch pobitých v lese.“

„Ne,“ řel Narad a zavřené oči mu nabízely jen stříbřitou říši, rtuťovitou a planoucí jakoby neviditelnými ohni. To bylo zřejmě docela příhodné. „Máš pravdu, že to není náš boj. Takhle my nebudeme bojovat s našimi... s našimi nepřáteli. Já mluvím o něčem jiném.“

„Zajíkáš se –“

„Zavři zobák, hlupáku!“ uťal Syna noci drsně Caladan.

„Až se ohně zmocní moře,“ začal Narad a znovu uviděl to strašlivé pobřeží, po němž kráčel. Ruka mu teď svírala rameno pevně, až mu do těla pronikala bolest. „Na tom pobřeží,“ řekl. „Až nás tam požádáš, postavíme se.“

„Čí jménem?“ otázal se Caladan.

„Jejím,“ odpověděl Narad.

Odpírači křičeli vzteky, rozhořčením.

Narad ale otevřel oči a pohlédl do překvapených zraků pána Anomandera. A řekl podruhé: „Jejím.“

Díval se, jak Caladan bere pána Anomandera za levou ruku a táhne ho pryč z tábora. Jako by jediné další slovo mohlo všechno rozbít. Ve chvíli byli oba pryč a zmizeli mezi spálenými pahýly stromů.

Glyf se postavil před Narada, tvář zkřivenou. „Ty nás zaslubuješ Matce noci?“

„Ne,“ řekl Narad.

„Ale – já tě slyšel! Všichni jsme tě slyšeli! Tvá slova Prvnímu synovi noci!“

Narad si ho prohlížel a něco v jeho výrazu smetlo Glyfův vztek. „Ona v mém snu nebyla, Glyfe,“ vysvětloval a pokusil se o úsměv, před nímž lovec ucukl.

„Potom –“ Glyf se zarazil a odvrátil zrak, jako by se snažil zahlednout ty dva, kteří mezi ně přišli, ale už byli pryč. „Potom ti špatně rozuměl, bratře.“

„Ale ten druhý ne.“

„Ten Azathanai? Jak to víš?“

Narad se znovu usmál, i když to pro něj bylo těžké. „Kvůli tomu, co udělal, Glyfe. Jak rychle... jak rychle Anomandera odvedl. Nic nevysvětloval, chápeš? Nebyla možnost to... to osvětlit.“

„Azathanai že klame Syna noci?“

Ano. Ale to, no, to je jen mezi nimi. „Není to naše starost,“ prohlásil a na kolenou se otočil ke svým pokrývkám.

„Až pán Anomander zavolá, odpovíme?“

Narad se po něm ohlédl. „Nebude muset, Glyfe. To místo, co jsem popisoval, víš? Obávám se, že už jsme dávno tam.“

Stojíme pevně na březích míru. V jejím jméně.

„Glyfe?“

„Yedane Narade?“

„V tom vašem starém jazyce, máte jméno po pobřeží?“

Lovec kývl. „Ano.“

„A jak zní?“

„Emurlahn.“

Ano. Tam.